

Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna Finantsmehhanismidest
rahastatav regionaalarengu projekt
„Pealinnaregiooni omavalitsusüksuste koostöö- ja haldusvõimekuse tõstmine“

**Uuringu ja analüüsi koostamine Kopenhaageni, Oslo ja Helsingi
pealinnaregioonide ja Eesti omavalitsuste koostöökogemustest
Vahearuanne**

Tellijaja: Harjumaa Omavalitsuste Liit

Koostaja: Geomedia OÜ

Tartu 2010

Sisukord

Sissejuhatus.....	5
Soome pealinnaregioon.....	6
1 Soome haldus-territoriaalne ja KOV-korraldus.....	6
1.1 Õiguslik alus.....	6
1.2 Kohalik ja regionaalne haldus.....	6
1.3 Pealinnaregiooni haldus-territoriaalne korraldus.....	7
2 Kohaliku omavalitsuse ülesanded.....	9
2.1 Õiguslik alus.....	9
2.2 Ülesannete loetelu.....	9
3 KOV rahastamine.....	10
3.1 Õiguslik alus.....	10
3.2 Kohaliku omavalitsuse tulud ja nende struktuur.....	10
4 Kohalik ja regionaalne koostöö.....	11
4.1 Õiguslik alus.....	11
4.2 Kasutatavad koostöövõimalused.....	11
4.3 Pealinnaregiooni koostööorganid.....	12
5 Ühistransport.....	13
5.1 Õigusaktid.....	13
5.2 Avalikud ülesanded ja nende jaotus.....	13
5.3 Koostöö alused ja koostööpiirkonnad.....	14
5.4 Organisatoorne struktuur pealinnas ja pealinnaregioonis.....	14
5.5 Ühistranspordi kavandamine.....	16
5.6 Osutatavad teenused ja teenuste standardid.....	18
5.7 Finantseerimine.....	25
6 Ühisveevärk ja -kanalisatsioon.....	27
6.1 Õigusaktid.....	27
6.2 Avalikud ülesanded ja nende jaotus.....	27
6.3 Koostöö alused ja koostööpiirkonnad.....	27
6.4 Organisatoorne struktuur pealinnas ja pealinnaregioonis.....	28
6.5 ÜVK võrgu kavandamine.....	29
6.6 Osutatavad teenused ja teenusstandardid.....	29
6.7 Finantseerimine.....	37
7 Jäätmemajandus.....	38
7.1 Õigusaktid.....	38
7.2 Avalikud ülesanded ja nende jaotus.....	38
7.3 Koostöö alused ja koostööpiirkonnad.....	39
7.4 Organisatoorne struktuur pealinnas ja pealinnaregioonis.....	40
7.5 Jäätmekorralduse kavandamine.....	41
7.6 Osutatavad teenused ja teenusstandardid.....	41
7.7 Finantseerimine.....	47
8 Ruumiplaneerimine.....	49
8.1 Õigusaktid.....	49
8.2 Avalikud ülesanded ja nende jaotus.....	49
8.3 Koostöö alused ja koostööpiirkonnad.....	49
8.4 Organisatoorne struktuur pealinnas ja pealinnaregioonis.....	50
8.5 Planeeringud.....	50
9 Kergliiklus.....	51
Taani pealinnaregioon.....	52
10 Taani haldus-territoriaalne ja KOV-korraldus.....	52

10.1	Õiguslik alus	52
10.2	Kohalik ja regionaalne halduskorraldus.....	52
10.3	Pealinnaregiooni haldus-territoriaalne korraldus	53
11	Kohaliku omavalitsuse ülesanded.....	54
11.1	Õiguslik alus	54
11.2	Ülesannete loetelu.....	55
12	KOV rahastamine.....	55
12.1	Õiguslik alus	55
12.2	Kohaliku omavalitsuse tulud ja nende struktuur	55
13	Kohalik ja regionaalne koostöö	56
13.1	Õiguslik alus	56
13.2	Kasutatavad koostöövõimalused.....	56
13.3	Pealinnaregiooni spetsiifika	56
14	Ühistransport.....	57
14.1	Õigusaktid.....	57
14.2	Avalikud ülesanded ja nende jaotus.....	57
14.3	Koostöö alused- ja koostööpiirkonnad.....	57
14.4	Organisatoorne struktuur pealinnas ja pealinnaregioonis	58
14.5	Ühistranspordi kavandamine	59
14.6	Osutatavad teenused ja teenusestandardid	60
14.7	Finantseerimine.....	64
15	Ühisveevärk ja -kanalisatsioon	65
15.1	Õigusaktid.....	65
15.2	Avalikud ülesanded ja ülesannete jaotus	65
15.3	Koostöö alused ja koostööpiirkonnad.....	65
15.4	Organisatoorne struktuur pealinnas ja pealinnaregioonis	67
15.5	ÜVK-teenuse kavandamine	67
15.6	Osutatavad teenused ja teenusestandardid	68
15.7	Finantseerimine.....	71
16	Jäätmemajandus	72
16.1	Õigusaktid.....	72
16.2	Avalikud ülesanded ja nende jaotus.....	72
16.3	Koostöö alused ja koostööpiirkonnad.....	73
16.4	Organisatoorne struktuur pealinnas ja pealinnaregioonis	74
16.5	Osutatavad teenused ja teenusestandardid	75
16.6	Finantseerimine.....	79
17	Ruumiplaneerimine.....	81
17.1	Õigusaktid.....	81
17.2	Ülesannete jaotus	81
17.3	Organisatoorne struktuur	81
17.4	Koostöö alused- ja koostööpiirkonnad.....	81
17.5	Planeeringud	82
18	Kergliiklus.....	83
	Norra pealinnaregioon	85
19	Norra haldus-territoriaalne ja KOV-korraldus.....	85
19.1	Õiguslik alus	85
19.2	Kohalik ja regionaalne haldussüsteem.....	85
19.3	Pealinnaregiooni haldussüsteem	86
20	Kohaliku omavalitsuse ülesanded.....	87
20.1	Õiguslik alus	87

20.2	Süsteemi ülevaade.....	87
21	KOV rahastamine.....	88
21.1	Õiguslik alus	88
21.2	Kokaliku omavalituse tulude struktuur.....	88
22	Kohalik ja regionaalne koostöö	89
22.1	Õiguslik alus	89
22.2	Kasutatavad koostöövõimalused.....	90
22.3	Pealinnaregiooni koostööorganid.....	90
23	Ühistransport.....	91
23.1	Õigusaktid.....	91
23.2	Avalikud ülesanded ja nende jaotus.....	91
23.3	Koostöö alused ja koostööpiirkonnad.....	91
23.4	Organisatoorne struktuur pealinnas ja pealinnaregioonis	92
23.5	Ühistranspordi kavandamine	93
23.6	Osutatavad teenused ja teenuste standardid	93
23.7	Finantseerimine.....	99
24	Ühisveevärk ja -kanalisatsioon	100
24.1	Õigusaktid.....	100
24.2	Avalikud ülesanded ja nende jaotus.....	100
24.3	Koostöö alused ja koostööpiirkonnad.....	100
24.4	Organisatoorne struktuur pealinnas ja pealinnaregioonis	100
24.5	ÜVK-süsteemide kavandamine	101
24.6	Osutatavad teenused ja teenusestandardid	101
24.7	Finantseerimine.....	105
25	Jäätmemajandus	107
25.1	Õigusaktid.....	107
25.2	Avalikud ülesanded ja nende jaotus.....	107
25.3	Koostöö alused ja koostööpiirkonnad.....	107
25.4	Organisatoorne struktuur pealinnas ja pealinnaregioonis	108
25.5	Jäätmemajanduse kavandamine	108
25.6	Osutatavad teenused ja teenusestandardid	108
25.7	Finantseerimine.....	113
26	Planeerimine	114
26.1	Õigusaktid.....	114
26.2	Avalikud ülesanded ja ülesannete jaotus	114
26.3	Koostöö alused ja koostööpiirkonnad.....	114
26.4	Pealinna ja pealinnaregiooni valitsemis- ja haldusstruktuurid ja teenuseid osutavad üksused	114
27	Kergliiklus.....	115
	Dokumendid.....	116

Sissejuhatus

Käesolev töö on Harjumaa Omavalitsuste Liidu tellimisel ja Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna Finantsmehhanismidest ning Harku, Jõelähtme, Kiili, Rae, Saku, Saue ja Viimsi valla ning Maardu, Saue ja Tallinna linna rahastatava regionaalarengu projekti „Pealinnaregiooni omavalitsusüksuste koostöö- ja haldusvõimekuse tõstmine“ raames Geomedia OÜ poolt koostatava Kopenhaageni, Oslo ja Helsingi pealinnaregioonide ja Eesti omavalitsuste koostöökogemuse uuringu vahearuanne.

Vahearuanne sisaldab Kopenhaageni, Oslo ja Helsingi pealinnaregioonide koostöökogemuse analüütilisi kirjeldusi. Vahearuanne tugineb dokumendianalüüsi tulemustele ning lähtub pakkumises esitatud uuringu metoodikast. VahearuanDES esitatakse pealinnaregioonide kaupa:

- 1) Üldine ülevaade vastava riigi ja pealinnaregiooni haldussüsteemist, haldusterritoriaalsest korraldusest, kohaliku omavalitsuse rahastamis- põhimõtetest, kohaliku ja regionaalse koostöö raamistikust
- 2) Ühistranspordi, ÜVK ja jäätmemajanduse valdkonda reguleerivad õigusaktid, avalikud ülesanded ja nende jaotuse, koostöö õiguslikud alused ja pealinnaregiooni koostööpiirkondade kirjelduse, teenuse korraldamise organisatoorse struktuuri, osutatavate teenuste loetelud, hinnad, rakendatavad nõuded ja finantseerimise reeglid.
- 3) Ruumiplaneerimist reguleerivad õigusaktid, avalikud ülesanded ja nende jaotuse, koostöö õiguslikud alused ja ühiste planeeringute olemasolu ja eesmärgid
- 4) Ülevaate kergliikluse arengust ja arengusuundumustest pealinnades ning olemasolevast ja kavandatavast koostööst

Vastavalt uurimiskavale täpsustatakse, täiendatakse ja vajadusel parandatakse välisriikide pealinnaregioonide koostöökogemuse dokumendianalüüsi tulemusi intervjuudega nende linnaregioonide esindajatega, e-ankeetküsitluse tulemustega ning Eesti koostöökogemuse käsitlesega. Samuti jätkatakse dokumendianalüüsiga, vastavalt töö käigus kujunevatele vajadustele.

Konsultandi meeskonda juhib Geomedia OÜ juhatause esimees Rivo Noorkõiv, kelle ülesandeks on töö üldjuhtimine. Uuring koostatakse Geomedia OÜ analüütiku metoodilisel juhtimisel. Analüüside läbiviimisel kaasatakse nooremanalüütik Jaanus Veemaad ja Geomedia teisi töötajaid.

Soome pealinnaregioon

1 Soome haldus-territoriaalne ja KOV-korraldus

1.1 Õiguslik alus

Olulisemad kohaliku omavalitsuse ja haldusterritoriaalset korraldust reguleerivad seadused on kunnaseadus (Kuntalaki), kunnapiiride seadus (Kuntajakolaki), kundade ja kunnateenuste struktuurireformi seadus (Laki kunta- ja palvelurakennuudistuksesta), kundade ühinemisseadus (Laki kuntien yhdistymiskorvauksista ja –avustuksista), väikeste asulate liitmise seadus (Laki pienten erillisten alueiden siirtämisestä kunnasta toiseen kuntaan) ja pealinnaregiooni jäätmemajanduse ja ühistranspordi koostöö seadus (Laki pääkaupunkiseudun kuntien jätehuoltoa ja joukkoliikennettä koskevasta yhteistoiminnasta).

1.2 Kohalik ja regionaalne haldus

2009. aasta alguse seisuga oli Soomes 348 kohaliku omavalitsuse üksust ehk kunda (kunta). 81 üksuse elanike arv jäi alla 2 tuhande elaniku ja 173 üksuse elanike arv 2 ja 6 tuhande vahele.

Käivitatud PARAS reformi eesmärgiks on ühendada KOV-üksusi ja tugevdada teenuseid osutavaid asutusi selleks nende tegevuspiirkondi suurendades. KOV-teenuste ja struktuurireformi seadus määrab, et põhiliste tervishoiu- ja sotsiaalteenuste teeninduspiirkond peab haarama vähemalt 20 tuhat inimest, kutsehariduskeskuste piirkond vähemalt 50 tuhat inimest. KOV suurest otsustusõigusest tulenevalt on reformi edukus piirkondades erinev. Nii ei olnud 2009. aasta kevade seisuga hoolimata vastavast riigi poolt seatud kohustusest ligi ¼ kundadest esitanud riigile kava, millisel moel nad näevad ette oma haldusvõimekust suurendada. 2010. aasta alguse seisuga on Soomes 342 kunda.

Helsingi pealinnaregioon ja veel 16 linnaregiooni koostasid vastavalt reformikavale 2007. aastaks koostööplaani, mis keskendus maakasutuse, eluasemeteenuse ja transpordiküsimustele, ning sellele, kuidas teha vastavaid teenuseid piiriüleselt paremini kättesaadavaks. Pealinnaregioonil on KOV-süsteemis eriline positsioon (vt. 1.3).

Kundade volikogu (valtuusto) valitakse iga nelja aasta jaoks üldistel kohalikel valimistel. Volikogu otsustab üldisemaid, strateegilisi küsimusi, sh finantsperspektiiv, eelarved. Volikogu nimetab valitsuse (hallitus) koosseisu ja otsustab selle struktuuriüksused. Valitsus võtab tööle parteidesse mittekuuluva juhataja/direktori, kes toimib kui administratsiooni juht. Kaalumisel on minna üle poliitilise meeri (linnapea, vallavanema) mudelile. KOV-asutustes töötab kokku 424 tuhat töötajat ehk u. 20% riigis hõivatutest.

Regionaalhaldus toimub riigi regionaalhalduse ja kohaliku omavalitsuse regionaalhalduse vormis. Riigi regionaalhalduse territoriaalseteks üksusteks on läänid. 2009. aastal on Soomes 6 lääni (sh Ahvenamaa). Riigi läänivalitsused omavad regionaalseid üksusi 15 keskuses. Läänivalitsused alluvad rahandusministrile.

Kohaliku omavalitsuse regionaalhaldus toimub 19 maakonnas ja Ahvenamaal. Igas maakonnas on seaduse nõuetest tulenevalt moodustatud KOV-üksuste maakondlik liit, mille kõrgeim valitsusorgan on maakonnavolikogu. Volinikud valitakse kohaliku omavalitsuse volinike seast. Maakonnavolikogu moodustab poliitikutest koosneva maakonnavalitsuse ning võtab tööle mitte-poliitikut direktori/juhataja.

Erand kohaliku omavalitsuse regionaalhalduses on Kainuu maakond, milles viiakse alates 2003. aastast eriseaduse alusel läbi halduseksperimenti (kuni 2012 a. lõpuni), millega suurendati Kainuu maakonna võimuorganite autonoomiat (valitav volikogu, suurem otsustusõigus keskvalitsuse ressurside paigutamisel, KOV teenuste osutamisel).

Regionaalhalduse reformi (ALKU projekt – juuli 2007- detsember 2009) eesmärk on riigi regionaalhalduse ja kohaliku omavalitsuse regionaalhalduse piiride täpsustamine, maakonna volikogude olulisuse tõstmine. Eelkõige on viimane seotud strateegiliste ülesannetega. Kavandatakse maakonnavolikogu vastutuse tõstmist hariduse pikaajaliste vajaduste tagamisel, ettepanekute ja uuringute koostamisel hariduse edendamiseks, transpordisüsteemide ja keskkonnakaitse strateegiliste kavade koostamisel.

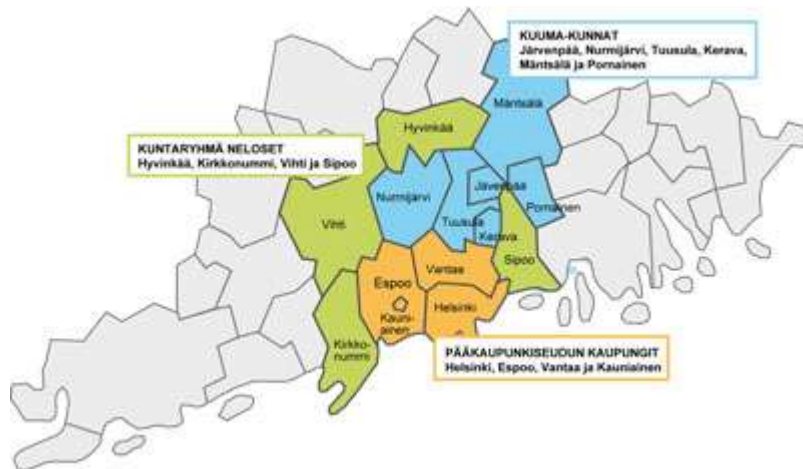
Regionaalhaldusreformi tulemusena reorganiseeritakse olemasolevad riigi haldusstruktuurid regioonides (töehõive ja ettevõtluskeskused, keskkonnakeskused, keskkonnavalitsused, maanteeringkonnad, töötervishoiu- ja ohutuse piirkonnad) 2010. aastal kahte regionaalsesse võimuorganisisse, milleks on – riigi regionaalhalduse agentuurid (AVI – kokku 6) ning äri-, tööstuse, transpordi ja keskkonnakeskused (ELY – kokku 15). Mõlemad regionaalhaldusüksused alluvad mitmele ministeeriumile. Lisaks soovib ALKU projekt saavutada selle, et strateegilise juhtimise süsteemi oleks kaasatud ministeeriumid, riigi regionaalhaldusüksused ja maakondlikud liidud. Reformi eelarve on 260 mln eurot.

Riigivõimu kohaliku tasandi struktuuriüksused on politseiringkonnad, registriosakonnad, töehõive osakonnad ja maksuosakonnad. Toimunud on kohalike riigihalduspiirkondade territooriumi suurenemine – nt. on alates 2007. aastast Soomes 15 piirkondliku prokuratuuri endise 64 asemel, 24 registriosakonda 37 asemel. 2009. aasta algusest on riigis 24 politseijaoskonda varasema 90 asemel.

1.3 Pealinnaregiooni haldus-territoriaalne korraldus

Soome pealinnaregiooni haldus-territoriaalne korraldus on mitmetasandiline ja kompleksne. Pealinnaregioon (pääkaupunkiseutu) koosneb 4 kunnast – Helsingi, Vantaa, Espoo, Kauniainen, mis on loonud pealinnaregiooni nõukogu (pääkaupunkiseudun neuvottelukunta).

Helsingi regiooni 14 KOV-üksust moodustavad koostöökogu (yhteistyökokous). Lisaks 4 linnale kuuluvad siia KUUMA-vallad (Järvenpää, Nurmijärvi, Tuusula, Kerava, Mäntsälä ja Pornainen) ja “kuntaryhmä neloset” (Nyvinkää, Kirkkonummi, Vihti ja Sipoo).

Joonis 1. Soome pealinnaregiooni kunnad

Uusimaa maakonda kuulub 21 omavalitsusüksust. Perioodil 2010-2012 on kavandatud Ida-Uusimaa liitumine, selliselt et liitu kuulub kokku 28 kunda. 1994 aastal liitusid Uusimaaga Lääne-Uusimaa kunnad.

Joonis 2. Uusimaa kohaliku omavalitsuse üksused

Lõuna-Soome maakondade liit (ELLI) ühendab seitset maakonda – Uusimaa, Ida-Uusimaa, Põhja-Soome, Häme, Päijät-Häme, Kymenlaakso ning Lõuna-Karjala.

Pealinnaregiooni kunnad kuuluvad territoriaalselt Lõuna-Soome lääni, mis 1997 läänireformi tulemusena ühendas Uusimaa ja Kymi läänid, Põhja- ja Päijät-Häme maakonnad ning Heinola piirkonna Miikkeli läänist.

2 Kohaliku omavalitsuse ülesanded

2.1 Õiguslik alus

KOV ülesannete määramise alused sätestab kunnaseadus. Konkreetset seadustest tulenevad ülesanded on sätestatud valdkondlikes seadustes.

2.2 Ülesannete loetelu

Kohaliku omavalitsuse peamised ülesanded Soomes on:

- Tervishoiuteenused, sh spetsiaalravi ja hambaravi
- Eakate, puudega inimeste hoolekanne, erinevad sotsiaalteenused ja –toetused
- Laste päevahoid
- Üldhariduskoolide, kutsekoolide ja rakenduskõrgkoolide majandamine
- Täiskasvanuhariduse, puhke-, kultuuri- ja vabaajateenuste osutamine
- Raamatukogude pidamine
- ÜVK ja energiamajandus
- Jäätmemajandus
- Tänavate hooldus
- Ühistranspordi arendamine ja toetamine
- Keskkonnakaitse
- Äri- ja tööhõive toetamine
- Maakasutuse ja ehitustegevuse korraldamine

Maakondlike liitude põhiülesandeks on regionaalareng ja regionaalplaneerimine. Maakonna volikogu kehtestab strateegilise regionaalarengu kava, regionaalse arenguprogrammi ja selle rakendamise kava. Samuti koordineeritakse ja rakendatakse erinevaid riiklikke ja EL projekte maakonnas.

3 KOV rahastamine

3.1 Õiguslik alus

Kundade rahastamise aluseks on kunnaseadus, kundade riigitoetuste seadus (Kuntien valtiosuuslaki), kundade majandusolukorra stabiliseerimise seadus (Laki kunnan talouden vakauttamisesta ja kuntaselvityksestä), kundade elukalliduse kategoriseerimise seadus (Laki kuntien yleisestä kalleusluokituksesta), arenguregioonide maksualandamise seadus (Laki kehitysalueiden veronhuojennuksista).

2010. aastal kehtivuse kaotanud pealinnaregiooni koostöönõukogu seadus sätestas paragrahvis 7 ühiste teenuste kulude jagamise pealinnaregiooni kundade vahel järgmiselt:

Liikmeskonnad maksavad koostöövalitsuse tegevusega seondavad kulud selles ulatuses, kus tegevuste tulemusel saadud tulud ei kata kulusid. Neist kuludest tasub Helsingi linn poole ja ülejäänud konnad teise poole proportsionaalselt nende vastava aasta jaanuari seisu rahvaarvu suhtele, kuid vähemalt 3%.

Pg 8 annab võimaluse kulude jagamiseks ka muul moel, vastavalt sõlmitud lepingute tingimustele.¹ Uus, pealinnaregiooni jäätmemajanduse ja ühistranspordi koostöö seadus kulude jaotamise põhimõtteid kundadele ette ei kirjuta. Need on kokku lepitud kunnaliitude aluslepingutes (vt. teenusvaldkondade osasid).

3.2 Kohaliku omavalitsuse tulud ja nende struktuur

Vallaseaduse alusel kehtestab tulumaksuprotsendi ja kinnisvaramaksu protsendi volikogu. KOV-üksustele laekub ka osa ettevõtete tulumaksust. Kokku moodustavad maksud u. poole kundade tuludest.

Tulud teenustasudelt moodustavad $\frac{1}{4}$ kundade tuludest. Suurem osa neist on seotud ÜVK, jäätmemajanduse, energeetika ja ühistransporditeenuse osutamisega.

Riik eraldab kundadele toetusi erinevate seadustest tulenevate ülesannete täitmiseks, mis moodustab u. 1/5 tuludest. Samuti toimub tulude tasandamine, et KOV-üksused suudaks pakkuda sarnaseid teenuseid kogu riigis. Riigi eraldistesüsteemi aluseks on kolm erinevat seadust, mis arvestavad eraldisi lähtudes üldkriteeriumitest, sotsiaal- ja terviseindikaatoritest tulenevalt ning haridus- ja kultuurivajaduste alusel. Pea kõik riigi eraldised on arvutuslikud ja mittesihotstarbelised.

Kohaliku omavalitsuse aastaeelarvete summa oli 2008. aastal 36,5 mrd eurot. Maakondlike liitude tegevust rahastavad valdavas osas liikmesüksused.

4 Kohalik ja regionaalne koostöö

4.1 Õiguslik alus

KOV-üksuste koostööd reguleerivad kunnaseadus, avaliku halduse ühisteenuseseadus (Laki julkisen hallinnon yhteispalvelusta), pealinnaregiooni koostöönõukogu seadus (Laki Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnasta, kehtiv kuni 2009) ja pealinnaregiooni jäätmemajanduse ja ühistranspordi koostöö seadus (Laki pääkaupunkiseudun kuntien jätehuolto ja joukkoliikennettä koskevasta yhteistoiminnasta, kehtiv alates 2010) ja infrastruktuuriteenuste hangete seadus (Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista).

2010. aastal kehtivuse lõpetanud pealinnaregiooni seadus sätestas pealinnaregiooni ulatuse ja liikmed:

Helsingi, Espoo, Kauniaise ja Vantaa linnade ühiste asjade korraldamine toimub Pealinnaregiooni koostöövalitsuse (Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta, YTV) vormis. Loetletud kundasid nimetatakse on liikmeskundadeks ja nende poolt moodustatud piirkonda pealinnaregiooniks (pääkaupunkiseudu).

Seaduse pg 2 sätestas koostöövalitsuse ülesanded:

- 1) korraldada liikmeskundade jäätmekäitlust;
- 2) korraldada piirkonna ühistransporti ja tellida piirkondliku ulatusega ühistransporditeenused ning hoolitseda muu liikmete ühistranspordialase koostöö eest;
- 3) koostada pealinnaregiooni liikluskorraldust ja ühistranspordi puudutavaid kavasad ja edendada nende elluviimist;
- 4) kinnitada pealinnaregiooni ühistranspordi tariifi- ja piletisüsteem ja piirkondlikud tariifid;
- 5) hoolitseda liikmete õhukaitseseire, -uuringute ja -kavade, samuti koolitustegevuse eest;
- 6) hoolitseda pealinnaregiooni ja liikmete ühishuvides tehtava selgitus-, uurimus-, ettevalmkistus- ja arendustöö eest.

Alates 2010. aastast kehtiv pealinnaregiooni jäätmemajanduse ja ühistranspordi koostöö seadus sätestab pealinnaregiooni kohustuslike koostöövaldkondadena jäätmemajanduse ja ühistranspordi. Vastavalt seaduse pg 5 võivad kunnaliitu kuuluda lisaks pealinnaregiooni kundadele ka teised kunnad.

Infrastruktuuriteenuste hangete seaduse pg 2 soovitab hangetega seotud halduskoormuse vähendamiseks korraldada ühishankeid või kasutada muid koostöövorme.

4.2 Kasutatavad koostöövõimalused

Kunnad võivad tegutseda ühiselt, moodustades selleks ühiseid võimustruktuure. 2009. aastal oli selliseid ühisorganeid Soomes 226. Tüüpilisteks ja levinuimateks ühisteks

organiteks on maakondlikud liidud ja haiglapiirkonnad. Väikesed kunnad on loonud ka ühiseid haldusstruktuure ja komiteesid. Toimub ka koostöö ilma ühiste valitsemisorganiteta.

Põhilised piirangud ja probleemid, mida koostöö korraldamisel esile tuuakse on - koostöö suured algsed transaktsioonide kulud, vajadus selgete teenuste kvaliteedikriteeriumite ja nende kontrollisüsteemi järele ning demokraatliku kontrolli vähenemine.

4.3 Pealinnaregiooni koostööorganid

Helsingi seudu linnad – Helsingi, Espoo, Kauniainen ja Vantaa - on 2008. aastal sõlminud uue koostöökokkuleppe aastateks 2009-2012.

Seudu kõrgeimaks otsustusorganiks on pealinnaregiooni nõukoda (pääkaupunkiseudun neuvottelukunta), mis koosneb 4 linna volikogude ja valitsuste juhtivliikmetest. Nõukojal on 35 liiget – 10 Helsingist, 9 Espoost ja Vantaast ning 6 Kauniaisest. Nõukoda kinnitab piirkonna strateegia, tegeleb strateegia elluviimisega seonduvate poliitikatega ja jälgib koostöö toimimist. Nõukoda koguneb 2-4 korda aastas. Ühishangete ettevalmistamiseks on loodud 14 teenustepõhist tööühma, sh maakasutuse, ühistranspordi, ÜVK ja piiriülese koostöö rühmad.

Nõukoja koordinatsioonirühm tegeleb visioonil ja strateegial põhineva koostöö juhtimise ja seirega. Samuti käsitletakse strateegiliselt olulisi koostööküsimusi, nt. asutuse ja maakasutuse, transpordi ja linnastupoliitika küsimusi. Rühmas on 18 liiget, kellest 6 on Helsingist, 5 Vantaast ja Espoost ning 2 Kauniast.

Pealinnaregiooni kundade poolt on loodud alates 2010. aasta algusest tegutsevad kunnaliidud ühistranspordi (HSL) ja keskkonnateenuste (HSY) valdkonnas. HSL asutajaliikmeteks on Helsingi, Espoo, Kauniainen, Vantaa, Kerava ja Kirkkonummi. HSY asutajaliikmed on Helsingi, Espoo, Kauniainen ja Vantaa.

Pealinnaregiooni koostöökoogu (Helsingin seudun yhteistyökokous) mis haarab 14 KOV-üksust, tegutseb 2005. aastast kehtiva koostöökokkuleppe alusel. Koostöökogul on 3-liikmeline presiidium. Koostöökoogu on loonud maakasutuse, asutuse ja transpordi nõukoja (maankäytön, asumisen ja liikenteen neuvottelukunnan, MAL-neuvottelukunta), millesse kuuluvad liikmesüksuste poolt nimetatud ametnikud. Koostatud on valdkonna tegevuskava aastani 2017.

Uusimaa liidu volikogu koosneb 68 volinikust, igast vallast on vähemalt üks volinik. Volikogu valib 20 liikmelise poliitiliselt ja piirkondlikult (esindajad vastavalt elanike arvule) tasakaalustatud maakonnavalitsuse, kes määrab maakonna direktori. Maakonnavalitsusel on 3 struktuuriüksust – haldusosakond, regionaalarengu üksus, regionaalplaneerimise üksus.

Lõuna-Soome maakondade liit (ELLI) osaleb infrastruktuurihangete kavandamisel, eriti transpordiinfrastruktuuridega seonduvalt.

5 Ühistransport

5.1 Õigusaktid

Ühistranspordi korraldust reguleerivad olulisemad seadused on ühistranspordiseadus (Joukkoliikennelaki), raudteeseadus (Rautatielaki), infrastruktuuriteenuste hangete seadus (Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista), pealinnaregiooni koostöönõukogu seadus (Laki Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnasta, kehtiv kuni 2009) ja pealinnaregiooni jäätmemajanduse ja ühistranspordi koostöö seadus (Laki pääkaupunkiseudun kuntien jätehuoltoa ja joukkoliikennettä koskevasta yhteistoiminnasta, kehtiv alates 2010).

5.2 Avalikud ülesanded ja nende jaotus

Ühistranspordiseaduse pg 3 defineerib seaduse eesmärgi, milleks on:

...arendada ühistransporti selliselt, et inimesed kogu riigis omaksid juurdepääsu avalikele põhiteenustele, mis rahuldavad nende vajadusi. Samuti on eesmärgiks, et suure rahvaarvuga linnaregioonide ja nende vahelise ühistranspordiliikluse tase on nii kõrge, et ühistranspordi osakaal neis suureneb.ⁱⁱ

Seaduse pg 4 sätestab ühistranspordi teenuse taseme määramise alused:

Seaduse pg 14 lõikes 2 viidatud võimuorganid [valitsus, kohaliku omavalitsuse organid, sh pealinnaregiooni koostööorganid] peavad määratlema ühistransporditeenuse teenustasemed oma kompetentsi ulatuses. Transpordi- ja kommunikatsiooniminister määrab teenuste taseme riiklikul tasandil. Teenustaseme määramisel arvestatakse erinevate ühiskonnagruppide vajadusi.

Teenustaseme määramisel teevad võimuorganid koostööd omavahel, samuti kohalike omavalitsustega ja maavolikogudega. Teenustasemed on tähtajaliselt määratud.ⁱⁱⁱ

Vastutus ühistranspordi planeerimise eest jaguneb selliselt (pg 5):

Avatud turul pakutava transporditeenuse kavandamise eest vastutab teenuse pakkuja.

Teenuslepingu alusel osutatava ühistransporditeenuse osutamise eest vastutavad teenuslepingu sõlminud ametiasutused. Vastutus liinide ja sõidugraafikute kavandamise eest võib vastutada vedaja, teenust telliv ametiasutus või siis võib see olla jagatud nende kahe vahel.

Ühistranspordiseaduse alusel väljastab ühistransporditeenuse osutamise load läänivalitsus või seaduses loetletud linnalised kunnad ja nende liidud (pg 12):

Hyvinkää, Imatra, Joensuu, Jyväskylä, Kajaani, Kemi, Kokkola, Kotka, Kouvola, Kuopio, Lappeenranta, Mikkeli, Oulu, Pori, Rauma, Riihimäe, Rovaniemi, Salo, Savonlinna, Seinäjoe, Tampere, Turu ja Vaasa piirkonnas tegutsevate liiniveo load annab vastava konna ametiisik. Espoo, Helsingi, Kauniaise, Kerava, Kirkkonummi ja Vantaa kundade poolt moodustatud piirkonnas annab loa HSL (Helsingin seudun liikennekuntayhtymä). Artjärve, Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Hämeenkoske, Kärkölä, Lahti, Nastola, Orimattila, Padasjoe ja Sysmä kundade poolt moodustatud piirkonnas väljastab load Lahti linna ametiisik. Hattula, Hämeenlinna ja Janakkala kundade poolt moodustatud piirkonnas väljastab load Hämeenlinna ametiisik.

Luba ei ole vaja juhul kui teenust osutavad avaliku sektori ühingud, KOV-üksused ja nende liidud või ühendused neile kuuluvate ühistranspordivahenditega (pg 8).^{iv} Ühistranspordiseadus sätestab veoettevõtetele kohustuse pidada eraldi raamatupidamist lepinguliste avalike ühistransporditeenuste osutamise kohta.

Raudteeseaduse pg 5 on sätestatud, et ühistranspordi teenuse kontsessioonilepingu alusel osutamise load raudteel väljastab Transpordi- ja kommunikatsiooniministeerium. Luba võib sisaldada täiendavaid tingimusi liiklusmahtude ja teenuse kvaliteedi osas. Kontsessioonilepingud sõlmitakse viieks aastaks. Raudteeamet (Ratahallintokeskus) vastutab raudteevõrgustikul toimuva liikluse korraldamise eest (pg 26). Raudteeamet peab kindlustama, et teenuseid pakutakse ühtsel tasemel ning teostab selleks üleriigilist seiret ja liikluskorraldusteenuste koordineerimist. Muid liikluskorraldusteenuseid osutab Raudteeamet ise või ostab need teenustena sisse.

5.3 Koostöö alused ja koostööpiirkonnad

Alates 2010. aastast kehtiv pealinnaregiooni jäätmemajanduse ja ühistranspordi koostöö seadus sätestab ühistranspordi koostööpiirkonna ja ülesanded pealinnaregiooni kundade jaoks. Ühistranspordis on pealinnaregiooni kundade ühiseks vastutuseks piirkonnas:

- 1) transpordikorralduse ja ühistranspordi kavandamine;
- 2) ühistransporditeenuste kavandamine ja tellimine;
- 3) ühistranspordi tariifi- ja piletisüsteemide ning tariifide määramine.

Kunnaliit võib tegevuspiirkonnas anda vedajatele maksimaalselt 15 aastaks ainuõiguse trammi- ja metrooliikluse teenuse osutamiseks.^v Vastavalt seaduse pg 5 võivad kunnaliitu kuuluda lisaks pealinnaregiooni kundadele ka teised kunnad.

Kunnaliidu HSL (Helsingin Seudun Liikenne) tegevuspiirkonnaks on aluslepingu põhjal liikmeskondade - Helsingi, Espoo, Kauniaise, Vantaa, Kerava ja Kirkkonummi – territoorium, kui ei lepita kokku muus.

HSL aluslepingus on sätestatud, et kunnaliitu võivad kuuluda asutajaliikmete kõrval ka teised Helsingi seudu kunnad: Järvenpää, Nurmijärvi, Tuusula, Mäntsälä, Pornainen, Hyvinkää, Vihti ja Sipoo (pg 4). Tingimuseks on, et nad kiidavad heaks aluslepingu (pg 5). Samuti võib kunnaliidu tegevust laiendada väljapoole Helsingi seodut, selliselt et kunnaliit teeb vastava kunnaga koostöölepe ühistranspordi korraldamiseks. Kunnaliidust on võimalik välja astuda, misjärel talle tagastatakse osa põhikapitalist maksimaalselt 5 aasta jooksul (pg 30).

5.4 Organisatoorne struktuur pealinnas ja pealinnaregioonis

Kuni 2009. aasta lõpuni korraldas ühistransporditeenuse planeerimist ja osutamist pealinnaregioonis pealinnaregiooni koostöönõukogu (YTV) ja selle struktuuriüksus YTV Liikenne. YTV Liikenne vastutas bussitranspordi korraldamise eest pealinnaregiooni linnades (v.a. Helsingi linna kohalikud bussiliinid). Eraldi lepingud ühistransporditeenuse osutamiseks olid Kerava ja Kirkkonummi valdadega. YTV

bussiliikluse operaatorid olid Concordia Bus Finland Oy (Nobina - al. 1.12.2009); Veolia Transport Oy; Pohjon Liikenne OY (riigi omandis läbi VR-Yhtymä Oy); Abergin Linja; Etelä-Suomen Linjaliikenne, Westendin Linja (eelkõige Espoo ja Kauniainen).

Helsingi linna transpordiasutuse (HKL) ülesandeks oli korraldada Helsingi linnas bussi-, trammi- ja metrooliiklust. HKL allub transpordijuhtkonnale ja abilinnapeale. Juhatuses on 9 liiget. Juhatus otsustas Helsingi trammi-, metroo- ja bussiliikluse teenuste kvaliteedi ja kvantiteedi küsimusi. HKL vastutas kohalike bussiliinide ja transpordi infrastruktuuri hangete läbiviimise eest. HKL olid sõlmitud avalike hangete tulemusel lepingud operaatorfirmadega.

HKL toimis bussiteenuse tellijana ning trammi- ja metrooteenuse osutajana. Tellitud bussiveoliinid jagunesid 2009. a. seisuga järgmiselt: Helsingin Bussiliikenne OY - 76,1% (67 liini) (Helsingi linna omanduses); Concordia Bus Finland Oy (alates 2009. a. lõpust Nobina) - 16,2%; Oy Pohjolan Kaupunkiliikenne - 7,4%; Veolia Transport Oy - 0,3%. Ühistransporditeenust trammidel osutab HKL Raitiliikenne ja metroos HKL Metroliikenne. Metrooliinide haldamise leping on sõlmitud Siemens Finlandiaga.

Helsingi linnalähiirongre opereeris riigi raudteefirma VR-Yhtymä Oy. Veeremi omanik on pealinnaregiooni 4 linna ja VR omanduses olev ettevõtte Pääkaupungiseudun Junakalusto Oy, kes rendib neid transporditeenuse osutamise eest vastutavatele organisatsioonidele pealinnaregioonis.

2010. aasta alguseks liideti YTV Liikenne ja HKL haldus-, planeerimis- ja hankestruktuurid. Uue asutuse nimeks sai Helsingi seudu transpordiasutus (HSL - Helsingin seutun liikennelaitos). HSL asutajaliikmeteks on Helsingi, Kauniainen, Espoo, Vantaa, Kerava ja Kirkkonummi. Aluslepingu järgselt on rahaliselt makstava põhikapitali suurus 5 000 000 eurot.

HSL organid on liidukoosolek (yhtymäkokous), valitsus ja revisjonikomisjon. Liidukoosolek koguneb 2010. aastal 3 korda, valitsus 12 korda ja revisjonikomisjon 10 korda. HSL töötajaskonna suurus 2010. aasta alguses on u. 350 töötajat.

HSL kõrgeim otsustusõigus on liidukoosolekul, millesse liikmeskonnad valivad oma esindajad. See otsustab kunnaliidu eelarve, bilansi ja majanduskava. Liidukoosoleku hääleõigus jaguneb vastavalt põhikapitali osale, kuid ühe kunna hääleõiguse suurus ei tohi ületada 50%. 2009. aastal otsustati jagada hääleõigus järgmiselt – Helsingi 50%, Espoo 23,4%, Vantaa 19%, Kirkkonummi 3,5%, Kerava 3,3% ja Kauniainen 0,8% Hääleõiguse osakaalud täpsustatakse iga-aastaselt.

Liidukoosolek valib HSL valitsuse juhataja, asejuhataja ja liikmed. Valitsuses on 14 liiget, kelle on kõigil ka asendusliige. Liikmete arv määratakse aluslepingust lähtuvalt liikmeskondade põhikapitali osa alusel, millest lähtudes on Helsingil 2009-2012 7 valitsuse liiget ja 7 asendusliiget, Espool 3 valitsuse liiget ja 3 asendusliiget, Vantaal 3 liiget ja 2 asendusliiget, Keraval ja Kirkkonummil kokku üks liige ja asendusliige, Kauniaisal üks asendusliige. Asendusliikmel on kohalolemise- ja sõnavõtuõigus koosolekutel, kus ta on kunna ainus esindaja. Elanike arvult suurim kund nimetab valitsuse juhataja. Valitsuse tööperiood on 4 aastat. Valitsus otsustab muuhulgas liniveo tariifide ja piletihindade üle, teenuste pakkumise mahu ja kvaliteedi küsimusi.

Aluslepingus on määratud HSL juhtimis põhimõtted, mis muuhulgas nõuab strateegia koostamist ja kinnitamist, organisatsiooni selge vastutuse ja tegevusvaldkondade määratlemise ning selle, et tegevus lähtub tellija-teenuseosutaja mudelist. Samuti

kinnitatakse aluslepingus, et kunnaliit on tihedas koostöös liikmeskundadega ja riigivalitsuse ühistranspordi eest vastutavate osapooltega.

HSL on 2010. aasta alguse seisuga bussiliinide lepinguid üle 10 vedajaga. Hanked viiakse läbi liinipakettide vormis. Lepingute tüüpiline kestvus on 10 aastat.

Reisirongiteenust ostetakse otsehankena VR'lt, 2017 lõpuni kestvate lepingute alusel. Pealinnaregiooni reisirongiteenus on kaetud 4 lepinguga. Operaatorlepinguga ostetakse veeteenus, piletimüügi ja raudteejaama teenuse ostmiseks on sõlmitud eraldi lepingud. Uue pealinnaregiooni rongiveeremiühingu (Junakalustoyhtiö) käikuvõtmisel alates 2009. aasta märtsist makstakse nende kasutamise eest ühingule. VR makstavad tasud veeremi kasutamise eest vähenevad vastavalt sellele, kuidas nende kasutus HSL poolt väheneb. Lisaks tellitakse VR'lt Kerava ja Kirkkonumme suunalised teenused piletikoostöö lepingu alusel 2010. aasta lõpuni. Kavatsus on muuta need osaks VR üldlepingust.

Metrooteenus hangitakse otsehankena HKL metrooliiklusüksuselt ja trammiteenus HKL trammiteenusüksuselt. HSL ülesandeks on ka ühistranspordi turundamine, reisijainfo jagamine, piletisüsteemide kinnitamine ja piletikontroll.

HKL jätkab trammi- ja metrooteenusid korraldava (v.a. hangete korraldamine) ja teenust osutava asutusena. Alates 2010. aastast vastutab HKL operaatorina trammi- ja metrooliikluse eest ning Helsingi ühistranspordi infrastruktuuri omanikuna rööbaste, jaamade ja ootepaviljonide hoolduse eest. Ühistransporditeenust trammidel osutab HKL Raitioliikenne ja metros HKL Metroliikenne. Metrooliinide haldamise leping on sõlmitud Siemens Finlandiaga. Liikluse planeerimise- ja tellimisfunktsioonid on delegeritud HSL'ile.

5.5 Ühistranspordi kavandamine

Ühistranspordiseadus sätestab, et ühistransporditeenuste planeerimisel tuleb lähtuda järgmistest põhimõtetest (pg 6):

Vastutavad ametiasutused peavad kavandama ühistransporditeenusid eelkõige piirkondlikult (seudullisina) või regionaalselt (aluellisina) terviklikult toimiva ja efektiivse transpordivõrgu kujundamiseks. Kavandamisel tuleb püüelda sõiduvajaduste ja teenuste ühildamise suunas. Arvesse tuleb võtta eri rahvastikurühmade – laste, noorte, eakate, naiste, meeste, puudega inimeste – vajadustega. Ametiasutused kavandavad ühistransporti koostöös ja teiste kundadega koos.

HSL aluslepingu pg 10 käsitleb kunnaliidu tegevuse kavandamist. Selle alusel määratakse HSL strateegias kunnaliidu visioon ja mõõdetavad eesmärgid. Eesmärkide saavutamist mõõdetakse iga-aastaselt.

HSL kunnaliit vastutab kogu tegevuspiirkonna ühistranspordi planeerimise ja arendamise eest ning ühistranspordi korraldamise planeerimise eest laiemal Helsingi seudu 14 kunna piirkonnas.

HSL eesmärkideks on kasvatada ühistranspordi ning jalgratta- ja jalgsiliikumise osakaalu liikluses. Eesmärki loodetakse saavutada pakkudes laia katvusega, kiiret ja õigeaegset teenust sõiduauto kasutamise võrrelduna soodsaima hinnaga.

Ühistranspordikava planeerimisjuhendis, mille YTV valitsus kehtestas 2009. aasta veebruaris, on määratud ühistranspordiliikluse põhiteenuste tase ühendussuundadele, mis on jagatud 4 erinevasse kvaliteedirühma:

**** nelja täрни kvaliteediga teenused pakuvad sõiduautoga võrrelduna konkurentsivõimelist ühistranspordi taset

*** kolme täрни kvaliteediga teenused on nii head, et võimaldavad veel ilma autota elulaadi

** kahe täрни kvaliteediga teenused pakuvad tagasihoidlikku teenustaset

* ühe täрни kvaliteediga teenused loovad võimaluse ühistranspordi kasutuseks.

Kundade esindajad esitasid täpsemad kvaliteedisooovid, mille alusel on koostatud piirkondade jaotus kvaliteedi rühmade kaupa. Juhendis määratakse igale kvaliteedirühmale minimaalne baasteenustase. Täpsustatud kvaliteedirühmadega seostatud ühendussuunad määratletakse planeerimisjuhendis.

Baasteenustaset ületav teenuse pakkumine määratakse eelkõige pakkumispõhiselt. Kavas tuuakse ära baasteenustaseme normatiivid minimaaltasemel. Neid normatiive võidakse ületada, võttes arvesse kasutatavate finantsressursside olemasolu, juhul kui transpordinõudlus eeldab baastaset ületavat teenustaset või siis kui ühistranspordi konkurentsivõimet soovitakse kindlatel ühendussuundadel või uutes piirkondades suurendada. Hajaasustuse ja teiste eripiirkondade ühistranspordiühenduste pakkumine määratakse eraldi, kvaliteedirühmade loogikat arvestamata.

2009. aasta septembris kinnitas YTV valitsus Helsingi seudu ühistranspordikava aastateks 2010–2014, milles määratakse ühistransporditeenuse tase järgnevatel aastateks. See sisaldab seudu bussi- ja rongiliikluse liinivõrgu- ja teenustaseme suundi Espoo, Kauniaise ja Kerava jaoks. Helsingi sisest liiklust on käsitletud linna piirialade ulatuses. Vantaa osas keskendutakse läbivatele ühendustele. Muus osas kehtib Vantaa liinivõrgu kava aastateks 2008–2013. Kavas nähakse ette liinivõrgu arendamist vastavalt linnaruumi arengule ja uute liinide avamist. Samuti sisaldab see mitmeid teisi muudatusi liinivõrgus ja teenustasemes. Bussiliinide kulusid kavandatakse 2010–2014 kasvatada 12,5 mln euro ulatuses ja rongiliikluses 0,7 mln euro ulatuses. Regionaalne liinivõrgu kava peaks tagama regioonis hommikul tippunnil 1,3% ajavõidu.

YTV on koostanud Helsingi seudu hinna- ja tariifikorralduse arengukava aastaks 2014, milles hinnatakse erinevate hinna- ja piletisüsteemide mudeleid. See tugineb 2006. aastal valminud eeluuringule. Arengukavas on kirjutatud, et YTV valitsus otsustab uue piletisüsteemi osas 2008. aastal ja see hakkaks kehtima 2014. aastal.

Kavas nähakse võimalust parandada kehtivat süsteemi (vt. teenuste osa) vähendades tsoonide piiride ületamisest tulenevaid põhjendamatuid hinnaerisusi, ilma et muudetaks praeguse süsteemi põhimõtteid. Samuti on välja töötatud kaks alternatiivset mudelit, mis tuginevad tsoonidele või siis reisi pikkusele. Tsoneerimismudeli alternatiivis kaalutakse loobumist kunnapiiridel põhinevast tsoneeringust. Selle asemel on võimalikud näiteks suunapõhised tsoonid. Üheks alavõimaluseks on ka ühetaolise piletihinna kehtestamine kogu ühistranspordipiirkonnas. Reisi pikkusel põhinev mudel nõuaks uue tehnoloogia juurutamist, mis võimaldaks reisi pikkust mõõta – nn sisse- ja väljaregistreerimissüsteemi olemasolu.

Helsingis on lisaks kinnitatud vedude usaldusväarsuse ja reisijainformatsiooni parandamist käsitlevad kavad, telemaatikakava, keskkonnasõbraliku ühistranspordi arendamise kava.

HKL on koostöös HSL'ga koostanud Helsingi trammiliikluse uuringu, milles on määratletud trammiliinide pikendamise vajadus, samuti veeremi vajadus aastani 2020. Uute trammiliinide investeeeringuvajadus aastateks 2009-2020 on hinnanguliselt u. 130 mln eurot. Uuringu sisaldab ka olulisemaid meetmeid, mis suurendaks trammiliikluse usaldusväarsust, kiirust ja kulu-efektiivsust. Maakasutuse- ja trammiliinivõrgu uuringus (MARA), mis peaks valmima 2010. aasta alguses, määratletakse trammiliinide soovitatav võrk ja seda toetava maakasutuse põhimõtted.

Koostamisel on Helsingi regiooni transpordisüsteemi kava HLJ 2011, mis haarab 14 omavalitsusüksust kogu pendelrändeala ulatuses. Kava soovitakse kinnitada 2011. aasta alguses. Kavas käsitletakse ühistranspordikorralduse arendamist aastani 2050. kava ülesanne on määratleda strateegilisel tasemel Helsingi seudu ühistranspordi arendamisepõhimõtted ja meetmed, millega suudetakse kindlustada ühistranspordi konkurentsivõimet liikumisviiside valimisel.

5.6 Osutatavad teenused ja teenuste standardid

5.6.1 Teenuste liigid ja maht

Ühistranspordiseaduses loetletud ametiasutused, kellel on ühistranspordilubade väljaandmise õigus (vt. 5.2), otsustavad, kas nad korraldavad ühistransporditeenust teenuslepingu alusel oma tegevuspiirkonnas tervikuna või selle osades (pg 14 lõige 3). Seejuures,

ametiasutused võtavad vastu sellise teenuslepingu määruse, mis tagab teenuse osutamise lähtudes üldistest huvidest, mille osaks on sagedasem, turvalisem, parema kvaliteediga või odavam teenus kui vabaturg seda suudaks pakkuda.

Liiniveo teostamise luba antakse neile, kellel on ühistranspordiluba ja kes kohustub osutama teenust vastavalt vähemalt kahe aasta kohta koostatud kvaliteedilubaduse alusel (pg 22). Seaduse pg 48 kirjeldab sellise kvaliteedilubaduse minimaalset sisu:

- 1) osutatavad teenused;
- 2) teenustest ning nende muudatustest ja ärajätmistest teavitamise kord;
- 3) kasutatavad piletid ja nende hinnad;
- 4) teabe- ja piletikorralduse asjaolud;
- 5) kasutatavad sõidukid, sh madalapõhjaliste sõidukite ja sõitjate sisenemist hõlbustava varustuse olemasolu;
- 6) reisijate rahulolu mõõtmine;
- 7) kaebuste käsitlemise, piletihinna tagasimaksmise ning lepingu katkestamise ja kahjude korvamise kord;
- 8) puudega inimestele kättesaadavad teenused, nende abistamine ja teavitamine, aga ka muude rahvastikurühmade vajaduste arvessevõtmine.

Ühistranspordiluba kehtib 5 aastat ja selles määratakse ära kasutatavate busside maksimaalne arv (pg 30). Liiniluba kehtib maksimaalselt 10 aastat. Selles määratakse:

...loa kehtivusaeg, liinid, kõik või olulisemad peatused liinidel, sõiduplaanid, liinidel reiside alustamise ja lõpetamise aeg.

Loa saab tühistada, kui teenuse osutamisel avastatakse olulisi rikkumisi teenuse kättesaadavuse, hindade teavitamise, bussidega vms seotuna (pg 34).

Ühistranspordi teenuslepingute sõlmimise seadusandlik alus on määratud hankeseaduses ja ühistranspordiseaduses.

Hankeseaduse mõistes on hankelepinguid sõlmivateks asutusteks (hankintayksiköt) riigi ning kohaliku omavalitsuse ja nende liitude võimuorganid, samuti avalik õiguslikud ja avaliku sektori äriühingud, kelle tegevust finantseerivad ja/või kontrollivad avaliku sektori võimuorganid.

Seadus rakendub osale transporditeenustest, nimelt

selliste võrkude ehitamisel, hooldamisel, haldamisel ja opereerimisel, mida kasutatakse ühistransporditeenuse osutamisel rongide, trammide, trollibusside, busside või metrooga. Ühistransporditeenuste võrguna mõistetakse teenuseid, mida osutatakse vastavalt võimuorganite poolt seatud tingimustele. Tingimused võivad käsitleda transpordiliine, sõidumahte või sagedust.

Seadust ei rakendata üksustele, kes pakuvad ühistransporditeenust bussiliinidel, millel teised ettevõtted võivad osutada teenuseid samas piirkonnas lepingu sõlminud üksustega samal tingimustel^{vi}

Seadust rakendatakse teenustele, mille maht ületab 422 tuhat eurot (ilma käibemaksuta). See lävi on määratud Euroopa Komisjoni poolt, kes vaatab selle iga kahe aasta järel üle. Seaduse pg 20 piirab veelgi seaduse rakendusala – seadus ei kehti neil juhtudel kui seadustega on määratud teenuste osutamise ainuõigus.^{vii}

Pakkumiskutse peab sisaldama muuhulgas hankega ostetava teenuse või kauba tehnilised spetsifikatsioonid ja muud kvaliteedinõuded.^{viii} Tehniliste spetsifikatsioonid juures viidatakse riigi või rahvusvahelistele standarditele (pg 40) ning sisaldavad lisaks esitus- ja funktsionaalsetele nõuetele ka keskkonnanõudeid (pg 41). Parim pakkumine selgitatakse välja lähtudes majanduslikult parimatest tingimustest või siis odavaima hinna alusel. Majanduslikult parima pakkumise kriteeriumid võivad olla näiteks kvaliteet, hind, tehniline paremus, esteetilised ja funktsionaalsed omadused, keskkonnanäitajad, efektiivsus, tehniline tugi ja hilisem hooldus, tähtajad jms.^{ix}

Ühistranspordiseaduse pg 36 määratletakse seaduse rakendatavus teenuslepingu alusel toimuva ühistransporditeenuse korraldamisel:

Seaduse alusel korraldatakse hankeid, mis puudutavad maanteetranspordi ning rööbastranspordi (v.a. rongiliiklus) teenuse osutamist kontsessioonilepingute (käyttöoikeussopimukset) alusel. Seaduse alusel korraldatakse hankeid, mis puudutavad rongitranspordi teenuse osutamist sõltumata sellest, kas see toimub kontsessioonilepingu või muude teenuslepingu määruste alusel avalike hankemenetluste kaudu sõlmitud lepingu vormis. Tingimused lepingu sõlmimiseks ilma pakkumismenetluseta on kirjeldatud teenuslepingu määruse 4-8 peatükkides.

Seaduses nimetatud ametiasutused (vt. 5.2) võivad hankemenetluse läbi viia kas ühe- või kahe-astmelisena (pg 36). Hankekutse peab sisaldama osutatava teenuse minimaalsed kvaliteedinõuded (pg 38). Parima pakkumise valiku aluseks on lepingu

sisust tulenevalt majanduslikult parim pakkumine või siis odavaima hinnaga pakkumine (pg 41):

Majanduslikult parima pakkumise valiku kriteeriumid võivad olla näiteks pakutava teenuse kvaliteet, sõidukite kvaliteet, sõidukite olemasolu, teenuste integreeritus, hinnad, keskkonnasõbralikkus, keskkonnanõuete täitmine.

Kriteeriumite prioriseeritus ja rakendamine hindamisel peab olema selgitatud pakkumiskutses. Kontsessioonileping võib sisaldada eesmärgikokkuleppeid, mida lepingu perioodil tuleb saavutada – nt. teenuste kvaliteedi või reisijate arvu kasvamine. Lepingus võidakse vahendid, kuidas neid eesmärke saavutatakse, veoteenuse osutaja osalise või täieliku otsustamise kohaks (pg 42).

Helsingi regiooni olulisim ühistransporditeenuse korraldaja on HSL kunnaliit. HSL ülesandeks muuhulgas on:

- Tellida tegevuspiirkonna bussi-, trammi-, metroo-, praami- ja lähirongiliikluse teenust
- Kinnitada tegevuspiirkonna pileti- ja hinnakorraldus ja piletihinnad
- Vastutada piletikontrolli eest
- Vastutada tegevuspiirkonna ühistranspordi turundamise ja reisijainformatsiooni kättesaadavuse eest
- Vastutada tegevuspiirkonna reisijainfo ning muude infotehnoloogiliste süsteemide eest vastavalt kundade soovidele
- Hoolditseda riigi poolt osutatavate toetuste, abi ja eraldiste jagamise eest transpordiliikide lõikes.

HSL liikmeskonnad esitasid augustis 2009 YTV'le seisukohad, mida võeti ka arvesse HSL eelarve ja tegevuse kavandamisel, järgmistes punktides:

- Transporditeenuse teenustase ja selle muutus
- Tariifitoe tase
- Piletihindade keskmine muutus

HSL on 2010. aasta alguse seisuga bussiliinide lepinguid üle 10 vedajaga. Hanked viiakse läbi liinipakettide vormis. Lepingute tüüpiline kestvus on 10 aastat. Reisirongiteenust ostetakse otsehankena VR'lt, 2017 lõpuni kestvate lepingute alusel. Pealinnaregiooni reisirongiteenus on kaetud 4 lepinguga. Metrooteenus hangitakse otsehankena HKL üksustelt. Ühistransporditeenust trammidel osutab HKL Raitioliikenne ja metroos HKL Metroliikenne.

2008. aastal oli HKL **bussireisijate** arv 81 miljonit reisijat, liinikilomeetrite pikkus 32,2 miljonit km ning reisijakilomeetreid kokku 1971, 8 miljonit. YTV bussireisijate arv oli samal aastal 50,2 miljonit, sh. Espoo siseliinid 14,6 mln., Vantaa siseliinid, 12,9 mln., regionaalsed bussiteenused Keravale 0,9 mln. ja Kirkkonummile 0,7 mln. reisijat. YTV reisijakilomeetrite arv 507 miljonit, sh. 91 mln Espoo siseliinid, 95 mln. Vantaa siseliinid, regionaalteenused Keravale 13 mln ja Kirkkonummile 19 mln .

HSL tegevuspiirkonna ühistranspordiliinide pikkus 2009. aastal ja 2010. aastaks kavandatud näitab allolev tabel.

Tabel 1. HSL ühistranspordi liinide pikkus 2009-2010, tuh. km

	2009	2010	Muudetavate liinide arv
Pealinnaregiooni seuduliinid	34732	35073	1
Kerava seuduliinid	1111	1107	3
Kerava siseliinid	198	195	2
Kirkkonummi seuduliinid	U-liinid		
Kirkkonummi siseliinid	U-liinid		
Helsingi siseliinid	32406	32431	16
Espoo ja Kauniaise siseliinid	12090	12418	
Vantaa siseliinid	9124	9189	4

U-liinid on bussiliinid, mis ületavad YTV regionaalpiletite kehtivusala tsoone. Need pakuvad täiendavat transpordihendust servaaladel, kus piirkondadevahelist ühistransporditeenuse pakkumine üldisel moel on raskendatud.

Trammiteenust osutab HKL Raitioliikenne. 2008. aastal oli trammireisijate arv 54 mln reisijat ning reisijakilomeetreid 501 miljonit. Trammiteede pikkus on 110 km (sh 89.5 km reisiliikluseks). Trammiliine on 12, millel opereerib 132 trammi. Liinakilomeetrite aastane summa oli 5,37 miljonit km.

Metrooteenust osutab HKL-Metroliikenne. 2008. aastal oli metrood kasutanud reisijate arv 57,6 mln reisijat, mis reisis kokku 420 miljonit km. Metrooliinide pikkus on 21,1 km, liinide arv 2. Metroorongide liinakilomeetrite arv oli 13,55 miljonit.

Raudteeliikluse reisiplaani ettepaneku koostab Raudteeamet 4 kuu jooksul peale seda kui vastav taotlus on talle esitatud (pg 21). Taotlejatel on 30 päeva jooksul võimalik esitada täiendavaid soovide või soovitusi.^x Raudteeamet sõlmib raudteevadude operaatoritega lepingud, mis on seotud reisiplaaniga ning võtab arvesse lubatud veomahte.^{xi}

VR-Yhtymä Oy, riigi raudteefirma pakub Helsingi regioonis ühistransporditeenust linnalähirongidel (pääkaupunkiseadun lähiliikenne). Linnalähirongide reisijate arv oli 2008. aastal 43,5 mln, millele lisandusid rongireisijad Keravale (3.2 mln reisijat) ja Kirkkonummisse (1,6 mln reisijat). Summaarselt osutati linnalähirongidel teenust 457 mln ja 3-tsooni rongidel 112 mln reisijakilomeetri mahus. Linnalähiliinide arv on 9, peatusi 54 ja liinide pikkus 395 km.

5.6.2 Piletisüsteem ja -hinnad

Pealinnaregiooni koostööseaduse alusel otsustas YTV pealinnaregiooni tariifi- ja piletikorralduse. 2010. aastast on see õigus HSL-l. Lõppeb ka YTV kundade ühistranspordilepingu kehtivus, milles oli tariifid ja piletisüsteemi puutuv oli üksikasjalikumalt määratud. HSL liikmeskundade ühistranspordi baaslepingus on sama määratletud üldisemates terminites. Lepingu järgi määrab HSL tegevuspiirkonnas kehtivad tariifid ja piletite hinnad. Tehtavad muudatused senisesse süsteemi ei ole suured ja tuginevad YTV'le kundade poolt tehtud ettepanekutele.

Peamised muudatused süsteemis:

- Soodusrühma kuuluvatele isikutele tekib õigus osta sooduspilet ka väljaspool oma kodukunda
- Välismaa vahetus-õpilastele tekib õigus õpilase piletile
- Kerava ja Kirkkonummi elanikele antakse õigus pealinnaregiooni kundade ja seudupiletite (YTV-piirkond) ostmiseks
- Tariifi- ja piletisüsteemile lisatakse Kerava ja Kirkkonummi koolilastepiletid
- Soodustuste ja vabastuste kord jääb samaks, mis oli kehtestatud YTV poolt (va. Välisõpilastesse puutuv).
- Kehtestatakse ühtne kontrolõripilet, mis müüakse piletita sõitjale ja mis kehtib 100 minutit.

2010. aasta piletihinna kasv võrrelduna 2009. aastaga jääb 2,2% ja 4,2% vahele – madalaim on see Vantaa siseliinidel ja kõrgeim 3-tsooni piletite puhul. Piletihindade määramisel on võetud aluseks kundade ettepanekud/rahastamine ja riigi eraldiste määr 2009. aastal suurte linnaregioonide ühistranspordi toetuseks.

Riigi toetusi kasutab HSL piletihindade alandamiseks järgmiselt:

- Pealinnaregiooni seudupiletid – 0,773 mln e, keskmine mõju hindadele –0,8%
- Lähiseudu 2 ja 3 piletid – 0,111 mln. e, mõju hindadele 1,5%
- Helsingi sisesed piletid – 1,978 mln e, mõju –2,5%
- Espoo ja Kauniaise sisesed piletid – 0,164 mln e, mõju –1,3%
- Vantaa sisesed piletid – 0,347 mln e, mõju –4,0%

Kundade kaalutluseks piletihindade tõstmisel on, et see kataks kulude katmise kasvavad vajadused – nii, et vältida eelarveliste kulutuste kasvu ühistransporditeenuse ostmiseks.

HKL-liitelaitos ja YTV pakkusid oma personalile tasuta pileteid. HSL personalil on õigus Helsingi sisese, 2-tsooni (YTV-piirkond) või 3-tsooni (kogu HSL piirkond) tasuta isikuga ja selle elukohaga seotud piletiks. Asendusena on personalil võimalus saada aastas 200 eurot tööreiside kompensatsiooni.

HKL-liikelaitos ja YTV pakkusid usaldusisikutele, valitsejatele jms asjameestele tasuta pileteid. HSL jätkab seda traditsiooni andes HSL valitsuse ja revisjonikomisjoni liikmetele ja asendusliikmetele 2-tsooni või 3-tsooni tasuta kahe aastase kehtivusega pileti.

HKL-liikelaitos ja YTV võimaldasid veeteenuse osutajate personalile Helsingi sisese või 2-tsooni tasuta pileti. HSL võimaldab veeteenuse osutajate personalile Helsingi sisese või 2-tsooni tasuta pileti. Keravas või Kirkkonummis teenust osutavatele ettevõtetele või seal elavatele töötajatele võimaldatakse 3-tsooni tasuta pilet.

Pealinnaregioonis kehtib busside-, trammide- ja metrootranspordi ühtne tsoneeritud ja paketatud piletisüsteem (välja arvatud U-liinid), mis on integreeritud riigiraudtee piletisüsteemiga.

Piletihinnad sõltuvalt tsoonidest, mis põhinevad kunnapiiridel:^{xii}

- sisepilet võimaldab sõitu ühes kunnas

- regionaalne pilet võimaldab sõita endises YTV piirkonnas (Helsingi, Espoo, Kauniainen ja Vantaa)
- 2-tsooni laiendatud regionaalne pilet lubab reisida Espoos, Kauniais, Vantaas, Keravas ja Kirkkonummis
- 3-tsooni laiendatud regionaalne pilet lubab reisida kõigis HSL kundes.

Kehtivad järgmised soodustused:

Laste pilet 7-16 aastastele lastele. Lapsed alla 7 aasta võivad sõita tasuta. Täiskasvanud, kes reisivad kuni 6 aastase kätus oleva lapsega, võivad sõita tasuta. Erand on U-liinid, millel kehtib lisaks pileti hinnale ka eraldi tasu lapsevankri eest.

Õpilastele ja üliõpilastele kehtib allahindlus ning väljastatakse õpilase reisikaart. See kehtib järgmistele sihtrühmadele: õpilased, kes elavad alaliselt HSL kundes ning kes õpivad üldhariduskoolides, kutsekoolides ja ülikoolides, mis asuvad Soomes. Üle 30 aastaste õpilastel ja vabahariduskursustel käijatel on vajalik soodustuse saamiseks tõend sotsiaalabiametist (KELA) või Ålandi läänivalitsusest. Soodustused ei kehti kraadiõppuritele ja olulist (KELA) sotsiaaltoetust mitte vajavatele üle 30 aastastele üliõpilastele.

Pensionäridele, kes elavad HSL kundes ja saavad osalist riiklikku pensioni KELA'lt, kehtib 25% soodustus ning täispensioni saavatele elanikele 50% soodustus. Isik peab iga 3 aasta järel uuendama oma kuuluvust soodustusrühma. Pimedatele inimestele ja sõjaveteranile on sõit tasuta.

Enamus piletitest ostetakse elektroonilist reisijakaarti kasutades. Üleminek praeguselt maksekaardilt uue põlvkonna maksekaardile viiakse läbi alates 2008. aastast. 2010. aasta jooksul on vahetamine tasuta. Kaarditasu on 2010. aastal 5 eurot. Kasutusel on ka üksikpiletid, mida on võimalik osta automaadist, bussijuhilt või trammi- ja lähiringi konduktorilt.

Reisijakaardi pileteid on erinevat tüüpi – väärtuspiletid, ühekordse-tasu kaardid, deebetperioodi pilet, konverentsipilet:

- Väärtuspiletile laaditakse raha 5 kuni 400 euroni. Võimalik on korraga osta 31 reisi. Piletiostja valib pileti kehtivuse periood 14 päevast 366 päevani. Mida pikem on katkestusteta pileti kehtivuse aeg, seda soodsam on reisimine kliendile. Helsingi, Kerava ja Kirkkonummi sisepiletid kehtivad 60 minutit. Espoo, Kauniaise ja Vantaa ning 1- ja 2-tsooni regionaalsed piletid kehtivad 80 minutit ja 3-tsooni regionaalpiletid 100 minutit.
- Ühekordse tasu kaardid võivad olla päevapiletid 1-7 päeva jaoks, 2-tunni pilet, ja 12-tunni pilet, mis kehtib Suomenlinna praamil. Ühekordse tasu kaardid ei ole personaalsed. On olemas eraldi kaardid täiskasvanutele ja lastele.
- Deebetperioodi pilet eeldab deebetlepingu sõlmimist, peale mida ei ole vajalik enam kaardile raha laadida. Deebetperioodi pilet võib olla siseliinide või tsoonide vaheline pilet. Seda võib kasutada ka ööliinidel, kuid sellisel juhul lisandub täiendav tasu.
- Kongressipiletid võivad tellida ürituste organiseerijad ning saada soodustusi. Allahinduste ulatus määratakse juhtumipõhiselt.

Kõigil pealinnaregiooni ühistranspordiliinidel rakendatakse öötasu kella 2:00-4:30. tasu ulatus sõltub pileti kehtivustsoonist.

U-liinide bussijuhid müüvad pileteid, mille hind sõltub reisi pikkusest. Nende piletitega ei saa sõita teistel ühistranspordiliinidel. U-liinidel kehtivad reisijakaardi piletid, kuid mitte teiste liinide üksikpiletid.

Jalgratta transport linnalähirongis on tasustatud eraldi. Hind on sama, mis täiskasvanu regionaalsel piletil. Jalgrattaid ei tohi vedada linnalähirongis tipptundidel – esmaspäevast reedeni hommikul 7-9 ja pealelõunal 3-6. Jalgrataste transport bussides ja trammides on keelatud..

5.6.3 Kontroll ja trahvid

Piletikontrolli seaduse pg 1 alusel võidakse piletikontrolli ülesanne anda kundadele ja pealinnaregiooni kundade ühisasutusele. Viimasele võib anda raudtee puhul kontrolliõiguse kogu riigis.^{xiii}

Vastavalt seaduse pg 5 on trahv vähemalt 40 korda suurem kui odavaim täiskasvanu üksikpilet vastavas teeninduspiirkonnas või täiskasvanu üksikpilet odavaimas rongis. Detailsed reeglid trahvide suuruse kohta määratakse eraldi ministri määrusega.

HSL tegevuspiirkonnas on kehtestatud trahvi suurus 80 eurot, millele lisaks tuleb osta kohapeal üksik- või väärtuspilet. Kontrolli teostamise korraldamine on HSL ülesanne.

5.6.4 Liiklusinfo avaldamine

Ühistranspordimääruse pg 13 sätestab, et reisijaveo teenuse osutaja on kohustatud teavitama avalikkust tulemuslikult, eriti liinide alustamisest ja lõpetamisest.

HSL avaldab koostöös HKL, riigiraudtee ja teiste veoteenuste osutajatega koostöös regulaarselt igas kvartalis kõigi liinide sõiduplaanid ning pakub reisiplaneerimise teenust internetis. Igas HSL kunnas on kättesaadavad vastava kunna spetsiifikat arvestavad reisiplaanid.

5.6.5 Nõuded teenust osutavale ettevõttele

Ühistranspordiseaduse pg 21 sätestab nõuded ühistranspordiloa omandajale, selleks et alustada teenuse osutamist. Ettevõtte käsutuses olevad finantsressursid peavad olema mitte väiksemad kui 9000 eurot esimese ja 5000 eurot iga järgneva teenuse osutamisel kasutatava bussi kohta.

5.6.6 Nõuded liiklusvahenditele ja infrastruktuurile

HSL bussiliikluses väljastavad ühistranspordisõidukid 2008. aastal lämmastikoksiidi keskmiselt 7,35 g sõidetud kilomeetri kohta ning tahkeid osakesi 0,145 g. Peamise bussitranspordi vedajaettevõtte bussid vastavad Euro 5 emissiooni standardile.

Raudteeseaduse pg 7 alusel on raudteel reisijateveo kontsessioonilepingu sõlmimise eelduseks muuhulgas veeremi kvaliteediomadused, sh eriti turvalisusega seotu. Seaduse pg 37-39 sätestavad veeremi registri pidamise ja sellesse veeremi kandmise alused. Registrisse kandmise nõuetega, mis sätestatakse eraldi õigusaktiga, tagatakse kasutatava veeremi kvaliteet.

5.6.7 Nõuded personalile

Ühistranspordiseaduse pg 19 sätestab nõuded veoettevõtte vastutava isiku ametialase ettevalmistuse kohta:

Kontrollitakse tema ametioskusi, kas ta on läbinud liiniveo ettevõtjakursused ja sooritanud eksami ning saanud vastava tõendi Transpordiametist (Ajoneuvohallintokeskus).

Raudteeseaduse pg 7 alusel on raudteel reisijateveo kontsessioonilepingu sõlmimise eelduseks muuhulgas taotleja ettevõtte juhtkonna hea maine ning turvalisuse eest vastutava personali pädevus ja erialane koolitus.

Seaduse pg 34 sätestab,

...selleks, et rongijuhid, liikluskontrolliga seotud isikud ja muud isikud, kelle töö on seotud liiklusohutusega, suudaksid teha oma tööd korralikult, nad peavad vastama tervise-, haridus- ja muudele kvalifikatsiooninõuetele vastavalt eraldi õigusaktina kehtestatud tingimustele.

5.7 *Finantseerimine*

HSL aluslepingu järgi rahastab kunnaliit tegevuskulusid piletitulude, kundade poolt tasutavate tariifitasude, riigi toetuste ja muude tulude arvelt. Kuni 2010 aastani sätestas pealinnaregiooni koostöö seadus Helsingi linnaregioonis lisakulude katmise proportsioonid (1/2 Helsingi, ülejäänud 1/2 vastavalt elanike arvu proportsioonina). Uus, pealinnaregiooni jäätmemajanduse ja ühistranspordi koostöö seadus sellist punkti ei sisalda.

HSL aluslepingu põhjal rakendatakse liikmeskundadele konkreetsete tegevustega kaasnevate kulude tasumist vastavalt saadud teenuste mahule. Piletitulude jagamisel/arvestamise lähtutakse kunnapõhisest piletitulude käibest. Siis kui tegevusest saadavad tasud ja muud tulud ei kata kulusid, maksavad kunnad HSL'ile tariifitoetust, millega kaetakse kunnale teenuse osutamise kaasnevate kulude ja nende teenuste eest saadud tulude vahe.^{xiv}

2008. aastal oli YTV Liikenne tegevustulu 215 mln eurot, sh teenuste müügist 125 mln eurot, ja kundade tariifitoetused 87 mln. kundade toetused jagunesid selliselt: Helsingi 18 mln, Espoo 40 mln, Vantaa 31 mln. Kerava maksis teenuslepingu alusel 1,6 mln ja Kirkkonummi 2,1 mln eurot. YTV Liikenne tegevuskulud olid 2008. aastal 216,8 mln eurot, sellest personalikulud 6,5 mln ja teenuste vedajatelt ostmise kulud 208,6 mln eurot. YTV üldkuludest moodustas transpordisektor 73%.

HKL 2008. aasta tulud olid 225,2 milj eurot. Sellest linna subsiidium moodustas 108,3 mln eurot ja piletitulu kokku 116,64 mln eurot. Piletitulu jagunes selliselt:

üksikpiletid 29,2 mln, väärtuspiletid 23,8, perioodipiletid 61,0 mln, turistipiletid 2.4 mln eurot. HKL 2008. aasta kulud olid 238,8 mln eurot - teenuse ostmiseks 142,2 mln (sh 97,0 mln bussiveo operaatoritele ja 15,6 mln eurot YTV'le haldus- ja transporditeenuste eest).

HSL prognoosib piletimüügitulude mahtu ja jaotust järgnevalt:

	2009	2010
seudupiletid	90,7	91,8
Helsingi sisesed piletid	115,4	118,5
Espoo ja Kauniaise sisesed piletid	12,1	12,3
Vantaa sisesed piletid	9,0	9,2
lähiseutu 2 ja 3 piletid	7,4	7,8
Kerava sisesed piletid	0,2	0,2
Kirkkonummi sisesed piletid	0,3	0,3
Kokku	235,1	240,2

Piletitulude osakaaluks kavandatakse 2010. aasta eelarves 49,6%. HSL liikmete osamaksud moodustavad 2010. aasta eelarves 47% ehk 229,7 mln eurot. Osamaksud jaotus kundade vahel on 2010. aasta eelarves järgmine:

	2010	Osakaal
Helsingi	144750	63%
Espoo	45570	20%
Kauniainen	687	0%
Vantaa	34257	15%
Kerava	1883	1%
Kirkkonummi	2512	1%
Kokku	229659	100%

Suurte linnade ühistransporditoetuse määraks on HSL 2010. aastal kavandanud 5,1 mln eurot, mis moodustab 1% tuludest. Trahvidest ja vedajatel laekuvatest tasudest moodustub alla 2% eelarvest (9,6 mln eurot 2010. a.).

HSL tegevuskulud on 2010. aasta eelarves kokku 481,6 mln eurot. Sellest 80% ehk 385,8 mln eurot on teenuse ostmise kulud vedajatelt – bussiliiklusele 248 mln eurot; rongiliiklusele (sh. Kerava ja Kirkkonummi ühistranspordilepingutest tulenevalt lisanduvad liinid) 63,6 mln eurot; trammiliiklusele – 345,5 mln; metrooliiklusele 24,7 mln; praamiliiklusele 3,8 mln eurot. Infrastruktuuritasud sisaldavad 2010. aastal HKL'le metroo- ja trammiteede eest makstavat tasu 55,8 mln eurot. Teiste kundade infrastruktuuritasud selgitatakse välja 2010. aasta jooksul. HSL organisatsioonikulud on 2010. aasta eelarves 35,8 mln eurot, sh. 21,4 mln teenuste ostmine ja 14,7 mln personalikulud.

HSL rahastab investeringuid laenu abil. Selleks võetakse 2010. aastal 10 mln ning 2011. ja 2012. aastal kummalgi 15 mln eurot laenu.

6 Ühisveevärk ja -kanalisatsioon

6.1 Õigusaktid

Ühisveevägi- ja kanalisatsiooniteenuste korraldamist reguleerivad peamised seadused on veevarustusseadus (Vesihoultolaki), veeteenuse toetuse seadus (Laki vesihuollon tukemisesta), veeseadus (Vesilaki), infrastruktuuriteenuste hangete seadus (Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista), linnade heitvete töötlemise määrus (Yhdyskuntajätevesidirektiivi), pealinnaregiooni koostööndukogu seadus (Laki Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnasta, kuni 2009).

Veevarustusseaduse eesmärgiks on tagada veeteenused, mis tagavad piisava hulga tervislikkuse jms näitajate poolest kõrgekvaliteedilist vett majapidamistele ning tervise- ja keskkonkakaitse nõudeid täitva kanalisatsiooni olemasolu.

6.2 Avalikud ülesanded ja nende jaotus

Vastavalt veevarustusseadusele teostavad järelevalvet veeteenuse osutamisele riigi regionaalsed keskkonnakeskused ning kohaliku omavalitsuse tervisekaitse ja keskkonkakaitse asutused. Kunnad planeerivad, korraldavad ja arendavad ÜVK-süsteeme omavalitsusüksustes vastavalt asustussüsteemi vajadustele. Veevarustusseaduse pg 6 lõige 2:

Kunnad peavad tagama, et piisavalt suure elanike arvu vajaduse olemasolu korral või tervisekaitse või keskkonkakaitse otstarbel, võetakse kasutusel asjakohased meetmed, et luua veevarustuse- ja puhastusejaam, mis vajadusi rahuldaks, või siis laiendatakse olemasoleva veevarustus- ja puhastusjaama tegevuspiirkonda või tagatakse muul moel piisav veevarustus.

Kunnad kinnitavad seaduse pg 8 lõike 1 alusel nende territooriumil tegutseva veevarustus- ja puhastusjaama tegevuspiirkonna ja vajadusel muudavad seda. Enne kinnitamist tuleb kunnal saada luba riiklikult kontrolliasutuselt.

Seaduse pg 7 lõige 1 ütleb, et veevarustusjaama tegevuspiirkond peab kunnas katma alasid, kus kinnistute ühendamine vee- ja kanalisatsioonivõrguga on vajalik lähtudes asustuse tihedusest või tegevuste iseloomust. Tegevuspiirkond peab olema selline, et veevarustusjaam on võimeline pakkuma veevarustusteenuseid ökonoomsel ja korrektsel viisil. Otsused veevarustuse ja veepuhastuse piirkondade võidakse teha teineteisest lahus.

6.3 Koostöö alused ja koostööpiirkond

Veevarustusseaduse pg 5 lõige kaks sätestab, et ÜVK-süsteemide planeerimisel tuleb vajadusel teha koostööd teiste KOV-üksustega.

Kuni 2009. aastani osutavad pealinnaregioonis ÜVK teenuseid eraldi munitsipaalettevõtted, Helsingi veeettevõtte osutab osaliselt teenuseid ka teistele piirkonna KOV-üksustele. 30% Helsingi Vee poolt toodetud veest müüdi Vantaasse ja Espoose. Vantaa sai 90% ja Espoo 70% vajalikust veest Helsingi veeõrgust.

Alates 2010. aastast on loodud Helsingi seudu koostööpiirkond kunnaliidu HSY (Helsingin seudun ympäristöpalvelut) vormis, mille üheks tegevusalaks on veemajandus. Koostööpiirkond ja kunnaliit haarab Helsingi, Vantaa, Espoo ja Kauniaise kunnad

6.4 Organisatoorne struktuur pealinnas ja pealinnaregioonis

ÜVK-teenust osutasid pealinnaregioonis kuni 2009. aasta lõpuni omavalitsusüksuste munitsipaalettevõtted - Helsingin Vesi, Espoon Vesi, Vantaan Vesi - mille juhtorganiks oli linnavalitsuse vastav juhtkond (vesihuoltolaitos).

2010 aastast on linnade veeettevõtted ühendatud üheks ettevõtteks HSY Vesi kunnaliidu HSY (Helsingin seudun ympäristöpalvelut) alluvuses, mille juhtimine toimub HSY veevarustusasutuse (vesihuoltolaitos) poolt.

HSY olulisemad otsused võtab vastu liidukoosolek (yhtymäkokous). Liidukoosolekul on igal liikmeskunnal üks esindaja, kes valdab liikmeskonna häältevõimu. Häälte osakaalu jagunemine tugineb elanike arvu jagunemisele, kuid selliselt, et ühelgi kunnal ei ole üle 50% häältest. 2009. aastal jaotuvad hääled järgmiselt - Helsingi 50%, Espoo 27%, Vantaa 22%, Kauniainen 1%. Häältejaotust täpsustatakse igaaastaselt. Liidukoosolek koguneb vähemalt 2 korda aastas.

HSY valitsus (hallitus) vastutab kunnaliidu haldus- ja majandusasjade eest ning viib ellu liidukogu otsused. Valitsusel on maksimaalselt 14 liiget ja samapalju asendusliikmeid. Liidukogu valib valitsuse liikmed ja asendusliikmed vastavalt liikmeskondade elanike arvule, kuid sedasi, et kunnarühmast, mille moodustavad muud liikmed kui Helsingi, Espoo ja Vantaa, kuulub sinna vähemalt üks (päris)liige. Ühe kunna valitsuseliikmete arv ei tohi omada rohkem kui poolt häälteõigusest (7 liiget ja 7 asendusliiget) ning igast liikmeskunnast peab valitsusse kuuluma vähemalt üks liige või asendusliige. Valitsuse juhiks valitakse suurima kunna esindaja. Valitsuse võimuperiood on 2 aastat.

HSY aluslepingu põhjal on kunnaliidu põhikapital kokku 505.000.000 eurot. See moodustub veevarustuse põhikapitalist, mis on 480.000.000 eurot ja muust põhikapitalist 25.000.000 euro väärtuses. Veevarustuse põhikapital jaguneb kundade vahel järgmiselt:

- Helsingi 58,0 %
- Espoo 22,3 %
- Vantaa 19,4 %
- Kauniainen 0,3 %.

Muu põhikapital jaguneb liikmeskondade vahel ametliku rahvaarvu alusel selliselt, et ühegi kunna osakaal ei ole rohkem kui 50% ja see on vähemalt 1%. Liikmeskonna osa kunnaliidu varades ja vastutus võlgade eest on määratud põhikapitali osakaalu suhtega. Uute liikmete põhikapitali paigutusmäär ja – aja ning põhikapitali tõstmise

küsimused otsustab liidukogu. Kunnaliidust lahkumisel tagastatakse kunnale selle põhikapitali osa. Juhul kui teised kunnad ei soovi oma osa suurendada, siis kunnaliidu põhikapitali vähendatakse.

Kunnaliidu bilansis koostatakse eraldi tuluarvestus ja määratakse erinev tulutase veevarustuse osas. Sadevett puudutav korraldus on lepitakse kokku pealinnaregiooni vee- ja kanalisatsiooniteenuse ühendamise põhimõtteid ja tingimusi puudutavas lepingus.^{xv}

Pealinnaregiooni vee-ettevõtete peamine veeallikas on Päijäti tunnel. Tunneli haldajaks on Pääkaupunkiseudun Vesi OY, mis kuulus 2009. aasta seisuga Helsingi, Espoo, Vantaa, Hyvinkää, Kauniainen ja Kirkkonummi kundadele ning Tuusula Regiooni Veeühingule (Tuusulan Seudun vesilaitoskuntayhtymä - omanikeks Järvenpää, Kerava, Tuusula ja Sipoo).

6.5 ÜVK võrgu kavandamine

Veevarustusseaduse pg 5 lõike 2 järgi peavad kunnad koostama koostöös veevarustusjaamadega ÜVK-teenuste arengukava oma territooriumi kohta. 2008. aastal koostasid Helsingin Vesi, Espoon Vesi ja Vantaan Vesi ühise investeerimisstrateegia 30 aastaks ja täpsema investeringukava 10 aastaks.

HSY aluslepingu järgi on kunnaliit kohustatud saadud tasude abil ehitama ja laiendama veevarustusvõrke vastavalt liikmeskondade arengukavades seatud ajakavale ja kvaliteedile.^{xvi}

6.6 Osutatavad teenused ja teenusstandardid

ÜVK teenuslepingute sõlmimise seadusandlik alus on määratud hankeseaduses ja veevarustusseaduses.

Hankeseaduse mõistes on hankelepinguid sõlmivateks asutusteks (hankintayksiköt) riigi ning kohaliku omavalitsuse ja nende liitude võimuorganid, samuti avalik õiguslikud ja avaliku sektori äriühingud, kelle tegevust finantseerivad ja/või kontrollivad avaliku sektori võimuorganid. Seadus rakendub ÜVK teenustele veevarustusseaduses käsitletud linnaliste tiheasustusalade ühisveevärgi-süsteemidele.^{xvii}

Seadust rakendatakse teenustele, mille maht ületab 422 tuhat eurot (ilma käibemaksuta). See lävi on määratud Euroopa Komisjoni poolt, kes vaatab selle iga kahe aasta järel üle. Seaduse pg 20 piirab veelgi seaduse rakendusala – seadus ei kehti neil juhtudel kui seadustega on määratud teenuste osutamise ainuõigus.

6.6.1 Teenuse liigid ja maht

Veevarustusseaduse pg 22 kehtestab üldised ÜVK teenuse pakkumise tingimused – teenust tuleb osutada võrdsetel ja ausatel tingimustel. Tarbijakaitsevolinik kontrollib

teenuse osutamise vastavust seadusega tarbija kaitse vaatepunktist. Teenuse pakkujale on antud seaduses õigus teha väiksemaid muudatusi lepingutingimustesse.

Helsingin Vesi osutas ÜVK-teenuseid u. miljonile inimesele. Ettevõttel oli 2008. aastal 28 798 klienti. Helsingin Vesi omanduses on 2 veetöötlusjaama – Pitkääkoski ja Vanhakaupunki. Müüdüd vee hulk oli 2008. aastal 71,8 mln kuupmeetrit, sh Espoole ja Vantaale 29,5 mln. 78% veest kasutavad kodutarbijad.

Helsingin Vesi'le kuulunud Viikinmäki heitveepuhastusjaam puhastab u. 800 000 pealinnaregiooni elaniku heitvesi. Viikinmäki puhastusjaama võimsus on 120 mln m³ heitvett. Töödeldud heitvee hulk oli 2008. aastal 110 mln kuupmeetrit, millest teistest üksustest pärinevat oli 23,6 mln. See toodab iga-aastaselt 58,000 m³ of läga. Espoon Vesi Suomenoja puhastusjaama koormus oli 2008. aastal 38,1 mln m³.

Alates 2010. aastast vastutab HSY Vesi pealinnaregiooni ÜVK-võrgus kvaliteedinõuetele vastava veega varustamise ning süsteemiga liitunud heitvete ja kvaliteedile vastavate muude vete, sh sadevete vastuvõtmise eest vastavalt lepingutele ja nende aluseks olevatele õigusaktidele.

6.6.2 ÜVK võrk ja sellega liitumine

Helsingin Vesi kasutuses oli 1200 km veetorusid ja 1900 km kanalisatsioonitorusid. Helsingis kasutatakse kahte kanalisatsioonisüsteemi. Kesklinnas suunatakse nii heitvesi kui ka sadevesi ühtse torustiku kaudu puhastusjaama. Mujal on loodud lahkvoolse kanalisatsiooni süsteem – üksnes heitvesi juhitakse puhastusjaama, vihmavesi suunatakse lähimasse veekogusse. Kanalisatsioonisüsteemi koosseisus on üle 110 pumpla, 60 km kanalisatsioonitunnelid ja 17 km väljalasketoru, mis avaneb Soome lahte u. 8 km rannikust, teispool kaljusaari.

Veevarustusseaduse pg 10 sätestab veevarustusjaama tegevuspiirkonnas asuva kinnistu kohustuse liituda vee- ja kanalisatsioonivõrguga. Juhul kui piirkonnas puudub sadeveekanalisatsioon, siis sadevee juhtimise kohustust kanalisatsiooni ei ole. Hoolimata sellest kohustusest võib teenuse pakkuja keelduda kinnistu ühendamisest võrku juhul kui kinnistu veetarbimine või sellelt ärajuhitava heitvee kogused või kvaliteet segaksid veevarustuse- ja -puhastusjaamade toimimist. Seaduse pg 12 paneb teenuse osutajale kohustuse määrata ja ehitada liitumispunkt võrguga, mis peab asuma kinnistu vahetus läheduses.

Seaduse pg 11 lõige 2 sätestab juhtumid, mille puhul antakse eriluba liitumiskohustuse eiramiseks:

- 1) ÜVK-võrguga liitumine põhjustaks ebamõistlikult suure majandusliku koormuse kinnistu omanikule, arvestades liitumistasu ja minimaalset vajadust ÜVK teenuse järele;
- 2) kohustusest vabastus ei kahjustaks ÜVK teenuste toimimist tegevuspiirkonnas majanduslikus vms aspektis;
- 3) ja lisaks sellele kohustusest vabastatud kinnistu:
 - a) omab juurdepääsu piisavale hulgale majapidamisveele, mis vastab nõuetele, või
 - b) heitvee kogumist ja käitlemist on võimalik organiseerida selliselt, et see ei põhjusta tervisekahjusid ega keskkonna reostamise riske, või

c) sadevett on võimalik muul kohasel moel krundilt ära juhtida.

HSY Vesi veevarustuse üldised tingimused sätestavad tingimused liitumiseks ÜVK süsteemiga liikmes kundades. ÜVK-süsteemiga liituja annab HSY'le liitumisavalduses andmed kinnistu asukohast, kasutusvõimsustest ja liituvate ehitiste arvust, eeldatavast veevajadusest ning heitvete mahust ja koostisest. HSY on kohustus luua üks liitumine kinnistu kohta.^{xviii}

Veevarustuse lepinguteks on liitumisleping ja kasutamisleping. HSY'l on õigus teha muudatusi lepingutesse tulenevalt muudatustest seadustes, ametiisikute otsustest lähtuvalt või siis asjaolude muudatustest tulenevalt.

Kinnistu, mis on liitunud või liitub heitveekanaliseerimisega, on HSY poolt antud piisava aja jooksul kohustatud liituma samuti sadeveekanaliseerimisega, juhul kui selles piirkonnas selline süsteem on olemas. Kui HSY on asendanud või asendab ühisveelise kanalisatsiooni lahkveelisega, on kinnistu omanik mõõduka aja jooksul kohustatud eristama heitveed ja sadeveed. Juhul kui HSY annab eriloa ühisveelise kanalisatsiooni säilitamiseks võidakse määrata tavatariifidest kõrgemad hinnad ÜVK teenuse eest.

Seadus (pg 24) annab nii teenuse osutajale kui saajale tingimusliku õiguse teenuslepingust loobuda:

- Teenuse pakkuja võib lõpetada lepingu üksnes juhul kui lepingu pikendamine on ebamõistlik tulenevalt kinnistu veekasutusest või heitvee ja sadevee hulgast või kvaliteedist, mis krundilt kanalisatsioonivõrku on suunatud.
- Tarbija võib lõpetada lepingu üksnes juhul kui talle on antud seaduse 11 paragrahvi tingimustel eriluba.

Majapidamiste ÜVK süsteemid

Veevarustuseseaduse seaduse pg 13 kirjeldab kinnistutesiseste ÜVK-süsteemide projekteerimise, ehitamise ja hooldamise üldisi põhimõtteid:

Kinnistu, mis on ühendatud ÜVK-võrguga, omanik või haldaja vastutab veevarustuse ja kanalisatsiooniseadmete eest kuni liitumispunktini. Seadmed peavad olema projekteeritud, paigutatud ja ehitatud selliselt, et need ühilduksid ÜVK-süsteemiga. Seadmeid tuleb kasutada ja hooldada selliselt, et need ei põhjustaks ÜVK-süsteemile, tervisele ega keskkonnale kahjusid

6.6.3 Veekvaliteet

Veevarustuseseaduse pg 14 lõige 1 järgi peab teenuse osutaja tagama, et vesi vastaks tervisekaitse seaduses kehtestatud kvaliteedinõuetele. Veevarustusjaam on kohustatud kontrollima sisendvee kvaliteeti.

Helsingin Vesi kehtestas rangemad kvaliteedinõuded majapidamisveele, kui seda veeloa tingimused nõuavad.^{xix} Helsingin Vesi kvaliteedistandardid 2008. aastal:

ph 6,5-9,5;

orgaaniline süsinik (TOC) mg/l - 1.8;

KMnO₄-arv (permanganaat) mg/l - 20;

Kolibakterid arv/100 ml - 0;
Nitriidid, NO₂-N mg/l - 0,15;
Nitraadid, NO₃-N mg/l 11,0;
Kloriidid , Cl mg/l - 250;
Raud, Fe mg/l - 0,2;
Mangaan, Mn mg/l - 0,05.

Helsingin Vesi puhastusjaamadest väljastatava vee koostis oli 2008. aastal järgmine:

Pitkäkoski puhastusjaam: turbiidsus FTU - 0,07; KMnO₄-arv (permanganaat) mg/l - 2,6; ph - 8,41; TOC - 1.4 mg/l; kolibakter ühik/100 ml < 1; nitriidid, NO₂-N mg/l <1; nitraadid, NO₃-N mg/l - 1,00; Kloriidid, Cl mg/l - 11,1; Fe mg/l - 0,01; Mangaan, Mn mg/l - 0,004, karedus dH - 5,5.

Vanhakaupunki puhastusjaamast väljastava vesi: turbiidsus FTU- 0,07; KMnO₄-arv (permanganaat) mg/l - 2,6; ph - 8,47; TOC - 1.4 mg/l; kolibakterid ühik/100 ml < 1; nitriidid, NO₂-N mg/l <1; nitraadid, NO₃-N mg/l - 0,86; kloriidid, Cl mg/l - 13,2; raud, Fe mg/l - 0,2; Mangaan, Mn mg/l - 0,007, karedus dH - 5,8.

6.6.4 Heitvete koostis

Heitvete töötlemise määruuse (yhdiskuntajätevesidirektiivi) pg 3 lõige 2 ütleb:

Heitvete käitlemise nõudeid tuleb järgida kanalisatsiooni ja puhastusseadmete kavandamise, ehitamise ja hooldamise, kasutades selleks parimaid kättesaadavaid tehnoloogiaid ning pöörates erilist tähelepanu järgmistele asjaoludele:

- 1) linnaliste alade heitvete kvaliteedile ja kvantiteedile;
- 2) lekete ennetamisele;
- 3) veekogude reostuse vältimisele

Määruuse pg 4 sätestab nõuded puhastatud veele:

(1) Heitvesi tuleb töödelda sekundaarselt (bioloogiliselt) või samaväärsel viisil ja see peab vastama määruuse lisas esitatud tabelis (vt. tabel 2) toodud nõuetele. Heitveest tuleb eraldada fosfor ja fosfori eemaldamise protsess peab vastama lisas esitatud (vt. tabel 3) toodud nõuetele.

(2) Vajadus lämmastiku eraldamiseks heitvetest tuleb määratleda keskkonnavalda andmisel. Lämmastik tuleb eemaldada kõikjal, kus see parandab veekogude kvaliteeti. Denitrifikatsiooni nõuded tuleb täita vastavalt lisas esitatud tabelis sisalduvale (vt. tabel 3).

Tabel 2. Heitvete bioloogilise töötlemise miinimumnõuded

Parameeter	Kontsentratsioon	Vähendamise min %	Mõõtmismeetod
Biochemical oxygen demand (BOD7 at 20°C without nitrification3))	30 mg/l O2	70%	Homogenised, unfiltered, undecanted sample. Determination of dissolved oxygen before and after 7-day incubation at 20°C ± 1° C, in complete darkness. Addition of a nitrification inhibitor.
Chemical oxygen demand (COD)	125 mg/l O2	75%	Homogenised, unfiltered, undecanted sample. Oxidizing agent: potassium dichromate
Total suspended solids	35 mg/l	90%	Filtering of a representative sample filtered through a 0.45 µm filter membrane. Drying at 105°C and weighing.

Tabel 3. Denitrifikatsiooni miinimumnõuded haitvee puhastamisel

Parameeter	Kontsentratsioon	Vähendamise min %	Mõõtmismeetod
Total phosphorus	3 mg/l (less than 2,000 p.e.); 2 mg/l (2,000-100,000 p.e.); 1 mg/l (more than 100,000 p.e.)	80%	Molecular absorption spectrophotometry
Total nitrogen	15 mg/l (10,000-100,000 p.e.); 10 mg/l (more than 100,000 p.e.)	70%	Molecular absorption spectrophotometry

Nõuded kontsentratsioonitasemete ja vähendamise protsendi osas on valikulised, st piisab neist ühe nõude täitmisest. Helsingin Vesi kohustus näiteks vähendada fosfori sisaldust heitvetes 95% ja lämmastiku sisaldust 79%. Määrus kehtestab samuti täpsemad nõuded seiremeetoditele. Puhastusjaama reostuskoormuse ulatust ja mõjusid tuleb määruse pg 6 lõike 1 järgselt seirata vastavalt määruse lisa B sektsioonis (vt täpsemalt <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2006/en20060888.pdf>). Määruse pg 5 keelab puhastuslaga väljutamise veekogudesse.

Viikinmäki puhastusjaam tegutseb aktiveeritud läga meetodil, mis koosneb 3 etapist – mehhaanilisest, bioloogilisest ja keemilisest puhastamisest. Jaam peab eraldama heitveest tahked ained, 95% fosforist ja 90% lämmastikust. Läga töödeldakse Metsäpirtti kompostimisjaamas. Viikinmäki puhastusjaama efektiivsus 2008. aastal oli järgmine - BHK7 - 97%, lämmastik 87%, fosfor 96%. Espoo Suomenoja puhastusjaamas tagati heitvee fosforisisalduse tase 0,29 mg/l ja lämmastiku vähenemine 74% ulatuses.

Muude ohtlike ainete veekogudesse sattumiseks on HSY kehtestanud piirangud majapidamistele. HSY ei luba klientidel kanalisatsiooni sellist heitvett või selliseid aineid sisaldavat heitvett, mis on valitsuse otsusega või määrustega määratletud kui kanalisatsioonile, pumplatele, puhastusjaamadele, veekäitlejatele või suublatele

ohtlikud.^{xx} Sadevete juhtimine heitvete kanalisatsiooni või vastupidi on samuti keelatud, kui selleks puudub eriluba.

6.6.5 Koguste mõõtmine

HSY Vesi veevarustustingimused sätestavad, et veekoguste mõõtmine toimub HSY Vesi poolt paigaldatava veemõõtja või erandina HSY poolt tehtavate arvutuste alusel.

Juhul kui kinnistu kasutab üksnes ühiskanalisatsiooni ja võtab vett oma puukaevust, siis võib HSY paigaldada veemõõtja selle torudele. Kanalisatsiooniteenuse hind arvutatakse lähtuvalt veekasutuse mahust.

6.6.6 Vee- ja kanalisatsiooniteenuse hind

Veevarustusseaduse pg 18 sätestab, et veeteenuste tasud peavad katma pikaajalises perspektiivis majandamiskulud ja investeeringud. Tasud võivad sisaldada üksnes minimaalset kapitalitootlust. Tasud peavad olema mõistlikud ja õiglased kõigile kasutajatele. Veekasutuse reguleerimise vajadusi, vee erikasutust ja heitvete hulka ja kvaliteeti võib võtta tasude arvestamisel arvesse. Juhul kui peetakse vajalikuks, võib hinnakujunduses lähtuda eesmärgist vähendada veetarbimist ja heitvete koguseid ning vältida kahjulike ühendite sattumist kanalisatsiooni.

Teenuse osutaja peab koguma ÜVK-teenuse tasusid vastavalt tarbitava vee kogusele ning heitvete hulgale ja kvaliteedile. Teenuse osutaja võib samuti koguda liitumistasu, baastasu ja teisi tasusid osutatavate teenuste eest. Nende tasude määr võib erinevates piirkondades erineda, kui see on vajalik kulutaja maksab printsipi või järgib paremini kulude jaotuse paigutust. Liitumistasu kehtestamisel võib arvesse võtta kinnistu kasutust.

HSY veevarustustingimuste järgi sõltub hind HSY Vesi tarbijale tarvitatava vee mahust ja heitvee koostisest. Hind võib piirkonniti erineda, et rakendada tarbija-maksab printsiipi. Vee- ja kanalisatsiooniteenuse hind peab toetama säästlikku kasutamist. HSY veevarustustingimused annavad HSY'le õiguse muuta hindu, kui muutus tuleneb:

- Seadusemuudatusest või seaduse alusel tehtud ametiisiku otsusest
- Muudel olulistel asjaoludel muutumisel

Samuti on asutusel õigus muuta hindu ja tasudesüsteemi selliselt, et lepingu sisu kokku oluliselt ei muutu, juhul kui põhjuseks on:

- Hinna- ja lepingukorralduse uuendamine
- Asutuse tegevus- ja investeeringukulude muutumine, võttes arvesse et veevarustusseaduse alusel asutuse kõik kulud tuleb katta tasudega.
- Keskkonna- ja tervisekaitse, maavarade kasutamise, maakasutuse piirangutest tulenevad kulud või nende muutus.

HSY Vesi veevarustusteenuse hinnad sisaldavad veetarbimistasu, baastasu ja liitumistasu. Tarbimistasu sisaldab tasu vee eest ja heitvee ärajuhtimise eest. 2010.

aastal on need kundade lõikes erinevad. Veetasud m³ eest eurodes (koos km): Espoo 1,29; Helsingi 0,90; Kauniainen 1,77; Vantaa 1,29. Heitveetasud: Espoo 1,56; Helsingi 1,28; Kauniainen 1,33; Vantaa 1,63.

Baastasu arvestatakse järgmiselt: $P = k * PAJ * p$, kus

- k = kinnisvara tüüp (väärtused - 1 ... 3): individuaal- ja paarismaja 3,0; ridaelamu 2,7; korruselamu 2,5; tööstushoone 2,2; äriteenushoone 2,0; kontorihoone 1,8; avaliku sektori hoone (mille põhifunktsioon ei ole kontorihoone) 1,6; spordihood 1,3; laod ja parkimismajad 1,0; väljakud, tunnelid jms 0,5.
- PAJ = ruutmeetri hinnakategooria (€/ kuus) vastavalt üldpinna suurusele (A ... J). (a - 100m² jne),
- p - teenuse ulatus ($p = 1,0$; ainult vesi, $p = 0,4$; ainult heitvesi, $p = 0,4$; ainult sadevesi, $p = 0,2$..

Sellest valemist tulenevalt: (ilma käibe km) - 0-100m² üldpinna baastasu ruutmeetri kohta Espoos - 0,6€; Helsingis 1,5€; Kauniais - 0; Vantaas - 0,5€. 101-250m² üldpinna baastasu Espoos - 2,0€; Helsingis - 5,3€; Kauniais - 0€; Vantaas - 1,7€ jne. HSY aluslepingus nähakse ette ÜVK tasude ühtlustamine 2012. aastaks. Erinevate hindade määramisel ei või kunnapiirid määravaks olla.^{xxi}

Liitumistasu on jagatud veevarustuse, heitveekanalisatsiooni ja sadeveekanalisatsiooni liitumistasudeks. Liitumistasu alusühik kõigi kolme liitumise kohta on 3.00 € / kasuliku pinna m². Tasu arvutatakse kinnistu tüübi faktori (k , 1 ... 6; individuaal- ja paarismaja 6, ridaelamu 5, korrusmaja 4), pindala (A), teenuse faktori (p , 0.2 ... 1.0) ja üksuse ruutmeetri hinna (YL , €/ m² põrandapind). alusel. $L = k * A * p * YL$. Näiteks kuni 100 m² ühepereelamu liitumistasu on vee eest 878,40€; kanalisatsiooni eest 878,40€; sadevee eest 439,20€ ning kõik kokku 2 196€.

HSY Vesi on kehtestanud hinnakirja erinevate tööde jaoks, sh liitumisühenduse loomiseks. Veevarustuse liitumistööde maksumus alla 50 m ühenduse korral on 1015 või 1284 eurot (ilma KM), vastavalt 40-50 ja 63 diameetrilise ühenduse jaoks. Lisameetri hind on vastavalt 1,4 ja 3,7 eurot. Kanalisatsiooniühendus koos veevarustusliitumisega maksab 251 eurot ja ilma 360 eurot. Veemöödikute paigaldamisega seotud tööde hind võib ulatuda kuni 1684 euron (ilma Km).

HSY veevarustustingimustes sisaldub ÜVK süsteemiga liitunu kohustus osaleda HSY torustike võrgutöödest tulenevates krunditorustike saneerimis- ja muutmistöodes vastavalt saadava kasu määrale. Liitunu osakaal kulutuste kandmises sõltub torustike vanusest: 0-5 aastat – 0%; 5-15 aastat - 30%; 15-30 aastat – 60%; üle 30 aasta – 100%.

HSY ÜVK-piirkonnast väljaspool asuvate kinnistute liitumiseks sätestatakse lepingus liitujale kohustus tasuda kinnistut võrguga ühendavate torude hind ja nende ülalpidamise kulud.

Veevarustusteenuse toetamise seadus näeb võimaluse toetuste andmiseks hoonestatud kinnistu omanikule või valdajale. Hoonestatud kinnistu omanikule või valdajale veemajandus toetusi võib anda ainult juhul, kui see on majanduslikult, tervishoiu või keskkonnakaitse tagamiseks vajalik ning kinnisasja kasutatakse alaliseks elamiseks või sellega samaväärse majandus- või kutsetegevuseks alalise eluasemega seotuna. Toetust antakse kinnisasja omanikule või valdajale kinnistu ühendamiseks vee võrgustikuga.

HSY tegevuspiirkonnas asuva kinnisvara omanikule või valdajale antakse veemajandustoetust ainult juhul, kui kinnisasja omanikule või valdajale muidu tekivad erakordselt suured kulud kinnisvara vee-seadmete ehitamiseks liitumispunktini.

6.6.7 ÜVK teenuse kindlus

Veevarustusseaduses nähakse vigade esinemisel teenuse osutamisel ette teenuse osutaja kohustus hinnaalanduse tegemiseks ning teenuse osutaja süül tekkinud kahjude hüvitamine.

HSY on veevarustusteenuste üldtingimustes andnud klientidele lubaduse, et katkestusi teenuse osutamisel on võimalikult harva. Asutus korraldab üle 24 tunniste katkestuste korral võimalusel veevõtu ajutistest veevõtukohtadest. Asutus annab katkestustest hoiatusi ja juhiseid katkestuste ajal ja nende järel. Asutuse ei vastuta juhendite tähelepanuta jätmisest tulenevate kahjude eest. HSY tasub oma süül tekkinud majanduskahjud klientidele.

HSY veevarustustingimused näevad ette võimaluse vea korral saada hinnaalandust. Veaks loetakse seda, kui vee kvaliteet, protseduurid või asutuse teenused ei vasta lepingus kokku lepitudle või seadustest tulenevatele nõuetele.

Helsingin Vesi oli endale võtnud kohustuse, et veevarustuse katkestused ei ületa taset 17 minutit elaniku kohta aastas.

Veevarustuse seadus (pg 26) annab teenuse osutajale õiguse katkestada veevarustus või heitvee ärajuhtimine juhul kui klient on olulisel määral vältinud tasude maksmist või muul olulisel moel eiranud lepingust tulenevaid kohustusi. Seda ei tohi teha enne kui on möödunud vähemalt 5 nädalat teatise esitamisest (oluliste majandusprobleemide esinemisel on tähtjaks 10 nädalat) või juhul kui klient on taastanud kohustuste täitmise. Juhul kui lepingut rikkuv tegevus võib põhjustada veevarustusseadmetele, tervisele või keskkonnale olulist kahju või ohtu siis võidakse klient koheselt ÜVK võrgust eraldada.

HSY veevarustustingimustes on kooskõlas seadusega toodud juhtumid, mil teenuse osutamine lõpetatakse:

- Kui klient kirjalikest meeldetuletustest hoolimata ei vii kinnistul asuvaid veevarustusseadmeid nõuetele vastavasse korda, nii et see võib ohustada HSY veevarustussüsteemi.
- Klient varastab või üritab varastada vett, avab ilma loeta veemõõtja, selleks et kasutada vett lepingutingimustele mittevastavalt, andnud vett naaberkinnistutele või siis juhtinud ära naaberkinnistute heitvett.
- Klient on hoolimata meeldetuletustest hooletu maksuvõlglane. Teenuse osutamisest ei saa keelduda kui maksuvõlg ei ületa 170 eurot või arve kuupäevast ei ole möödunud üle 3 kuu.

6.6.8 Personalile esitatavad nõuded

Sotsiaal- ja tervishoiukeskus (STTV) nõuab vee kvaliteeti mõjutavaid toiminguid teostava personali koolitamist ning veehügieeni passi omandamist. Helsingin Vesi seadis eesmärgiks, et kõik veesakonna töötajad sooritaksid vastava eksami ja omandaksid baastadmised mikrobioloogiast, puhastustehnikast, vee kvaliteeti suunavast seadusandlusest, isiklikust hügieenist veega tegelemisel.

6.6.9 Teavitamisega seotud nõuded

Veevarustusseaduse pg 16 sätestab, et teenuse osutaja ja klient peavad vastava palve esitamisel pakkuma teineteisele ÜVK seadmete ja teenuste osas informatsiooni. Teenuse osutaja peab avaldama piisavalt teavet majapidamistele müüdava vee kvaliteedi, heitvete puhastamise taseme ja teenuse hinna komponentide kohta. Teenuse osutaja peab õigeaegselt ja piisavalt vara klienti muudatustest lepingusse, sellest kuidas ja millal hinnad ja muud tingimused muutuvad. Kui parandused ei tulene seadustest või neile tuginevast ametiasutuse otsusest, siis ei võim muudatused jõustuda enne ühe kuu möödumist teate saatmisest.

HSY veevarustustingimuste alusel on klient kohustatud teavitama HSY'd veetarbimist puudutavast ja neist muudatustest, mis mõjutavad ÜVK teenuse osutamist. HSY'l on õigus korraldada veemõõdikute kauglugemine.

HSY võtab endale kohustuse teavitada kliente koheselt veevarustuse või kanalisatsiooni vastuvõtu probleemidest või katkestustest. Hooldus- ja remonditöödest tulenevatest katkestustest teavitab asutus pikka aega eelnevalt. Juhul kui kinnistule on sattunud või sellest lähtub kanalisatsiooni laskmiseks keelatud aineid, siis on klient kohustatud koheselt kohustatud HSY'd informeerima.

HSY peab arvel piisavalt selgelt näitama teenuse mahu- ja ühikuhinnad, arveperioodi, ja eriteenuste eest nõutavad tasud. Arve saatmise ja maksetähtaja vahel peab olema vähemalt 3 nädalat.

6.7 Finantseerimine

Veemajandusseaduse alusel peavad ÜVK teenuste tasud katma pikaajalises perspektiivis majandamiskulud ja investeeringud. ÜVK-teenuseid võib subsideerida, selleks et katta teenuse osutamise kulusid ja investeeringuid.

Veemajanduse toetamise seadus sätestab juhud, mil toetused on lubatud: veemajanduse regionaalse koostöö toetamiseks, veevarude kaitseks eriolukordades, hõredalt asustatud piirkondades, pinna- ja põhjavee reostuse vältimiseks.

Helsingin Vesi tulud oli 2008. aastal 103 mln eurot, millest tulud teenuse müügist moodustasid 91 mln eurot ehk 90%. Tulud teistelt kudadelt olid 3.4 mln eurot. Helsingin Vesi kulud 2008. aastal olid 73.4 milj/€. Kulud jagunesid - materjalid ja seadmed 17,6 mln; teenuste ostmise 17,4 mln; personalikulud 16 mln; allahindlus 19,4 mln eurot.

7 Jäätmemajandus

7.1 Õigusaktid

Jäätmemajandust reguleerivad jäätmeseadus (Jätelaki), jäätmemaksuseadus (Jäteverolaki), jäätmemäärus, pealinnaregiooni koostöönõukogu seadus (Laki Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnasta, kehtis kuni 2009) ja pealinnaregiooni jäätmemajanduse ja ühistranspordi koostöö seadus (Laki pääkaupunkiseudun kuntien jätehuoltoa ja joukkoliikennettä koskevasta yhteistoiminnasta, kehtib alates 2010).

7.2 Avalikud ülesanded ja nende jaotus

Jäätmeseaduse üldeesmärgiks on toetada säästvat arengut, selleks edendades loodusressursside ratsionaalset kasutust ning takistades ja likvideerides jäätmetest tulenevaid ohte tervisele ja keskkonnale. Oluliseks jäätmemajanduse põhimõtteks peab olema jäätmetekke minimeerimine ja tootjavastutus.

Jäätmeseadus (pg 5) määrab riigi valitsusele ülesande anda välja üldakte, mis reguleerivad:

- 1) jäätmekogumist, -liigitamist, -sorteerimist, -hoidmist, -transporti, -käitlemist, -taaskasutust ja -ladestamist, samuti tehnilisi nõudeid selle jaoks
- 2) meetmeid, mis on vajalikud ohtu või kahju tervisele või keskkonnale
- 3) kontrolli ja järelevalvet
- 4) ohtlike jäätmete määratlemist ja nende transporti

Seaduses ja selle alusel õigusaktides sätestatud ülesannete täitmist korraldab, juhhib ja suunab Keskkonnaministeerium.

Jäätmemääruse pg 5 laiendab riigi ülesandeid loendades riikliku Keskkonnainstituudi kohustusi:

- 1) koostama ja haldama jäätmeandmete registrite alusregistrit
- 2) teostama jäätmete ja jäätmemajanduse uuringuid, korraldama koolitusi, pakkuma jäätmeteavet ja nõustamist, koguma jäätmestatistikat ja korraldama seiret
- 3) osalema riikliku jäätmekava koostamisel ning jäätmeseaduse alusel välja antavate regulatsioonide ja direktiivide ettevalmistamisel.

Määruse pg 18 loetleb nõuandvaid riigiorganeid ja –asutusi jäätmeasjades, mis teostavad uuringuid ja koostavad raporteid Keskkonnaministeeriumile ja teistele jäätmeseaduses nimetatud järelevalveorganitele.

Regionaalsete keskkonnakeskuste ülesanne on jäätmeseaduses ja selle alusel õigusaktides sätestatud ülesannete täitmise korraldamine, juhtimine ja suunamine nende haldusalas. Jäätmemääruse pg 2 on täpsustatud regionaalsete keskkonnakeskuste ülesandeid – keskused teostavad uuringuid, korraldavad koolitustegevust, pakuvad jäätmeteavet ja –nõuannet, koguvad statistikat ja teostavad seiret.

Kunnad peavad jäätmeseaduse pg 10 tulenevalt korraldama majapidamiste ning avaliku sektori jäätmete, samuti elamurajoonides paiknevate äride jäätmete transporti ja käitlemist. Kunnad peavad samuti organiseerima majapidamiste poolt ning põllumajanduses ja metsanduses (juhul kui küsimus ei ole suurtest kogustest) toodetud ohtlike jäätmete kogumise, eemaldamise ja taaskasutamise (pg 13).

Kunnad võivad vastu võtta (pg 17) jäätmekorraldust detailsemalt reguleeriva õigusakti, milles käsitletakse jäätmete kogumist, sorteerimist, hoiustamist, transporti, käitlust, ladestamist ning vastavaid tehnilisi tingimusi, samuti meetmeid jäätmekäitlusest tulenevate ohtude või tervisekahjude vältimise meetmeid ning jäätmemajanduse järelevalvet.

Kunnad määravad jäätmevaldaja ja vedaja vahelise lepingu tingimused. Need kundade poolt seatud tingimused sisaldavad transporditavate jäätmete tüüpe ja kvaliteeti, kõrgeimat tasumäära jäätmeliigi kaupa ning jäätmepiirkondade piire. Üldjuhul peavad kõik jäätmevaldajad liituma jäätmeveokorraldusega. Kunnad võivad jäätmete majandamise delegeerida munitsipaal- või erafirmale (pg 13). Ka sel juhul jääb vastutus õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmise osas kundadele.

Kunnad peavad edastama regionaalsele keskkonnakeskusele andmeid, mis on vajalikud jäätmekavade koostamiseks, milles kajastatakse kunnas toodetud jäätmeid, jäätmemajanduse organisatsiooni ja muid arengulisi küsimusi.

Kundade keskkonnaameti seaduses viidatud kunna keskkonnakaitsekomitee teostab järelevalvet jäätmeseadusest tulenevate ülesannete täitmise üle vastavas kunnas (pg 38).

7.3 Koostöö alused ja koostööpiirkonnad

Jäätmeseaduse pg 16 lõige 1 ütleb, et vajadusel võivad kunnad jäätmemajandust korraldada ühiselt. Lõige täpsustab kundade vahelise koostöö tingimusi:

Juhul kui kundade vaheline koostöö on vajalik jäätmeseadusest ja sellest tulenevate õigusaktide tingimuste ja nõuete täitmiseks, kuid kunnad ei ole võimelised jõudma kokkuleppele, siis võib valitsus kohustada kundasid koostööle ja määrama selleks tingimused.

Vastavalt 2010. aastal kehtivuse kaotanud pealinnaregiooni koostöönõukogu seadusele oli pealinnaregiooni koostöönõukogu YTV üheks ülesandeks jäätmemajanduse korraldamine. Seadust 2010. asendav pealinnaregiooni jäätmemajanduse ja ühistranspordi koostöö seadus sätestab, et pealinnaregiooni kunnad peavad tegema koostööd jäätmeseaduses kundadele antud ülesannete täitmisel, välja arvatud ülesanded, millega tegelevad kundade keskkonnakaitseametnikud. Ülesannete täitmise eest vastutab kunnaliit.^{xxii} Seaduse pg 5 ütleb, et kunnaliitu võib kuuluda ka teisi kundi, peale pealinnaregiooni kundade.

HSY keskkonnateenuste (Helsingin seudun ympäristöpalvelut) kunnaliidu baaslepingu järgi on kunnaliidu asutajateks Helsingi, Espoo, Kauniainen ja Vantaa. Teistel Helsingi seudu kundadel on võimalik liiduga ühineda juhul kui liidukogu nii otsustab. Kunnaliidul on õigus lepingulistel alustel pakkuda tegevusalasse kuuluvaid teenuseid ka teistele kundadele, ühingutele või ettevõtetele. Alates 2008. aastast on

YTV-l jäätmealane kootööleping Kirkkonummiga, mille sisu täitmist jätkatakse ka HSY poolt.

Kunnaliit taotleb liikmeskunnadelt kirjalikke seisukohavõtte pealinnaregiooni vee- ja kanalisatsioonitegevuste ühtlustamise põhimõtete ja ettepanekute osas, sellega seoses mainitud strateegiate, kavade, juhendite ning eelarvete ja majanduskavade kohta enne nende heakskiitmist.^{xxiii}

7.4 Organisatoorne struktuur pealinnas ja pealinnaregioonis

Kuni 2009. aasta lõpuni vastutas prügimajanduse eest Helsingis, Vantaas, Espoos, Kauniaisies YTV Jätehuolto. Alates 2008. aastast oli ühisasutusel eraldi teenusleping Kirkkonummiga.

2009. ja 2010. aasta vahetumisel on YTV Jätehuolto reorganiseeritud HSY Jätehuoltoks. HSY kunnaliidu aluslepingu kohaselt on kunnaliidu üheks tegevuseks korraldada liikmeskunnades jäätmeseadusest tulenevalt jäätmemajandust ja sellega seonduvat.

HSY olulisemad otsused võtab vastu liidukoosolek (yhtymäkokous). Liidukoosolekus on igal liikmeskunnal üks esindaja, kes valdab liikmeskunna häältevõimu. Häälte osakaalu jagunemine tugineb elanike arvu jagunemisele, kuid selliselt, et ühelgi kunnal ei ole üle 50% häältest. 2009. aastal jaotuvad hääled järgmiselt: Helsingi 50 %, Espoo 27 %, Vantaa 22 %, Kauniainen 1 %. Häältejaotust täpsustatakse iga-aastaselt. Liidukoosolek koguneb vähemalt 2 korda aastas.

HSY valitsus (hallitus) vastutab kunnaliidu haldus- ja majandusasjade eest ning viib ellu liidukoosoleku otsused. Valitsusel on maksimaalselt 14 liiget ja samapalju asendusliikmeid. Liidukoosolek valib valitsuse liikmed ja asendusliikmed vastavalt liikmeskunnade elanike arvule, kuid sedasi, et kunnarühmast, mille moodustavad muud liikmed kui Helsingi, Espoo ja Vantaa, kuulub sinna vähemalt üks (päris)liige. Ühe kunna valitsusliikmete arv ei tohi omada rohkem kui poolt hääleõigusest (7 liiget ja 7 asendusliiget) ning igast liikmeskunnast peab valitsusse kuuluma vähemalt üks liige või asendusliige. Valitsuse juhiks valitakse suurima kunna esindaja. Valitsuse võimuperiood on 2 aastat.

Aluslepingu põhjal on kunnaliidu põhikapital kokku 505.000.000 eurot. See moodustub veevarustuse põhikapitalist, mis on 480.000.000 eurot ja muust põhikapitalist 25.000.000 euro väärtuses. Muu põhikapital jaguneb liikmeskunnade vahel ametliku rahvaarvu alusel selliselt, et ühegi kunna osakaal ei ole rohkem kui 50% ja see on vähemalt 1%. Liikmeskunna osa kunnaliidu varades ja vastutus võlgade eest on määratud põhikapitali osakaalu suhtega. Uute liikmete põhikapitali paigutusmäära ja – aja ning põhikapitali tõstmise küsimused otsustab liidukogu. Kunnaliidust lahkumisel tagastatakse kunnale selle põhikapitali osa. Juhul kui teised kunnad ei soovi oma osa suurendada, siis kunnaliidu põhikapitali vähendatakse.

Helsingi linnavalitsuses eraldi jäätmeamet või -osakond puudub.

7.5 Jäätmekorralduse kavandamine

Jäätmeseaduse pg 40 sätestab, et Keskkonnaministeerium koostab riigi jäätmekava ja regionaalsed keskkonnakeskused läänide jäätmekavad. Jäätmekavad peavad sisaldama andmeid jäätmete ja jäätmemajanduse hetkeseisu kohta, arengueesmärke ja vajalikke meetmeid nende saavutamiseks.

Kundade ülesandeks jäätmekavade koostamisel (pg 41) on varustada regionaalseid keskkonnakeskusi vajalike andmetega kunnas toodetud jäätmete, jäätmekorralduse ja -järelevalve ning arengueesmärkide kohta. Kohaliku jäätmekava koostamise kohustust seadus ei sisalda.

7.6 Osutatavad teenused ja teenusstandardid

7.6.1 Teenuse liigid ja maht

Jäätmete kogumisel rakendatakse korraldatud jäätmevedu (järjestetty jätteenkuljetus). Jäätmeseaduse pg 10 lõige 1 määratleb kundade poolt kohustuslikult kogutavate jäätmete ulatuse (vt. alapeatükk avalikest ülesannetest), lõiked 2 ja 3 sätestavad nende õigused jäätmeveo korraldamisel:

(2) Korraldatud jäätmeveoga haaratud jäätmete transpordi tingimused määratakse kunna poolt kehtestatud täpsemate tingimuste alusel jäätmetekitaja (-valdaja) ja jäätmevedaja vahel sõlmitava lepinguga. Kunna poolt seatud tingimused võivad käsitleda transporditavate jäätmete liike ja kvaliteeti, kõrgeimat veotasu jäätmeliikide kaupa ning jäätmeveopiirkondade piire, mille sees jäätmeveo teenust osutatakse.

(3) Kundadel on õigus teha otsus mitte organiseerida korraldatud jäätmevedu raskesti kättesaadavates piirkondades või piirkondades, kus on üksikuid jäätmevaldajaid või vähe jäätmeid, mida transportida. Seda tingimusel, et see ei ole vajalik tervishoiu, keskkonnakaitse vms. põhjusel.

Korraldatud jäätmevedu tuleb kavandada ja juhtida selliselt, et see toetaks jäätmeseadusest tulenevate ülesannete täitmist ning pakuks jäätmevaldajatele adekvaatset teenust. Juhul kui jäätmevedu ei ole korraldatud kinnistupõhiselt, siis peab kund kindlustama kogumispunktide olemasolu ja mõistliku kättesaadavuse (pg 10, lõige 4).

Jäätmevaldaja peab jäätmeseaduse pg 11 tulenevalt liituma korraldatud jäätmeveoga nende piirkonnas. Jäätmevaldaja peab toimetama oma jäätmed jäätmekonteinerisse või kogumispunkti, välja arvatud jäätmete osas, mida jäätmevaldaja ise (taas)kasutab või ladestab.

Olulisi muudatusi YTV Jätehoolto reorganiseerimine HSY Jätehuoltoks pealinnaregiooni jäätmemajanduse korralduses ja teenuste pakkumises kaasa ei toonud. HSY Jätehoolto ülesandeks on valmistada ette jäätmealaseid regulatsioone, korraldada jäätmevedu ja -käitlemist, organiseerida taaskasutatavate ja ohtlike jäätmete kogumist, koguda ja komposteerida biolagunevaid jäätmeid, teostada suletud prügilate järelevalvet, pakkuda nõuandeteenust.

YTV kehtestas jäätmemajanduse üldregulatsioonid, mis täpsustavad jäätmeseaduses sätestatud üldpõhimõtteid. Neis kehtestatakse muuhulgas standardid jäätmete kogumisel rakendatavate meetodite ja tehnoloogiate osas, samuti jäätmekogumispunktide ja jäätmete transportimise ja ladestamise kohta.

Vastavalt YTV jäätmemäärusele peavad majapidamised eraldi koguma bio-jäätmeid, tingimusel, et kinnistul on vähemalt 10 korterit või siis kui biojäätmeid toodetakse rohkem kui 50 kg nädalas. Taaskasutatava papipakendi puhul on eraldi kogumise kohustus (alates 2006. aastast) vähemalt 20 korteriga kinnistu majapidamistele. Segaolemejäätmete konteiner on kohustuslik igasuguse suurusega (st korterit, majapidamiste arvuga) kinnistute jaoks. Eeldatakse, et väiksemates kinnistutes viiakse papipakendid kogumispunkti ja bio-jäätmed komposteeritakse.

Jäätmekonteineritesse ei tohi panna tule- ja plahvatusohtlikke aineid, vedelaid jäätmeid, jäätmete käitlejatele, konteineritele, seadmetele ja veokitele ohtlikke aineid, aineid ja objekte mille suurus, kaal, kuju või muud omadused võivad omada ohutusriske tühjendajale või jäätmeveokit või muid kasutatavaid seadmeid või mis olulisel moel takistab jäätmete peale- ja mahalaadimise protsessi.

Segajäätmete konteinereid tuleb tühjendada vähemalt kord kahe nädala jooksul. Ühepereelamute puhul on selleks piiriks 4 nädalat, tingimusel et bio-jäätmed komposteeritakse. Soovituslikult toetatakse - tulenevalt majanduslikest argumentidest - skeemi, kus kinnistule paigutatakse piisaval hulgal konteinereid, et teostada jäätmevedu ühe nädalase intervalliga.

Bio-jäätmete konteinereid tuleb tühjendada vähemalt kord nädala, erandiks bio-jäätmete sügavkonteinerid, mille minimaalne tühjendamisintervall on kaks nädalat. Paberkonteinerite tühjendamise sagedus määratakse jäätmevaldaja ja -vedaja kokkuleppes.

HSY-l on õigus määrata jäätmete tühjendamise erandlik rütm sellistes olukordades, kus vastav veograafik on majanduslikel, tehnilistel või keskkonnakoormuse vältimise põhjustel õigustatud.

Elamualadel ja nende vahetus läheduses on jäätmete pealelaadimine keelatud ajavahemikul 21.00-07.00.

Korraldatud jäätmeveo konkursid korraldatakse iga 5 aasta järel. 2009. aasta seisuga teostas jäätmetransporti 5 ettevõtet, mis on välja valitud vähempakkumiskonkursside alusel. Pealinnaregiooni jäätmettevõtte tegevuspiirkond on jagatud 60 allpiirkonnaks.

2008. aasta seisuga oli YTV Jätehuolto tegevuspiirkonnas sõlmitud 71 992 jäätmeveolepingut, neist Helsingis 24 306, Espoos 20 529t, Vantaas 19 624, Kauniais 1 040 ja Kirkkonummis 6493. Kinnistutüüpide alusel jagunesid lepingud järgmiselt – üksikelamud või suvilad 44 830, kortermajad 12100, ärihooned 959, tervishoiuasutused 103, lasteaiad 386, koolid 501, muud otstarbega hooned/kinnistud 13 113.

2008. aastal teostati 7,2 mln konteineritühjendust, neist 6 mln segakonteinerite, 1,1 mln biokonteinerite tühjendust ja 71 tuhat muu konteineri tühjendust. Konteineri suuruse alusel jagunes tühjenduste arv selliselt – 600 liitrit - 3 757 988; 240 liitrit - 1 014 051; 140 liitrit - 128 324; 0.1 m³ jäätmekott 6064; muud 1 091 293. Segajäätmete tühjenduste jaotus kinnistutüübi alusel - kortermajad 2 975 425, eramajad ja suvilad 1 465 825; linnamajad 578 165, ärihooned 182 188, koolid 124 155, muud 671 962.

Korraldatud jäätmeveo tulemusel kogutud jäätmete kogus oli 2008. aastal YTV/HSY tegevuspiirkonnas 229 038 tonni, sh segajäätmed 189 706, biojäätmed 37 002 ja muud jäätmed 2 330 tonni.

Jäätmete kogumisel kasutatakse lisaks ühiselt (4 linna ja Kirkkonummi): regionaalseid ja kohalikke kogumispunkte, kogumisveokeid, sorteerimisjaamu, suurjäätmete äravedamisteenust.

Sorteerimisjaamad (Sortti-asema) paiknevad Kivikonkaaris, Konalas (mõlemad Helsingis), Ämmassuos (Espoos) ja Munkkimäkis (Kirkkonummi). 2008. aastal tehti neisse kokku 260 tuhat kliendivisiiti, neist 159 tuhat tasulise teenuse osutamiseks. (Kivikonkaari - 124 160, sh tasulisi 84 120, tasuta 40 040; Ämmassuo - 34 406, sh tasulisi 21 753, tasuta 12 653; Konala 86 483, sh tasulisi 49 380; tasuta 37 103; . Kirkkonummi 7 366, sh tasulisi 2 071, tasuta 5 295).

Jaamadesse saab tuua väikestes kogustes taaskasutatavaid materjale (puit, aiapäätmed, paber ja kartong, klaas, metall, elektroonika). 2008. aastal toodi sorteerimisjaamadesse segajäätmeid 20 921 tonni, klaasi 1785 tonni, puidujäätmeid 11 156 tonni, metallijäätmeid 2846 tonni, elektroonikajäätmeid (v.a. ohtlikud jäätmed) 2287 tonni, aiapäätmeid 1 614 tonni, muud puiduris 2 288 tonni.

Jäätmete üleandmine on iseteeninduslik, klient asetab need ise õigesse kogumiskohta. Konala, Kivikonkaari ja Ämmässuo jaamad on avatud E-R 7-19, L-P suletud. Munkimäki avatud olemise aeg alates 2010 aastast (enne nt. esmaspäeva ja kolmapäeval suletud) on E-R 7-21.

Taaskasutatavate jäätmete nagu paber ja elektroonika kogumine organiseeritakse tootjaorganisatsioonide poolt, vastavalt tootjavastutuse põhimõtetele. HSY tegevuspiirkonnas on 51 regionaalset kogumispunkti klaasi, papi ja patareide kogumiseks. Vastutus paberi ja kartongi kogumise eest on läinud YTV'lt Paperinkeräys Oy'le kolmeaastase üleminekuperioodiga. Enamusel kinnistutest on vanapaberi kogumiskonteinerid, mis on tellitud paberitootajate poolt ning mida majandab Paperinkeräys Oy. Metallijäätmete kogumine on üle läinud Lassila & Tikanoja OY'le. YTV/HSY vastutab jätkuvalt klaasijäätmete kogumise eest.

Jäätmemääruse lisad määratlevad jäätmeliigid ning ohtlike jäätmete liigid, samuti ainete sisaldumise asjaolud, mis teevad materjalid ohtlikeks. Pealinnaregioonis on loodud ohtlike jäätmete võrgustik, mille on 81 kogumispunkti. 2008. aastal koguti kokku 7 815 tonni ohtlike jäätmeid, sh elektroonikajäätmeid 2087 tonni. Konteinerite tühendamise eest vastutab Lassila & Tikanoja. Enamus ohtlikest jäätmetest töödeldakse Ekokem Oy ohtlike jäätmete põletustehases.

Espoo tegutseb suurem jäätmekäitluskeskus, mis võtab vastu jäätmeid 5 üksusest – Helsingi, Espoo, Vantaa, Kaunianen, Kirkkonummi.

Elanikele pakutakse suurjäätmete äraveoteenust (Nouto-Sortti). Tellimise alusel veetakse majapidamistest suuremaid kodumasinaid ja mööblit, mida enam ei kasutata. Üks veoteenus sisaldab maksimaalselt 3 eset või ühte diivanit või elutoakomplekti. Ese peab olema sellise suurusega, et 2 inimest suudavad seda tõsta ja tassida. Teenus ei laiene ehitus- ja remondijäätmetele, ohtlikele jäätmetele, tavajäätmetele, ettevõtete poolt toodetud jäätmetele. Teenust tuleb vähemalt 2 päeva ette tellida. Teenuse osutamise ajad on järgmised – päevaselt (8-16) esmaspäevadel Helsingis, teisipäeviti Vantaas, kolmapäeviti Helsingis, neljapäeviti Espoos ja Kaunianen ja paarituarvulisel nädalal Kirkkonummi; õhtuti (16-20) teisipäeviti Helsingis ja Vantaas, neljapäeviti

Esposoos and Kauniaises, paarisarvulistel nädalatel Kirkkonummis. 2008. aastal koguti majapidamistest 37 657 m³ suurjätmeid.

Kevadeti sõidavad pealinnapiirkonnas ringi eraldi kogumisveokid. Nende käigus võetakse tasuta vastu majapidamiste poolt toodetud ohtlike jätmeid, elektroonikat ja metallijätmeid. 2008. aasta tulemuseks oli kokku 506,4 tonni jätmeid, sellest ohtlike jätmeid 74,4 tonni, metallijätmeid 139 tonni, muud 293 tonni.

7.6.2 Jätmete kogumisele, transpordile ja konteineritele esitatavad nõuded

Jäätmeseaduse pg 6 lõige 5 nõuab, et jäätmemajanduses tuleb rakendada parimaid majanduslikult kättesaadavaid tehnoloogiaid ja parimaid tervise- ja keskkonnakahjusid vältivaid praktikaid.

Riikliku jäätmemääruse peatükk 2 kirjeldab jäätmemajanduse organiseerimise kvaliteedinõudeid:

Jätmeid tuleb koguda, ning vajadusel ka pakendada ja märgistada, ja teavet anda selliselt, et oleks võimalik adekvaatsel moel jäätmemajandust organiseerida ning et tervise- ja keskkonnakahjusid välditaks (pg 5).

Ohtlike jätmete pakendile tuleb märkida jäätme nimetus ja jäätmevaldaja nimi, samuti teave ja hoiatused, mis on vajalikud ohutusnõuete täitmiseks (pg 6, lõige 1).

Jäätmekogumise konteinerite ja muude kogumisseadmete märgistamisel kasutatakse erinevaid värve: hall – segajätmed; roheline – vanapaber; pruun – bio-jätmed; punane – bioloogilised ohtlikud jätmed; sinine – metall, klaas, kartongpakend; oranž – energiakandjad. Jäätmekoti maksimaalne raskus ei tohi ületada 15 kg.

Jäätmemääruse pg 7 reguleerib jätmete pealelaadimist ja transporti:

Jätmete pealelaadimine ja transport peab olema organiseeritud selliselt, et minimeerida müra ja teisi häireid keskkonnas.

Jätmeid tuleb transportida suletud veokis või pakendatuna sõiduki sees. Jätmeid võib transportida ka muul moel, tingimusel, et tagatakse jätmed ei satu laadimisel ja transportimisel keskkonda.

7.6.3 Jätmete taaskasutamine ja ladestamine

Jäätmeseaduse pg 13 kohustab kundersid organiseerima majapidamisjätmete ja muude samaväärsete jätmete, samuti majapidamiste poolt toodetud ohtlike jätmete taaskasutuse ja ladestamise.

Jäätmemääruse pg 8 nõuab, et jätmete taaskasutuse ja ladestamise rajatised tuleb kavandada, ehitada ja majandada selliselt, et see ei kahjusta elanike tervist ja keskkonda. Erilist tähelepanu tuleb osutada sellele, et kindlustada järgmist:

1) prügilad on projekteeritud ja kasutatud selliselt, et ei prügila ise ega sellega seotud liiklus ei põhjustaks ohtu või kahju lähedal elavatele inimestele, prügila kasutajatele, maastiku ümberkujundamist, pinnase reostumist ning vajadusel kogutaks ja puhastataks prügila lekke ja väljavoolud;

- 2) põletusjaamad või sarnased jäätmekütusel töötavad jaamad on projekteeritud ja kasutatud selliselt, et jäätmete põletamine ja ohtlike ainete lagunemine on nii täielik kui võimalik, heitgaasid puhastatakse tõhusalt ning tuhk ja rähk eemaldatakse korrektselt;
- 3) komposteerimis- või sorteerimisjaamad on projekteeritud ja kasutatud selliselt, et need ei eritaks haisu, põhjustaks müra või reostaks pinnast ja et väljavool keskkonda oleks takistatud;
- 4) ohtlike jäätmete vastuvõturajatised on projekteeritud ja kasutatud selliselt, et ei põhjusta ohtu või kahju lähedal elavatele inimestele, prügilas kasutajatele ning et pinnase reostumist ja väljavool keskkonda oleks asjakohaselt takistatud;
- 5) jäätmekogumise vahejaamad on projekteeritud ja kaustatud selliselt, et ei tekitaks müra, tolmu või prügi keskkonda.

HSY tegevuspiirkonna ainsaks prügilaks on HSY jäätmekäitluskeskuse (jätteenkäsitletelykeskus) koosseisu kuulub Ämmässuo prügila. 2008 suleti prügimäed Seutulas, Vuosaares ja Mankkas. Jäätmekäitluskeskus sisaldab lisaks prügilale ka kompostimisvälju ja -jaama, gaasikogumise kompleksi, taaskasutatavate jäätmete kogumis- ja sorteerimisjaama. HSY Ämmässuo jäätmekäitluskeskus on avatud tööpäeviti 7-21, erijäätmete (nt asbest) vastuvõtt lõpetatakse kell 15.

Ämmässuo jäätmekäitluskeskus on suurim Põhjamaades. 2008. aastal käideldi keskuskes kokku 852 396 tonni jäätmeid – segajäätmeid 266 685 tonni, tootmisjäätmeid 38 614 tonni, biojäätmeid 53 802 tonni; ehitusjäätmeid 142 820 tonni, maa-aines 273 555 tonni, ohtlikud jäätmed 3835 tonni, muud jäätmed 73 085 tonni. Jäätmevedajate kaupa jagunesid Ämmässuo prügilasse veetud segajäätmed selliselt SITA Finland Oy - 131 094 (49%), Lassila ja Tikanoja PLC - 83 399 (31%), Tapiolan Lämpö Oy - 10 415 (4%), muud 41 777 tonni (16%).

Nii Ämmässuo prügilast kui ka suletud prügilatest kogutakse gaasi. 2008. aasta andmed on järgmised - Ämmässuo prügila 68,56 milj. nm³ (CH₄ 50%); Mankka prügila 1,77 milj. nm³ (CH₄ 50%); Vuosaari prügila 1,14 milj. nm³ (CH₄ 50%), Seutula prügila 1,56 milj. nm³ (CH₄ 50%).

HSY rajab jäätmepõletusjaama Vantaasse, mis peaks valmima 2014. aastaks. Jaama võimsuseks kavandatakse 320 000 tonni jäätmeid.

7.6.4 Jäätmeveo hinnad

Jäätmeseadus pg 28 ütleb, et kunnal on õigus määrata jäätmetasu, mis katab jäätmekorralduse ja sellega seotud andmete kogumise kulud. Jäätmetasu võib sisaldada ühte või enam hinnakomponenti. Seaduse pg 29 täpsustab jäätmetasude määramise üldisi aluseid.

- (1) Jäätmetasu määramise üldaluseks on jäätmete tüüp, kvaliteet ja kvantiteet ning kogumise sagedus. Hinnakujunduses võidakse samuti arvesse võtta jäätmete kogumise ja transpordi tingimusi kinnistul või transpordipiirkonnas, kundade jäätmekogumisseadmete kasutamist, ning veokaugust, juhul kui tegemist on üksikvedudega.
- (2) Juhul kui jäätmete kvantiteeti või kvaliteeti ei ole võimalik usaldusväärselt määrata või on see vajalik keskkonnakaitse või jäätmemajanduse organisatsiooni seisukohast, siis võib jäätmetasu aluseks olla ka eluruumi üldpind või elanike arv või muu sarnane näitaja.

Seaduse pg 30 sätestab tariifide kehtestamise ja rakendamise asjaolusid:

- (1) Kunnad peavad kinnitama jäätmetasude hinnakirja, milles on detailselt esitatud jäätmetasu aluskomponendid. Kinnitatud hinnakiri peab kindlustama selle, et jäätmetasu vastab pakutava teenuse tasemele ja julgustama vähendama jäätme hulka ja selle kahjulikkust, samuti jäätmete taaskasutust. Jäätmetasu peab kehtestama kunna poolt volitatud valitsemisorgan.
- (2) Kui hinnakirjal põhinev jäätmetasu on ebamõistlikult kõrge või madal, siis võidakse see kehtestada ka hinnakirjast erinevatel alustel, võttes erilisel arvesse vee kvantiteeti, teenuste taset ja iseseisvate jäätmete taaskasutuse ja ladestamise süsteemi olemasolu.
- (3) Individuaalsetel juhtudel võidakse tasu alused määrata sõltumata hinnakirjast.
- (4) Juhul kui jäätmetasu määratakse sõltumata hinnakirjast, peavad selle määramise alused olema ausad ja mõistlikud.

YTV ja HSY Jätehuolto tegevuspiirkonnas on kehtestatud ühtne hinnakiri kõigi kundade jaoks. Kõik kulutused, mis tulenevad jäätmete käitlemisest, transpordist ja kogumisest ning probleemsete ja ohtlike jäätmetega seonduvalt, on kavandatud jäätmetootjate käest kogutavate tasudega. Tasud on määratud vastavalt jäätmekonteinerite suurusele, tühjendamissagedusele ja jäätmekonteinerite asukohale. Tasu on otseselt proportsionaalne kinnistul toodetud jäätmete hulgaga. Hinnakiri soosib jäätmete sorteerimist.

HSY hinnakiri kehtib alates 2010. aasta algusest, selles olevad hinnad sisaldavad 22% käibemaksu ning jäätme hoidla maksu.

Segajäätmed - Aastahind eurodes koos mahuti üüriga:

- 1) Jäätmekott hoidikus - (tühjendus 1 kord 4 nädala jooksul) - 101,01; (1 kord 2 nädala jooksul) - 193,70; (iga nädal kord) - 384,28;
- 2) 140 l konteiner - (tühjendus 1 kord 4 nädala jooksul) - 75,79; (1 kord 2 nädala jooksul) - 143,26; (iga nädal kord) - 283,40;
- 3) 240 l konteiner (tühjendus 1 kord 4 nädala jooksul) 85,28; (1 kord 2 nädala jooksul) 162,24; (iga nädal kord) 321,36;
- 4) 300-360 l konteiner - (tühjendus 1 kord 4 nädala jooksul) 94,64; (1 kord 2 nädala jooksul) 177,84; (iga nädal kord) 349,44;
- 5) 600-660 l konteiner - (tühjendus 1 kord 4 nädala jooksul) 116,22; (1 kord 2 nädala jooksul) 219,96; (iga nädal kord) 432,64. Erakorraline kottidesse pakitud segajäätmed: konteineri kõrvale pandud - 2,50 e / kott.

Neilt 1-2 elanikuga väikekinnistute omanikele, kes toodavad jäätmeid erakordselt vähe, küsitakse iga-aastast jäätmemajanduse tasu 28 eurot. Teenust võidakse rakendada kompostiavalduse teinud kinnistute suhtes, kes suudavad näidata, et üle jäävaid jäätmeid tekib vähe.

Kirkkonummi kunnas Porkkalas, Långvikis ja Munkinmäel kehtib segajäätmete piirkondlik tasu neile, kes kasutavad kinnistuid vaba aja veetmiseks ja neile, kelle kinnistu lähedale ei ole jäätmeveokiga võimalik ligi pääseda. Tasu suurus suvitajatele on 30 eurot ja alaliselt elavatele inimestele 80 eurot aastas. Teenus on katsetamisjärgus.

Biojäätmepakk - aastahind koos mahuti üüriga: 140/240l - tühjendus 1 kord nädalas - 308,36; 2 korda nädalas - 661,96; 3 korda nädalas - 1 045,72; 5 korda nädalas - 1 830,40.

Papp - 140-800l - 1 tühjendamise kord - 6,80; kiire konteineri tühjendus - 14,10; konteineri rent - nädal 1,05.

Konteineri kauguse lisatasu (1 tühjendamise pealt): 11-20m - 0,55; üle 50m - 2,75.

Lõhutud konteiner (kui HSY-st renditud) -140 liitrine konteiner 33,86 e/tk; 240 liitrine 33,86 e/tk; 300–360 liitrine 67,71 e/tk; 600–660 liitrine 126,19 e/tk.

Sortti-jaamadesse sõiduautoga toodud jäätme pakki tasu on 5,00 e (taaskasutatav) või 11,00 e, pakiautoga toodud kuni 2,5m³ jäätmekogus 12,50 e (taaskasutatav) või 27,50 e; üle 2,5m³ 30,00 e (taaskasutatav) või 65,00 e. Üksikesemete nagu tugitool, madrats, sohva tasu on 10 eurot tükk. Juhul kui koorem koosneb üksnes aiandusjäätmest või okstest, siis on hinnaks 5 eurot. Eraldi jäätmekottide tasu on 2,50 eurot, juhul kui kottide arv on 1-4. tasu ei võeta ohtlike jäätmete, töödeldud puidu, mida ei ole rohkem kui kuupmeeter, paberi, papi, elektroonikajäätmete, klaasi ja metallipakendi eest.

Sortti suurjäätmete veeteenuse ühe tellimuse hind on 60 eurot, mida makstakse juhile sularahas või pangakaardiga. See võidakse lisada ka üksikelamu või majahalduri arvele.

HSY Ämmässuo jäätmekäitluskeskuses määratakse töölustasu vastuvõtupunktis sõltuvalt jäätmetüübist ja kaalust. Erinevat tüüpi jäätmeid sisaldava koorma hind määratakse kalleima jäätmetüübi hinnast lähtuvalt. Segajäätmeile kehtib hind – koormatasu 16 eurot ja 119 eurot segajäätmete tonn. Vastuvõtu kohtades võib maksta kas deebetkaardiga või deebetkaardiga. Sularaha ei aktsepteerita.

7.6.5 Elanike teavitamine

Jäätmeseadus kohustab (pg 17) kundasid avaldama kohalikud jäätmeregulatsioonid samas korras, kuidas ka muud kunnateated avaldatakse.

HSY Jätehuolto koosseisus on teabeteenuste keskus, mis pakub klientidele jäätmeteavet, annab tasuta nõu. Vajadusel toimetatakse HSY juhtnöörid ja hinnakirjad kliendile. Kättetoimetamise maksimaalne tähtaeg on 2 nädalat. Üksikeksemplarid on tasuta. HSY korraldab elanikele jäätmeteadlikkuse kampaaniaid

7.7 *Finantseerimine*

Jäätmeseaduse alusel on kohalikul omavalitsusel õigus määrata jäätme hinnad, mis katavad jäätmekorralduse kulud. Jäätmete ladestamise tasu peab katma prügila rajamise, töös hoidmise ja sulgemise järgse hoolduse kulud.

2010. aastal kehtivuse kaotanud pealinnaregiooni koostöönõukogu seadus ütles, et liikmeskonnad peavad katma kulud, mis ületavad teenuste osutamisest saadavaid tuluseid, vastavalt nende poolt kasutatavate teenuste mahule.

Riik on jäätmeseaduse pg 35 lähtuvalt kohustatud panusta kundade jäätmemajanduskulusid juhul kui jäätmed põhjustavad ohtu ja kahju tervisele või keskkonnale ning kulude katmine ei ole kohaliku jäätmemajandussüsteemi jaoks ebamõistlikult suured. Jäätmemääruse pg 15 määrab, et riigi toetuse suurus ja eraldamise protseduurid lepitakse kokku valitsuse ja kunna vahel.

HSY alusleping sätestab, et kunnaliit rahastab tegevuskulusid veevarustuse ja jäätmemajanduse tasude, undade osamaksude ja muude tulude arvelt. Undade osamaks määratakse vastavalt elanike arvule, kuid sedasi, et ühegi Kunona osa ei või olla suurem kui 50% ja väiksem kui 1%.^{xxiv} Kõik kulutused, mis tulenevad jäätmete käitlemisest, transpordist ja kogumisest ning probleemsete ja ohtlike jäätmetega seondult, on kavandatud katta jäätmetootjate käest kogutavate tasudega. Kundade maksutulused selleks ei kasutata.

Jäätmemaksuseadus sätestab jäätmemaksu suuruse kehtestamise aluse. Selleks on prügilasse toodud jäätmete kogus maksuperioodi jooksul. Maksuperioodid on määratud kvartaalselt. Maksu maksjal on õigus nõuda maksutagastust, juhul kui jäätmed hilisemalt prügilast eemaldatakse. Alates 2005. aastast on prügilasse ladestavate jäätmete jäätmemaks 30 eurot tonni kohta. Juhul kui jäätmeid ei ole võimalik prügilasse sisenemisel, siis arvestatakse see mahukoefitsientide abil, mis on esitatud seaduse lisas. Jäätmetasu ei rakendata järgmiste eraldi ladestatud jäätmeliikidele (pg 5):

- Saastunud pinnas
- Vanapaberi töötlemisest üle jääv puhastusaine
- Elektri jaamade väävljäägid ja tuhk
- Jäätmed, mida kasutatakse prügila rajamisel, tööhoidmisel, sulgemisel ja järelhoolduse jaoks vajalike rajatiste jaoks.

YTV Jätehuolto tegevustulud olid 2008. aastal 86 137 tuhat eurot, sellest teenuse müügist 84 759 tuhat ja muud tulud 1 378 tuhat eurot. YTV tegevustuludest moodustas jäätmesektor 2008. aasta – 28%. YTV Jätehuolto tegevuskulud olid 2008. aastal 72 198 tuhat eurot, sellest personalikulud 6 435 tuhat, teenuste ostmise kulud 52 833 tuhat, jäätmemaks 10 099 tuhat, prügilate järelhooldus 103 tuhat ja muud kulud 2728 tuhat eurot.

8 Ruumiplaneerimine

8.1 Õigusaktid

Valdkonda reguleerib maakasutus- ja ehitusseadus (Maankäyttö- ja rakennuslaki).

8.2 Avalikud ülesanded ja nende jaotus

Maakasutus- ja ehitusseaduse eesmärgiks on korraldada maa-alade kasutamist ja ehitustegevust selliselt, et luuakse eeldused heale elukeskkonnale ning toetatakse ökoloogiliselt, majanduslikult, sotsiaalselt ja kultuuriliselt jätkusuutlikku arengut.

Täpsemaid juhiseid ja põhimõtteid piirkondade arendamise, ehitamise ja kasutamise kohta võidakse anda määruste, ministeeriumite otsuste ja kundade ehitusmäärustes vastavalt maakasutus- ja ehitusseaduses loodud õiguslikele võimalustele.

Keskkonnaministeeriumile kuulub seaduse pg 17 alusel maakasutuse suunamise kõrgeim juhtimispädevus riigis. Ministeerium teostab maakonnaplaneeringute koostamise järelevalvet. Regionaalsed keskkonnakeskused teostavad järelevalvet kundade planeerimistegevusele, pöörates erilist tähelepanu sellele, et neis võetaks arvesse üleriigilisi maakasutuse arengusuuniseid (pg 18).

Maakonnaliidu ülesandeks on maakonna maakasutuskava koostamine ja kinnitamine (pg 19). Maakonna maakasutuskava on üldist tüüpi kava, milles määratakse maakasutuse ja linnalise struktuuri üldpõhimõtted ja regionaalpoliitika sihtregioonid.

Maakonnaliit peab piirkonna kundasid informeerima kavandatavatest plaanidest ja muudest otsustest, mis mõjutavad nende territooriumi ehitatud keskkonda, planeerimist, ehitustegevus suunamist.^{xxv}

KOV-üksused korraldavad üldplaneeringu (yleiskaava) ja detailplaneeringute (asemakaava) koostamise ja kehtestavad need. Üldplaneeringu kehtestab kohalik volikogu, detailplaneeringud kas volikogu või, juhul kui planeeringu realiseerimisega ei kaasne olulist mõju, valitsus.

8.3 Koostöö alused ja koostööpiirkonnad

Maakasutus- ja ehitusseaduse 46 § loob võimaluse kundade ühiste üldplaneeringute (yhteinen yleiskaava) koostamiseks. 2008. aastal jõustunud seadusemuudatus kohustab Helsingi, Espoo, Vantaa ja Kauniaise linnadel koostada ühine üldplaneering (pääkaupunkiseudun yleiskaava).

Ühise üldplaneeringu koostamise ülesande võivad kunnad delegeerida maakondlikele liitudele või teistele ühistele võimuorganitele. Ühtse üldplaneeringu kinnitab keskkonnaministeerium. KOV-üksuste ühine üldplaneering võib asendada valla või linna üldplaneeringut, kuid praktikas koostatakse need üldisemal üldistusastmel.

Kundade üldplaneeringu ja detailplaneeringute puhul peavad kunnad informeerima planeerimisettepanekust maakonnaliitu ja neid kundasid, kelle territooriumi maakasutust see mõjutab.

Igal kunnal, mille elanike arv on üle 6000 elaniku, peab olema tööle võetud planeerija, kellel on vastav ametipädevus. Erijuhtumistel või ministeerium anda sellest tingimuse täitmisest ka vabastuse. Planeerija võib olla tööle võetud ka ühiselt, või siis tema ülesanded delegeeritud lepinguliselt teisele kunnale või kunnaliidule.

8.4 Organisatoorne struktuur pealinnas ja pealinnaregioonis

Helsingi linnavalitsuse koosseisus on planeerimiskomisjon ja planeerimisamet. Ametis töötab 276 töötajat, sellel on 4 osakonda – üldplaneeringute, asendiplaani/detailplaneeringute, transpordiplaneerimise ja üldosakond.

Pealinnaregiooni koostöökokkuleppe raames on moodustatud MAL-ryhmä, mille üheks tegevusvaldkonnaks on maakasutusega korraldamisega seotud ühishangete ettevalmistamine.

Uusimaa liidu valitsuse struktuuriüksuseks on regionaalplaneerimise osakond.

8.5 Planeeringud

Helsingi linna kehtiv üldplaneering valmis 2002. aastal ning jõustus 2006. aastal. Vastavalt maakasutus- ja ehitusseaduse muudatusele koostatakse uus üldplaneering Helsingi seudule ühiselt. Protsessi alustati 2009. aastal.

Helsingi planeerimismäärusest tulenevalt koostatakse iga volikogu perioodi jooksul uus ruumilise arengu strateegiline kava (maankäytön kehityskuva). Helsingi linnaplaneerimise komisjon kiitis 2008. aastal heaks ruumilise arengu kava Linnast seudu ja seudust linna” (Kaupungista seutu ja seudusta kaupunki), milles keskne tähelepanu on pealinnaregiooni transpordiühendustel. Helsingi Selles täpsustatakse üldplaneeringu põhimõtteid. Alustatud on uue ruumilise arengu kava koostamisega, mis saab uue üldplaneeringu koostamise aluseks. 2009. aastal alustati läbirääkimisi seudu teiste kudadega.

Uusimaa maakonnakava sisaldab kõigi peamiste maakasutusfunktsioonide paiknemise ja ühiskonna struktuurse arendamise põhimõtteid. Muuhulgas käsitletakse seal jäätmekäitluse pikaajalisi territoriaalseid vajadusi. Kava kinnitas keskkonnaminister 2006. aastal. Maakonnakava sisu täpsustavana on koostatud ja 2008. aastal kinnitatud esimene maakonna vahekava (1. vaihemaakuntakaava). Kavas käsitletakse tegevusi, millel on oluline keskkonnamõju ja mis eeldavad keskseid kokkuleppeid. Algatud on teise vahekava koostamine, mille põhirõhk on transpordi- ja energiavõrgustikel, puhkealadel, maastikel ja põllumajandusaladel.

9 Kergliiklus

Helsingis on 1180 km kergliiklusteid, mis sobivad nii jalgratturitele kui ka jalakäijatele. Jalgrattateedest on üle 730 km asfalteeritud. Rannikul kulgevate kergliiklusteede pikkus on 90 km. Välja on arendatud linnajalgrataste laenamise süsteem, laenamine toimub pandi vastu.

2004. aastal võeti vastu jalgrattaliikluse arengukava "Helsingin pyöräilyn kaksinkertaistamisohjelma".

Pealinnaregiooni koostöö nõukogu YTV juhtimisel on 2006. aastal vastu võetud jalgsi- ja jalgrattaga liikumise piirkondlik strateegia "Pääkaupunkiseudun jalankulun ja pyöräilyn strategiasuunnitelma". Eesmärk on 2020. aastaks kahekordistada jalgrattaliiklus ning suurendada jalakäijate arvu keskustes. Strateegilisi meetmeid kavandatakse järgmistes suundades: liiklusohutus, puudega inimeste liikumisvõimalused, toitvad liinid, pendelrände jalgrattaliiklus, vana infrastruktuuri uuendamine, turundus.

Strateegia sätestab nõude, et uue infrastruktuuri rajamisel või olemasoleva rekonstrueerimisel tuleb alati arvesse võtta jalakäijate ja jalgratturite huve. Strateegia sisaldab üksnes regionaalse kergliikluse jaoks kõige olulisemate infrastruktuuri- projektide loetelu. Kontsentreeritakse regionaalsetele, konkreetsetele ja teostatavatele projektidele. Samuti defineeritakse juhtude jaoks, kus konkreetseid lahendusi ei ole võimalik kavandada, põhimõtted, millest tuleb regiooni arendamisel lähtuda.

Taani pealinnaregioon

10 Taani haldus-territoriaalne ja KOV-korraldus

10.1 Õiguslik alus

Olulisemad haldus-territoriaalset ja kohalik omavalitsuse korraldust suunavad seadused on kommuunide seadus (Lov om kommunernes styrelse) ning kommuunide ja regioonide valimiste seadus (Lov om kommunale og regionale valg).

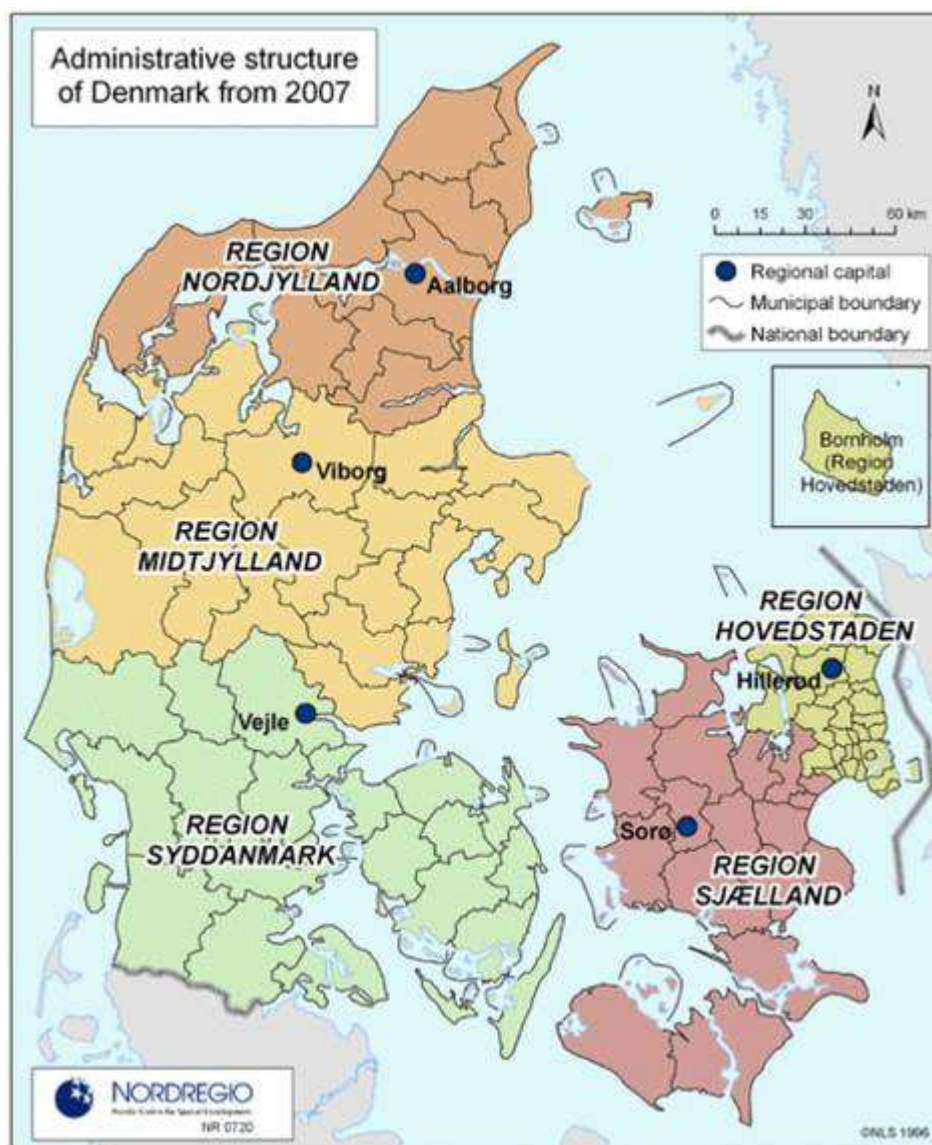
10.2 Kohalik ja regionaalne halduskorraldus

Taani haldus-territoriaalne süsteem on kahetasandiline. Esimesel tasandil on riik ja teisel kohaliku omavalitsuse üksused - regioonid ning kommuunid. Kommuunid ja regioonid omavad erinevad ülesandeid ja ei ole teineteisele allutatud. Kohaliku omavalitsuse korralduse eest vastutab Heaolu ministeerium. Regioonides tegutsevad riigi regionaalsed administratsioonid (statsforvaltninger), mille põhiülesanded on seotud perekonnaseadusega, samuti kodakondsuse küsimuste ning kommuunide ja regioonide järelevalvega.

2003-2007 reformi tulemusena vähenes kommuunide arv 271-lt 98-le, 14 maakonda likvideeriti ning loodi 5 regiooni. Reformi oluline eesmärk oli muuta KOV tõhusamaks ja võimaldada neile panna rohkem ülesandeid. Kui enne reformi oli Taanis 206 kommuuni elanike arvuga alla 20 tuhat, siis alates 2007. aastast 7. 3/4 kommuunidest elab üle 30 tuhande inimese. Reformis seati 20 tuhande elaniku kriteerium. Juhul kui üksused on sellest väiksemad, on neil kohustus teha koostööd teiste üksustega, mis võivad geograafiliselt ka kaugemal paikneda – et tagada ülesannete täitmise professionaalne jätkusuutlikkus. Väiksed üksused on kohustatud osades, seaduses sätestatud valdkondades teenuste osutamise delegeerima teistele kommuunidele, vastutus aga jääb.

Kommuunide ja regioonide volikogude valimised toimuvad iga 4 aasta järel. Kommuunide volikogud valivad meeri, kes on nii volikogu kui ka administratsiooni/valitsuse juht. Lisaks võetakse tööle kommuuni direktor. Kommuuni volikogu peab moodustama finantskomitee, mida juhib meeri ning veel vähemalt ühe komitee.

Regiooni volikogu peab moodustama ettevõtluse ja majandusarengu komisjoni ning kontaktkomitee, mis koosneb volikogu juhust ja regiooni kommuunide meeridest.

Joonis 3. Taani regioonid

10.3 Pealinnaregiooni haldus-territoriaalne korraldus

Pealinnaregiooni (Region Hovedstaden) kuulub 29 kommuuni, milles elab kokku 1,6 mln inimest. Väikseimas Vallensbæki kommuunis elab 12 tuhat inimest, suurimas Kopenhaageni kommuunis 502 tuhat inimest. Regiooni halduskeskus asub Hillerodis.

Joonis 4. Taani pealinnaregiooni kommunid

Regioonil on valitud 41 liikmeline regiooninõukogu (regionsradet) ja 13 liikmeline täidesaatev komitee (Forretningsudvalget). Tegutseb koostöökomitee (Kontaktrådet). 2009. aastal on loodud 4 ajutist komisjoni tervishoiu, sotsiaalkaitse ja regionaalplaneerimise valdkondades. Regiooni asutustes töötab 36 tuhat inimest, valdavalt tervishoiusektoris.

Kopenhaageni kommuuni nõukogus on 55 liiget. Volikogu on moodustanud 7 komiteed: finants-, kultuuri- ja vaba aja, tervishoiu, sotsiaalteenuste, kommunaalmajanduse ja keskkonnakaitse ning tööhõive ja integratsiooni komiteed. Igale komiteele vastab haldusüksus linnavalitsuses.

11 Kohaliku omavalitsuse ülesanded

11.1 Õiguslik alus

Kommuunide ja regioonide ülesanded on määratud valdkondlikes seadustes. Reformis kavandatud muudatused haldusülesannete jaotuses määrati Struktuurireformi

kokkuleppes, mille parlament kinnitas peale 6-kuulist lugemist 2005. aasta juunis. Kokkulepe mõjutas 50 seaduse sisu, millesse viidi sisse vastavad muudatused.

11.2 Ülesannete loetelu

Riigi ülesandeks on lisaks traditsioonilistele üld- ja julgeoleku valdkondadele toidukontroll, maksude kogumine (tsentraliseeriti reformi käigus), keskkoolide majandamine (tsentraliseeriti, enne maakondadel), riigi põhimaanteed.

Regioonide põhilised ülesanded on tervishoid, regionaalareng ja –planeerimine, regionaalse transpordiettevõtte loomine, sotsiaalasutuste majandamine ja haldamine

Kohaliku omavalitsuse olulisemad ülesanded on algharidus, eriharidus, sotsiaalteenused, terviseteenused, tööhõive, ettevõtlusteenused, ühistransport, teed ja tänavad (90% teedevõrgust), looduskaitse, planeerimine, kultuur, ÜVK, jäätmemajandus, energia.

12 KOV rahastamine

12.1 Õiguslik alus

Kommuunide finantskorraldust suunavad olulisemad õigusaktid - kommuunide tulumaksu seadus (Lov om kommunal indkomstskat), kommuunide kinnisvaramaksu seadus (Lov om kommunal ejendomsskat), iga-aastased riiklike toetuste seadused (Lov om regulering af statstilskuddet til kommunerne i [2009]), kommuunide eelarvekorralduse määrus (Kommunernes budget- og regnskabsvæsen), kommuunide eelarvetoetuste määrus (Opgørelse af den kommunale budgetgaranti).

12.2 Kohaliku omavalitsuse tulud ja nende struktuur

Kommuunide ja regioonide kulude osakaal avaliku sektori kuludes on 51%, SKTs 26%. Kokku oli Taani kommuunide ja regioonide kulud 2008. aastal 61 mrd eurot - kommuunide osakaal 78% ja regioonide osakaal 22%.

Olulisim tuluallikas kommuunidele on tulumaks (70%), mille määra saavad kommuunid ise määrata teatud riigi poolt kehtestatud piirides ja sõltuvalt igaaastastest läbirääkimistest rahandusministeeriumi ja kommuunide üleriigilise liiduga (LGDK). Maa- ja kinnisvaramaksu osakaal on 8% ja teenuste müügi tulud 10%. Vaid 7% tuludest moodustavad erinevad toetused. Toimib osaline tulude tasandamise süsteem, millega tasandatakse elanike sissetuleku erinevustest ja demograafilistest tunnustest tulenevaid tulutasemete vahesid.

Regioonidel puudub maksude määramise õigus, nende tulud pärinevad kommuunidelt ja riigilt.

13 Kohalik ja regionaalne koostöö

13.1 Õiguslik alus

Koostööd reguleerivad kommuunide kohustusliku koostöö seadus (Lov om forpligtende kommunale samarbejder), kohaliku omavalitsuse teenuste delegeerimise, teiste kommuunide eest täitmise ja PPP ettevõtete loomise seadus (Lov om kommuners udførelse af opgaver for andre offentlige myndigheder og kommuners og regioners deltagelse i selskaber), kommuunide ja regionide äriühingutes osalemise määrus (Indberetning af kommuners og regioners deltagelse i erhvervsdrivende selskaber).

13.2 Kasutatavad koostöövõimalused

Kohustusliku koostöö seadus sätestab kohustusliku koostöö valdkonnad – tööhõive, rehabilitatsioon, loodus ja keskkonnakaitse, sotsiaalteenused, eriharidus – üksustele, mille elanike arv jääb alla 20 tuhande. Seaduse alusel on tervishoiuministril õigus määrata kommuunide rühmad, kes peavad koostööd neis valdkondades tegema.

Koostöökokkulepped, mis tähendavad kohalike volikogude võimu vähendamist, tuleb heakskiitmiseks esitada valitsusele, juhul kui seadus ei ütle teisiti.

Kommuunide osalus riiklikus kommuunide liidus (LGDK) on vabatahtlik, kuid kõik Taani kommuunid on liikmed. LGDKs töötab u. 400 töötajat ning see osutab mitmesuguseid teenuseid (koolitus, teave, uuringud) – üldiste probleemide puhul tasuta, üksikuid kommuune puudutavates küsimustes tasu eest. LGDK on väga mõjukas lobby organisatsioon, kes peab läbirääkimisi ministeeriumitega ning keda võetakse ka kuulda. LGDK on loonud mitmeid ettevõtteid, mis tema mõju veelgi tõstavad. Regionide assotsiatsioonis töötab 125 töötajat.

13.3 Pealinnaregiooni spetsiifika

Seadustest tulenevalt on pealinnaregioonis loodud koostöökokkulepped Pealinnaregiooni (Region Hovedstaden) ja selle kommuunide vahel tervishoiu valdkonnas. Kokkuleppe kehtib valitsemisperioodi jooksul.

Sotsiaalse raamlepingu alusel teevad Pealinnaregioon ja kommuunid koostööd sotsiaalteenuste, psühhiaatriliste teenuste ja erihariduse korraldamisel ja teenuste osutamisel. Sotsiaalse raamlepe aluseks on kommunide poolt tehtavad iga-aastased ettepanekud. Kohustuslik regionaalne ühistranspordiettevõtte on loodud ühiselt Sjaellandi regioniga.

14 Ühistransport

14.1 Õigusaktid

Ühistranspordi korraldust reguleerivad järgmised seadused: transpordikompaniide-seadus (Lov om trafikskaber), raudteeseadus (Bekendtgørelse af lov om jernbane); metroo-firma-seadus (Lov om Metroselskabet I/S og Arealudviklingsselskabet I/S), bussiseadus (Bekendtgørelse af lov om buskørsel), sõidusoodustuste-seadus (Bekendtgørelse af lov om befordringsrabat til uddannelsessøgende i ungdomsuddannelser m.v.), Cityringi-seadus (Lov om en Cityring), ühistranspordi-koordineerimise määrus (Bekendtgørelse om samarbejde ved koordinering og planlægning af offentlig servicetrafik m.v.) ning piletitulu jaotuse määrus (Bekendtgørelse om deling af billetindtægter)

14.2 Avalikud ülesanded ja nende jaotus

Riik vastutab suurema osa raudtee ja rongiliikluse eest, osaleb metrooliikluse tagamisel.

Regioonide ülesanne on luua transpordiettevõtted, mis korraldavad bussiliiklust, kehtestavad piletisüsteemi ja –hinnad, sõiduplaanid, tegelevad ühistranspordi planeerimisega, kohaliku rongiliikluse (lokalbanen) korraldamisega ja puudega inimeste transpordi küsimustega.

Kohaliku omavalitsuse üksused peavad osalema regionaalsetes transpordiettevõtetes ja finantseerima kohalikku bussitransporti. Kommuunid koostavad ettepanekud kohaliku liinivõrgu osas, hooldab bussipeatusi ja –terminale, vastutab teenuse kvaliteedi eest.

14.3 Koostöö alused- ja koostööpiirkonnad

Koostööpiirkondadeks on seaduse nõuetest tulenevalt regioonid. Pealinnaregioonis (Region Hovedstaden) on ühistranspordifirma vastavalt seadusele loodud ühiselt Sjaellandi regiooniga. Ühistranspordifirma üks viiest piirkondlikust keskusest haarab Suur-Kopenhaageni regiooni 14 KOV-üksust.

Metrooliinid haaravad Kopenhaageni, Fredriksbergi ja Tarnby kommuunid – esimesed kaks on koos riigiga ka osanikud metrooteenust korraldavas ettevõttes.

Kohaliku rongiliikluse sõiduplaanid koostatab riigiettevõtte DSB S-tog konsulteerides KOV-üksuste ja regioonidega.

14.4 Organisatoorne struktuur pealinnas ja pealinnaregioonis

Seadus paneb transpordiettevõtte loomise organiseerimise kohustuse regioonidele. Pealinnaregioonis tegutsevaks regionaalseks transpordiettevõtteks on Trafikselskabet Movia. Vastavalt seadusele on regionaalse transpordiettevõtte juhatuses mitte rohkem kui 9 liiget – 2 kahe regiooni (pealinnaregioon ja Sjaelland) volikogust ja 7 kohaliku omavalitsuse volikogudest. Seaduse järgi kuulub üks koht juhatuses KOV-üksusele, kes panustab finantsiliselt enim – selleks on Kopenhaagen. Ülejäänud 44 KOV-üksust jagavad ülejäänud 6 kohta. Regionaalse transpordiettevõtte nõukogusse (repræsentantskab) kuulub 45 liiget, üks liige igast üksusest. Kopenhaageni linnavalitsuses tegeleb ühistranspordi valdkonnaga Tehnika- ja keskkonna-administratsiooni liikluskeskus.

Trafikselskabet Movia vastutab bussitranspordi ning eraraudteeliikluse eest. Movia ei oma transpordivahendeid vaid ostab veoteenust allhankijatelt. 2009. aasta lõpu seisuga oli Movial leping 15 veoettevõttega. Seaduse järgi võib hankija valida 3 erineva hankeprotseduuri vahel. Movia kasutab lepingute sõlmimisel avalikku enampakkumist ja läbirääkimisi sisaldavat protseduuri. Lepingutes määratakse nõuded teenusele ja sõidukitele. Lepingud on üldjuhul 6 aastase kestvusega, kuid võimalik on nende pikendamine 2 aasta võrra.

Movia on organiseeritud piirkondlike üksustena – kokku on 5 piirkondlikku struktuuriüksust ja piirkonnahaldurit, kes suhtlevad piirkonna kommuunidega ja annavad neile tehnilist nõu. Piirkonnajuhid on aktiivseks partneriks kogukonnale, panustavad teenuste optimeerimist ja arendamist, teostavad teenuse seiret ning tegelevad ettepanekutega, mis on suunatud tarbijate vajaduste paremale rahuldamisele. Piirkonnakeskustes toimub ühistranspordiliikluse planeerimine, jooksev seire ja analüüs. Arenguküsimused lahendatakse Movia keskkontori ja piirkonna dialoogis.

Movia koostab liinide võrgu ja teostab ühistranspordi infrastruktuuri (peatused, teemärgistus, bussid) kvaliteedikontrolli. Liinivõrgu lähtekohaks on kommuunide poolt koostatud ettepanekud. Juhul kui liin haarab mitut üksust on vajalik nende üksuste kokkulepe. Ettepanekutele tuginedes koostab Movia üldise liinivõrgu ja sõiduplaani, hinnates ettepanekute finantsdimensiooni ja koordineerides kommuunide soove.

Movia on kommuunidel soovitanud tööle võtta vähemalt ühe ühistranspordispetsialisti, kes tunneb valdkonda ning suudab Moviaga kohaliku liinivõrgu osas dialoogi pidada, koguda ja analüüsida ühistranspordi statistikat, omaks mingeid teadmist transpordiplaneerimisest, koguks elanike ja organisatsioonide ettepanekuid, valmistaks ette vajalikke poliitilisi otsuseid. Kopenhaageni 7 lähikommuni on loonud ühise süsteemi kohalike ühistranspordiliinide väljatöötamiseks ja tellimiseks. Movia jätkab ka individuaalseid konsultatsioone nende kommuunidega ja koostab iga kommuni jaoks eraldi sõiduplaani.

Regionaalsete bussiliinide ettepanekud teevad regioonide haldusorganid. Sarnaselt kommuunidega seonduvale soovib Movia, et regioonivalitsuses töötaks vähemalt üks ühistranspordi spetsialist.

Movia teostab järelevalvet kohaliku rongiliikluse vedajate üle ning koostab koostöös kommuunide ja kodanikega 4 aasta reisiplaanid. Movia on enamusosanik kohalikku raudtee infrastruktuure omavates ja haldavates firmades, mis pealinnaregioonil ja

Sjaellandil on eraldiseisvad – esimeses Hovedstadens Lokalbaner (Movia osalus 61,5%) ja teises Regionstog. Veoteenust osutab Lokalbanen AS. Lokalbaneni juhatusel on 5 liiget, neist 2 töötajate esindajad.

Metroselskabet IS on seaduse alusel loodud metrooteenust korraldav ettevõtte, mille omandis on metrooliinid ja CityRing. Osalus Metroselskabetis jaotub eriseaduse alusel järgmiselt – 50% Kopenhaageni kommuun, 41,7% riik (transpordi ja energiaminister) ning 8,3% Fredriksbergi kommuun. Metroselskabeti juhatus koosneb 9 liikmest/direktorist, millest 3 määrab Kopenhaagen, Fredriksberg 1, Transpordi ja Energiaminister 3. 2 direktorit valivad ettevõtte töötajad. Metroselskabet ülesandeks on tagada metrosüsteemi opereerimine, seda hooldada ning arendada (sh CityRing ja Ida-Amageri tunnel). Metroselskabet on sõlminud veolepingud metrooliinidel firmadega Ansaldo STS ja Azienda Transporti Milanese.

Metroselskabet on osanik (8%) Rejsekort A/S, mis arendab üleriigilist elektrooniliste pileteite süsteemi.

Pelinnaregiooni (Region Hovedstaden) administratsioonis tegeleb ühistranspordiga Regionaalarenguüksus, mis lisaks koostöö organiseerimisele ja regionaalsete liinide tellimisele keskendub strateegilistele küsimustele ja transpordiuuringute tellimisele. Movia nõukogus on pelinnaregioonil oma esindaja.

Riik on lähirongidel ühistransporditeenust pakkuva elektriraudteefirma DSB S-tog omanik.

14.5 Ühistranspordi kavandamine

Kopenhaagenis on olulisemaks ühistranspordiarendut suunavaks strateegiliseks arengukavaks Kopenhaageni kommuuni liikluse ja keskkonna arengukava, mida uuendati 2009. aastal. Kava eesmärgiks on vähendada märkimisväärselt transpordist tulenevat keskkonnakoormust. Prioriteediks on kergliikluse ja ühistranspordi arendamine.

Pealinnaregiooni tasemel on koostatud mitmeid tulevikku suunatud uurimusi ja arengukavasid. Koostöös Moviaga on uuritud oluliselt keskkonnasõbralikemate busside kasutuselevõtu tehnoloogilisi ja majanduslikke võimalusi. Koostöös 11 pealinnaregiooni kommuuniga, mille territooriumil asub Ring 3, on 20 aasta jooksul uuritud ja kavandatud elektrienergia põhineva kergrongiliikluse süsteemi loomist.

Olulisim transpordi infrastruktuuri arendamise (Interregi) projekt haarab kogu Oresundi regiooni – lisaks Taani pealinnaregioonile ja Sjaellandile ka Rootsi Skane piirkonna ning veel 27 erinevat partnerit. Projekt on suunatud rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmisele.

14.6 Osutatavad teenused ja teenusestandardid

14.6.1 Teenuste liigid ja maht

Bussiliinide teenusstandardid kehtestab lokaalselt kohalik omavalitsus. Juhul kui liinid ületavad kommuunide piire, tuleb omavalitsustel liinivõrgu standardite muutustes kokku leppida.

Ühistranspordi sagedus määratakse selle alusel, kui tihti bussid sõidavad mingil kindlal ajaperioodil mingil kindlal liinil. Kõrge liikumissagedusega bussiliinidel (nt A-liinid Kopenhaagenis) liiguvad bussid tipptundidel sagedusega 5-6 minutit. Muudes linnalistes piirkondades on busside liikumissagedus üldjuhul 10-12 minutit.

Regionaalne transpordiettevõtte Movia korraldab 570 bussiliini toimimist teeninduspiirkonna kahes regioonis ning teenindab aastas 213 mln reisijat. Lisaks on Movia halduses uuenduslik CityCirkel bussiliin, millel väikesed (kuni 7 istekohta) elektriakude toitel bussid sõidavad ringmarsruuti Kopenhaageni kesklinna piirkonnas. Koostöös USA eraettevõttega arendatakse taastuvatele energiaressurssidel ja elektril põhinevaid lahendusi ühistranspordis.

Lokalbanen AS opereerib 5 kohalikul kokku 138 km pikkusel ja 66 jaamaga rongiliinil. Aastane liinide pikkus on 3,4 mln km ja reisijate arv 5 mln.

Metrooliinide pikkus on 21 km, sh 10 km tunnelites – 22 jaama. Aastas veetakse 47 mln klienti.

14.6.2 Piletisüsteem ja -hinnad

Transpordiettevõtete seaduse § 6 järgi tuleb ühistranspordi ettevõttel järgida piletihindade kujundamisel ning tõstmisel keskmist sissetulekute taset ning üldist hinnatõusu. Transpordi- ja energiaministril on õigus luua üldised reeglistikud hindade fikseerimiseks.

Kopenhaageni linnaregiooni ning Sjaellandi regiooni ühine transpordiettevõtte Movia on jaotanud teenuspiirkonna 3 üldtsooniks, kus kehtivad erinevad piletihinnad, piletitüübid ning sõidureeglistikud: 1) pealinnaregioon, 2) Lääne-Sjaelland, ning 3) Ida-Sjaelland. Pealinnaregioon on omakorda jaotatud 95 tsooniks, kus kõigis ühistranspordiliikides (bussid, rongid, metroo), tulenevalt transpordiettevõtete seaduse § 6, kehtib integreeritud hinna- ja piletisüsteem. Pileti hind sõltub sellest, mitut tsooni läbitakse ning arvestatakse ka lähtetsooni. Tsoonide arvestamisel on 2 lähenemist, mis kehtivad erinevatele piletitüüpidele. Läbisõidupõhist arvestust rakendatakse hooajapiletitele. Sel juhul on läbitavate tsoonide arv fikseeritud (vähemalt 2 tsooni) ning pilet kehtib kindlates tsoonides. Ringipõhist arvestust rakendatakse aga üksikpiletitele või piletiraamatutele. Sellise arvestuse puhul kasvab reeglina pileti hind sõltuvalt kauguse suurenemisest lähtepunktist (radiaalselt). Ühistranspordis sõites peab reisija omama kehtivat piletit tsoonides, mida läbitakse. Tsooni arvestatakse ka juhul kui selles ei ole antud liinile peatusi ette nähtud (osadel bussini- ning rongiliinidel).

Pealinnaregioonis on kasutusel tavapiletid ning perioodipiletid. Tavapiletid on üksikpilet, 10 korra pilet ning 100 piletiraamat (nn 1- ja 2- klipine). Üksikpileti hind on 21 DK (kehtib lähtetsoonis ning lähimas tsooniringis) ning iga lisanduv tsooniring maksab 10.50 DK. Maksimaalne tsooniringide arv on pealinnaregioonis 9. Üksikpiletit müüakse jaamades, bussides ning ka osades rongides. 10 korra pileti hind on sõltuvalt tsooniringidest, mida läbitakse 130-405 DK. Seda tüüpi pilet tuleb märgistada sõidu alguses ning määratleda palju sõita soovitakse (isegi juhul kui on vajadus transpordiliigi vahetuseks teekonnal). 100 talongiga piletiraamatu iga talongi väärtus on sama, mis 10 korra piletil. Tavapiletid on kasutatavad piiratud ajaperioodil, sõltuvalt sellest, palju tsooniringe läbitakse: 2-3 tsooniringi – 1 tund, 4-6 tsooniringi – 1,5 tundi ning 7-9 tsooniringi – 2 tundi. Perioodipiletitena eristatakse pealinnaregioonis päevapiletit, nädalapiletit ning kuupiletit. Päevapilet maksab 120 DK ning annab õiguse sõita 24 tunni jooksul pealinnaregioonis kõigis tsoonides. Nädalapilet on sõltuvalt ostetud tsoonide arvust 205-570 DK. Nädalapilet ei ole personaalne ning seda võib kasutada iga pileti valdaja. Kuupileteid on kahte tüüpi. Personaalne kuupilet maksab 320-1180 DK ning impersonaalne kuupilet 400-1255 DK. Kuupileteid on võimalik pikendada kuni 1 aastaseks perioodiks. Kõiki perioodipileteid müüakse Movia müügipunktides ning kuupiletite pikendamine on võimalik ka otsekorralduse kaudu. Samuti on teeninduspunktides võimalik muuta kuupileti tingimusi. Alates 2009. aastast on pealinnaregioonis kasutusel ka SMS piletistuteenus.

Lisaks tava- ja perioodipiletitele on Movia välja töötanud ka rea spetsiaalseid piletiliike. Reisija pass on suunatud eelkõige suurürituste (konverentsid, spordivõistlused jms) korraldajatele. Reisija passi minimaalne kehtivus on 2 päeva ning see kehtib ostetud tsoonides piiramatul hulgal sõitudel. Passi hinda 1 päeva kohta arvestatakse ostetud tsoonide alusel (2-9 tsooni) tavapileti hinnas + 50%. Reisijapassi väljastamise tingimuseks on see, et neid tuleb osta vähemalt 25 korraga. Pass on kehtiv ka 12-15 aastastele lastele. Movia ärikaart on tasuta ning suunatud eelkõige eraettevõtete töötajatele. Skeem aitab alandada töötajate kulusid maksudele. Turisti kaart on kehtiv kuni 24 tundi või kuni 72 tundi ning võimaldab pealinnaregiooni ühistranspordis sõita kõigis tsoonides, samuti külastada määratletud vaatamisväärsusi tasuta või soodushinnaga. Kehtivad ka soodustused lastele.

Transpordiettevõtete seaduse § 11 järgi on ühistranspordi ettevõtted kohustatud kaasama puudega inimeste organisatsioone välja töötamaks teenusesüsteeme ja -standardeid puudega inimeste transpordiks. Individuaaltranspordi teenuse puhul ei tohi hinnatase olla oluliselt kõrgem kui samaväärne sõidukulu ühistranspordis.

Pealinna ühistranspordis kehtivad sõidusoodustused 0-15 aastastele lastele ning reeglina on soodustus 50% tavahinnast. Üksikpileti hind on 10.50-52.50 DK, päevapilet – 60 DK. Nädalapiletit ei müüda 0-15 aastastele lastele soodushinnaga, kuid ühe tavahinnaga ostetud nädalapiletiga saavad sõita korraga 2 last vanuses 0-15.

Lisaks tava- ja perioodipiletite soodustustele pakub Movia ka sooduskaarte erinevatele sotsiaalsetele rühmadele. Lasteiapilet maksab sõltuvalt kehtivuse perioodist ja grupi suurusest 2300-5500 DK (miinimum kuni 15 last ½ aastat ning maksimum kuni 20 last 1 aasta). Lasteiapilet on kehtiv esmaspäevast reedeni kella 9.00-15.00 ning aega arvestatakse sõidu alguse kellaajast alates. Kooliõpilaste gruppidele on olemas klassipilet, mille 1 aasta hind on 9600 DK kuni 30 õpilasele. Õpilaste vanus peab olema alla 18 eluaasta ning klassipiletiga saavad reisida lisaks ka kuni 2 täiskasvanut. Pileti üheks kasutustingimuseks on, et vähemalt 1 täiskasvanu

ning 1 laps reisivad koos. Pilet on kehtiv sarnaselt lasteaiapiletiga esmaspäevast reedeni 9.00-15.00. Nii lasteaiapileti kui ka klassipileti puhul on määratud teatud piirangud tsoonidele.

Keskooli taseme õpilastele on mõeldud õppija pilet, mis kehtib 30 päeva ning millel on fikseeritud päevahind sõltumata tsoonisüsteemist. Tudengitele on pealinnaregioonis liiklemiseks 30-päevane tudengikaart hinnaga 320-678 DK. Kaardi kasutusõigus on riigi kõrgkoolides õppivatel tudengitel. Ajateenijatele on teatud tingimustel ühistransport tasuta (seondub siiski vaid ametliku koju-tagasi sõiduga ning nn ajateenija kupong vahetatakse vastava pileti vastu müügipunktis). Pensionäride kaart on kehtiv 3 kuud ning maksab 365-480 DK. Õigus pensionäri piletile on kõigil isikutel, kes saavad riiklikku pensioni olenemata vanusest. Pimedatele on samuti spetsiaalne pilet, mis kehtib 1 aasta ning maksab 2040 DK. Lisaks on Movia eristanud ka perioodipileti koertele, mille kasutustingimused on üldjuhul samad kui alla 16 aastastele lastele. Koerapiletil ei nõuta siiski fotot.

Kopenhaageni linnaregioonis on testimise faasis elektrooniline piletisüsteem (Rejsekort) ning see peaks välja vahetama senise tsoonidepõhise piletisüsteemi. Peamine muutus seisneb pileti hinna kalkulatsioonis, mida uues süsteemis hakatakse arvestama realselt sõidetud vahemaa alusel (nn linnulennult läbitud teekond). Hinna fikseerimise aluseks on transpordivahendites paiknevad loendurid, mis mõõdavad sõidu alguse ja lõpu alusel sõidetud vahemaa ning kalkuleerivad vastava hinna teenuse tarbijale automaatselt. Elektrooniline piletisüsteem on kavandatud samuti integreeritult kõigi pealinnaregiooni ühistranspordiliikide vahel.

Integreeritud pealinnaregiooni pileti- ja hinnasüsteemi kõrval on riigiettevõtte DSB sõltumatult Movias tötanud välja elektriraudteed kasutatavatele reisijatele ka lisanduva boonussüsteemi erinevate kliendikaartide näol (*S-tog* kuldkaart, hõbekaart, pronkskaart).

14.6.3 Kontroll ja trahvid

Trahvimäärad pealinna ühistranspordis kehtiva piletita sõitmise eest on järgmised: buss, rong ja metroo 600 DK (lapsed 300 DK); elektrirong 750 DK (lapsed 375 DK). Teenustasud: nt kaardi saatmine 40 DK; duplikaat 100 DK.

14.6.4 Liiklusinfo avaldamine

Transpordiettevõtte on kohustatud teavitama avalikkust sõidugraafikute muutustest vähemalt 14 päeva ette. Liiklusinfot jagatakse erinevate kommunikatsioonikanalite kaudu (nt TV teletekst, Internet, SMS). Üldisemat laadi infoga plaanitavatest tegevustest hoitakse kliente kursis järjepidevalt.

Klientide arupärimiste üldised reeglid (sagedus, aeg, detailsus jms) määratleb kohalik omavalitsus. Küsimustele vastamine aga on üldjuhul ühistransporti korraldava ettevõtte ülesanne. Pealinnaregioonis on siiski klientide pöördumistele vastamine jagatud omavalitsuste ja transporti korraldava ettevõtte vahel. Movia aktsepteerib nii e-maili, telefoni, tavaposti kui ka personaalse kommunikatsiooni teel esitatud

küsimusi ning kõik arupärimised salvestatakse elektroonilisse töötlussüsteemi. Kõik osapooled on ühendatud süsteemi läbi interneti teenuskonto. Põhiliseks standardiks on arupärimistele vastamise aeg. 95%-le arupärimistele tuleb vastata 10 tööpäeva jooksul ning 100%-le pöördumistele tuleb vastata vähemalt 15 tööpäevaga. Kõigile Movia juhatusele esitatud pöördumistele tuleb anda vastus vähemalt 14 tööpäeva jooksul.

14.6.5 Nõuded teenust osutavale ettevõttele

Ühistranspordivahendite vastavust standarditele kontrollib transpordikorraldus ettevõtte (nt Movia). Näiteks emissioonitaseme kontroll peab toimuma busside puhul vähemalt 1 kord aastas. Varustuse tehnilise taseme ning keskkonnastandardite täitmise osas rakendatakse iga-aastast litsentseerimise süsteemi. Movia on bussitranspordi kvaliteedi kontrolliks ja monitooringuks loonud mõõtmissüsteemid (nii elektroonilise kui ka manuaalse). Sealhulgas on veoteenuse pakkujad kohustatud teostama regulaarset sisekontrolli indekseeritud skaalade alusel (mh, sõidukite puhtus, temperatuur, hooldus, juhtide töötingimused jms ning saadud kvaliteediandmeid Moviaga jagama. Movia on ka omalt poolt määranud iga veoteenuse pakkuja kohta 1 kvaliteedikontrolli spetsialisti. Kvaliteedinõuete täitmise hindamisel on olulised ka tarbija rahulolu küsitlused, mille tulemusi mõõdetakse ette antud kvaliteediindeksi alusel. Suurem rahulolu toob firmale boonuseid ning annab eelduse veoteenuse lepingu pikendamiseks. Nõutud indeksist oluliselt madalamate tulemuste puhul peavad veoteenuse osutajad maksa trahvi.

14.6.6 Nõuded liiklusvahenditele ja infrastruktuurile

Bussiseaduse § 20 alusel reguleerib transpordi- ja energiaminister ka ühistranspordi teenust pakkuvate liiklusvahendite üldisi tehnilisi nõudeid (muuhulgas määrab minister üldised standardid sõiduki sisustusele ning teenuse funktsioneerimist toetavatele vahenditele).

Regionaalne transpordikorralduse ettevõtte (nt Movia) koostöös kohalike omavalitsustega määrab läbi veolepingu veoteenust pakkuvate firmadele nõuded kasutatavate transpordivahendite materjalidele (sh, vanus, disain, mahtvus, hooldusnõuded, emissioonitasemed jms) ning piiritleb ka täpsemad teenuse parameetrid. Movia puhul kehtivad suhteliselt ühtlustatud standardid, kuid erinevates omavalitsustes teenust pakkuvatele ettevõtetele võivad standardid olla mõnevõrra erinevad (nt õhukonditsioneerid, videovalve jms). Juhul kui liinid kulgevad mitme omavalitsuse territooriumil, lepatakse täpsed tingimused osapoolte vahel kokku enne pakkumiste esitamist.

14.6.7 Nõuded personalile

Transpordi- ja energiaministril on bussiseaduse § 20 alusel pädevus määratleda ühistranspordivahendi juhi kvalifikatsiooni tingimused. Raudteeseaduse § 6 alusel on

transpordi- ja energiaministri ülesandeks ka litsentseerimise reeglite loomine rööbastranspordi teenust pakkuvate ettevõtete tehnilisele personalile.

14.7 Finantseerimine

Seadus ütleb, et regionaalse ühistranspordiettevõtte tegevust finantseeritakse teenuse müügitulude ning KOV-üksuste ja regioonide eraldistega. Seadus määrab pealinnaregiooni ja Sjaellandi ning KOV-üksuste eraldiste suuruse alused – regioonide puhul sõltub see regionaalsete bussiliinide ja kohalike raudteeliinide kuludest ning sisaldab regionaalsete transpordiettevõtete halduskulud.

Regiooni volikogu määrab Moviale raudteeteenuse finantsraamid, mis on jaotatud investeeringukuludeks ja opereerimiskuludeks. Regioonid maksavad toetusi lokalbaneni subsideerimiseks – pealinnaregioon maksab Fredriksvaerki, Hornbaeki, Lille Nord, Gribskovi liinide ja Naerumbaneni eest ja Sjaelland Ostbaneni, Lollandsbaneni ja kohalike liinide eest. Regioone ületavate liinide kulude jaotus sõltub liinide mahust ja reisijate arvust. Region Hoverdstaten maksis 2009. aastal regionaalsete bussiliinide ja lähiraudteeliinide eest ning halduskulude katteks Moviale kokku 410 DKK.

KOV-üksused vastutavad finantsiliselt kohalike bussiliinide ja erivajadustega inimeste liikumisvõimaluste eest – eraldise suurus sõltub vastavate teenuste mahust. Seadus sätestab, et KOV-üksused katavad bussiliinide piletimüügi ja kulude defitsiidi. Ühiste, KOV-üksuse piire ületavate kohalike liinide puhul arvestatakse liinide ja reiside tihedust ja reisijate arvu. Kaetavate kulude arvestamisel võetakse 90% ulatuses arvesse liinide pikkust mõõdetuna ajas ning 10% ulatuses arvestades ligikaudset reisijate arvu KOV-üksusest.

Tulude jaotus ühistranspordiettevõtte, metroettevõtte ja raudteettevõtte vahel põhineb keskmisel tulul reisija kohta. Süsteem on keeruline ja 2008. aasta suvel pöördus Movia kohtusse teiste ettevõtete, sh Metroselskabet vastu, et saada reisijateveo tuludest 25,8 DKK enam kui ettevõttele perioodi 2005-2007 kohta arvestati ja maksti. Metroselskabet peab taotlust alusetuks.

Movia 2008. aasta tulud olid 3,7 mrd DKK – piletimüügist 1,6 mrd DKK, sellest 1,4 mrd DKK bussiliinid; eraldised 2.1 mrd DKK. Regioonide eraldised olid 771 mln. DKK (pealinnaregioonilt 406 mln ja Sjaellandilt 365 mln), KOV eraldised 1,3 mrd. DKK (Kopenhaagen max 282 mln, Vallensbaek min 4 mln.). Movia kulud olid 3,6 mrd, sellest bussiveo ost 2,6 mrd., halduskulud 298 mln DKK.

Metroselskabet I/S leping operaatorfirma Ansaldo'ga sisaldab fikseeritud tasu teenuse osutamise eest, mis sõltub kavandatud ja kokku lepitud liinide mahust ning muutuvast komponendist – boonused ja trahvid on seotud liinide õigeaegsuse ja puudumisega, reisijate arvuga, reisijate rahuoluga, kaebustega, vagunite puhtuse, hoolduse kvaliteediga. Metroselskabet I/S tulud 2008. aastal olid 670 mln DK, sh 492 mln tulud reisijateveost ja 114 mln metrooliinide rendist veofirmale. Ettevõtte tegevuskulud olid 538 mln, sellest 497 mln tasud veofirmadele.

Lokalbanen AS tulud olid 257 mln DK ja kulud 210 mln. DKK.

15 Ühisveevärk ja -kanalisatsioon

15.1 Õigusaktid

ÜVK teenuse osutamist reguleerivad seadused: kommuunide veevarustuse ja kanalisatsiooniseadus (Lov om kommuners afståelse af vandforsyninger og spildevandsforsyninger), veemajanduse seadus (Lov om vandforsyning), vee-, kanalisatsiooni- ja gaasitorustike paigaldamise seadus (Lov om gasinstallationer og installationer i forbindelse med vand- og afløbsledninger), veemajandusplaani määrus (Bekendtgørelse om vandforsyningsplanlægning) reovee maksustamise seadus (Lov om betalingsregler), kanalisatsioonimaksu seadus (Lov om afgift af spildevand) ning kommuunide keskkonnakvaliteedisüsteemi seadus (Lov om et kvalitetsstyringssystem for den kommunale sagsbehandling på natur- og miljøområdet).

15.2 Avalikud ülesanded ja ülesannete jaotus

ÜVK teenuse korraldamine on kommuunide ülesanne. Kohalik omavalitsuse ülesanne on ka veevarustuse organiseerimise planeerimine ning veevarustussüsteemide ehitamise kavandamine. Kommuuni volikogu peab koostama kava, milles otsustatakse veevarustussüsteemide paiknemine ja spetsifikatsioonid ning heitvete ärajuhtimise ja töötlemise kava. Vastavaid plaane on õigus korrigeerida või tagasi lükata keskkonnaministril.

Kommuunid rajavad üksi või koostöös veepuhastusjaamad ja vastutavad nende töötamise eest. Kommuunid teostavad veeseaduse alusel veetootmisjaamade kontrolli, mis sisaldab nii hoonete seisundi kui ka väljastatava vee kvaliteedi kontrolli. Juhul kui kommuunid ei jõua ühiste puhastusjaamade rajamisel ja majandamisel kokkuleppele otsustab küsimuse keskkonnaminister.

15.3 Koostöö alused ja koostööpiirkonnad

Kobenhavns Energi Vand A/S veeteenuse osutamise piirkond haarab 19 kommuuni - Kopenhagen, Furesø, Ballerup, Gladsaxe, Herlev, Rodovre, Glostrup, Frederiksberg, Albertslund, Høje-Taastrup, Brøndby, Vallensbæk, Hvidovre, Ishøj, Tårnby, Greve, Koge, Lejre ning Roskilde.

Joonis 5. Københavns Energi Vand A/S veeteenuse piirkond

Lynettefællesskabet I/S reoveepuhastuse koostööpiirkond haarab Frederiksberg, Gentofte, Gladsaxe, Herlev, Hvidovre, Kopenhaagen, Lyngby, Taarbaek ja Rødovre kommuunid.

Joonis 6 Lynettefællesskabet I/S koostööpiirkond

15.4 Organisatoorne struktuur pealinnas ja pealinnaregioonis

Kopenhaageni linnavalitsuse struktuuriüksus Centre for Miljø kontrollib veeettevõtetet poolt pakutava teenuse kvaliteeti. Teenuse osutajaks Kopenhaagenis on Kopenhaageni linnale 100% ulatuses kuuluv Københavns Energi Konsern. Konsern jaguneb kaheksettevõtteks - KE Forsyning Holding P/S ja KE Varmeforsyning P/S. KE Forsyning Holding P/S omab 100% firmadest - Københavns Energi A/S (haldus- ja personalihaldus), KE Bygas A/S, KE Vand A/S ja KE Afløb A/S. KE Varmeforsyning Holding P/S omab 100% firmadest - KE Varme P/S and KE Transmission A/S.

Københavns Energi Vand A/S'l on leping København Energi A/S'iga haldusteenuste ostmiseks. Københavns Energi Vand A/S on vastastikkuse koostöö leping Roskilde Forsyning og Nordvand A/S juhuks kui veevarud ei ole piisavad tarbijate vajaduste rahuldamiseks.

KE Afløb A/S (København Energi) - omab, opereerib, arendab ja haldab Kopenhaageni heitvete kanalisatsioonivõrku, kogub teenustasu klientidelt. KE Afløb A/S-l on 3 peamist pumbajaama: Kløvermarksvej, Sjællandsbroen and Strandvænget.

Puhastusjaamad kuuluvad Lynettefællesskabet I/S, mille osanikud on Frederiksbergi, Gentofte, Gladsaxe, Herlevi, Hvidovre, Kopenhaageni, Lyngby, Taarbaeki ning Rødovre kommunid. Lynettefællesskabet I/S juhatus koosneb 14 liikmest, Kopenhaagen määrab 7 ja ülejäänud osanikud igaüks ühe esindaja. Ettevõtte ametnike komiteesse kuulub 10 liiget - 3 Kopenhaagenist ja teistest kommunidest igauhest üks. Oluliste küsimuste otsustamisel on vajalik 10/4 enamus hääletamisel.

15.5 ÜVK-teenuse kavandamine

Avaliku veevarustuse süsteemi kavandamisel peab kohalik omavalitsus koos Tervisekaitse Ameti ning teiste asjaosaste institutsioonidega konsulteerides looma veevarustuse plaani. Veevarustuse planeerimise määruse § 3 järgi peab veevarustuse plaan sisaldama muuhulgas: omavalitsuse piirkondade veevajaduste kaardistamist erinevate tarbijagruppide alusel (majapidamised, ärid, institutsioonid jms); ülevaadet olemasolevate süsteemide ja puhastusjaamade paiknemisest, kvaliteedist, mahust, tehnilistest omadustest ning seisukorrast. Lisaks on oluline tuua välja ka võimalikud veevarustuse piirkonnad tulevikus, võimalikud vajadused veevarustuse süsteemide ühendamiseks lähimavalitsustega ning määratleda ka ajalised raamid veevarustussüsteemide uuendamisel ning parandamisel. Plaani kinnitab kohalik volikogu.

Lisaks koostavad omavalitsused ka veevarustuse tegevuskava. Kava ettevalmistamiseks luuakse Omavalitsuse Koordineerimise Foorum, kus osalevad erinevad asjasse puutuvad institutsioonid, seal hulgas teised omavalitsused. Üldjuhul lähtub tegevuskava regionaalsest kavast, kuid see pole kohustuslik.

Kui veevarustuse süsteemide planeerimine mõjutab negatiivselt olukorda naaberomavalitsuses, siis peavad veemajanduse seaduse § 4 järgi vastavad omavalitsused läbirääkimiste teel leidma lahendused. Kui kokkuleppele ei jõuta otsustab küsimuse keskkonnaminister.

15.6 Osutatavad teenused ja teenusestandardid

Teenuse liigid ja maht

Kobenhavns Energi Vand A/S toodab põhiliselt Sjaellandis paiknevast põhjaveest joogivett 7 tehases, millega varustatakse 19 kommuuni. Kopenhaagenis on Kobenhavns Energi Vand A/S-l 34 tuhat lepingulist klienti. Kokku müüdi 2008. aastal 52,3 mln kuupmeetrit vett, sellest 60% Kopenhaageni kommuuni klientidele.

KE Afløb A/S opereerib 54 reoveepumplat ja 10 sadevete pumplat ning teostab kanalisatsioonivõrgu kaugseiret. Klientide arv u. 500 tuhat.

Reo- ja sadevesi pumbatakse kahte puhastusjaama - Lynetten ja Damhusåen, mis on Lynettefællesskabet I/S omanduses. Puhastusjaamad töötlevad 8 kommuuni reovett, mis on ka ettevõtte omanikud. Puhastatava vee maht kahes jaamas on 93 mln kuupmeetrit aastas, sh üle poole majapidamistest ja äridest pärinev heitvesi, kuid olulisel määral ka sadevesi.

15.6.1 ÜVK- võrk ja sellega liitumine

Veevarustuse seaduse § 55 määrab üldreeglid majapidamiste varustamise kohta veega. Kopenhaageni kommuunis omavad kõik majapidamised õigust olla liidetud veevõrguga.

Keskkonnakaitse seaduse § 28 alusel on kõik majaomanikud kohustatud liituma avaliku kanalisatsioonisüsteemiga, juhul kui see on piirkonnas olemas ning tasuma maksu kanalisatsiooniteenuste eest. Kanalisatsiooniteenuse pakkuja on lepingu kaudu vastutav ka nende eraheitveesüsteemide rajamise, opereerimise ja hooldamise eest, mis on kanalisatsioonisüsteemiga ühendatud.

Kanalisatsioonivõrgu avaliku osa korrashoid ja kontroll on teenuse pakkuja ülesanne. Majapidamise kanalisatsioonisüsteemide puhul tuleb tellijal eraldi juhtumipõhiselt maksta. Kliendi vastutus puudutab sel juhul eelkõige torustike puhtust ning läbitavust, tehnilise korrashoiu eest vastutab teenuse pakkuja.

15.6.2 Vee kvaliteet

Keskkonnaministri määruse alusel mõõdetakse joogivee kvaliteedinõuded 3 mõõtmisjärgus: 1) vee kvaliteet puhastusjaamast väljumisel; 2) vee kvaliteet majapidamisse sisenemisel, ja 3) vee kvaliteet tarbija kogumismahutis.

Kopenhavns Energi Vand A/S vastutab joogivee kvaliteedi eest Kopenhaageni kommunis. Ettevõtte on joogiveele määranud järgmised kvaliteedinõuded: [esimene arv märgib lubatavat väärtust puhastist väljavoolul ning teine majapidamisse sisenemisel] värvus (mg Pt/l) 5/ 15; hägusus (FTU) 0,3/ 1; (pH) 7-8,5/ 7-8,5; kõvadus (dH) 5-30/ 5-30; elektrijuhtivus (mS/m) >30/ >30; aurustumine (mg/l) 1500/ 1500; nitraadid (mg NO₃/l) 50/ 50; fluoriid (mg F/l) 1,5/ 1,5; kloriid (mg Cl/l) 250/ 250; ammonium (mg NH₄/l) 0,05/ 0,05; raud (mg Fe/l) 0,1/ 0,2. mangaan (mg Mn/l) 0,02/ 0,05 ning fosfor (mg P/l) 0,15/ 0,15.

15.6.3 Heitvee koostis

Heitvee puhastuse kvaliteedi peamised näitajad on lämmastik (8.0); fosfor (1.5); Biokeemilise hapniku nõue (BOD) (15.0); keemilise hapniku nõue COD (75.0).

2008. aasta seisuga olid Kopenhaageni kommunis heitveepuhastusjaamades mõõdetud kvaliteedinäitajate tulemused normi piires. Lynettefællesskabet I/S-i Lynetteni jaamas oli lämmastik 3.6; fosfor 0.5; biokeemilise hapniku nõue 2.0 ning keemilise hapniku nõue 26.0. Lynettefællesskabet I/S-i Damhusåeni jaamas olid vastavad tulemused järgmised: lämmastik 6.2; fosfor 0.5; biokeemilise hapniku nõue 2.6 ning keemilise hapniku nõue 24.0.

15.6.4 Koguste mõõtmine

Vee- ja kanalisatsiooniteenuste tasumise reeglite seaduse § 7 alusel on ühisvee- ja kanalisatsioonisüsteemiga liitunud majapidamised kohustatud lugema veenäitajat ning saatma andmed teenuse pakkujale. Juhul kui tarbija ei soovi mõõturi andmeid edastada, määrab teenuse pakkuja tarbijale eeldatava tarbimismahu. Eeldatav tarbimismaht ühe majapidamise kohta ei tohi ületada 600 m³ aastas.

Kopenhaageni kommunis võib pakkuda veesüsteemiga liitujatele veemõõturite muretsemiseks toetust kuni 1,000 DK ulatuses.

15.6.5 Hind tarbijale

Vee hind tarbijale fikseeritakse veeseaduse § 53 juhiste alusel. Vee hind sisaldab vee, pinnavee kaitse, veemaksu, transpordi, puhastamise ja reoveetasu komponenti. Lisaks makstakse toru jämedusest sõltuvat aasta abonenttasu. Kopenhavns Energi Vand A/S-i klientidele on 2009. aasta seisuga vee hind m³/ kohta 45.06 DK. Antud veehind jaotub erinevateks osadeks järgnevalt: vesi 12.60 DK, põhjavee kaitse 0.50 DK, veemaks 5.00 DK, vee transport torustikes 13.68 DK, torustike puhastus 3.97 DK, kanalisatsioonimaks riigile 0.30 DK ning käibemaks 9.01 DK. Lisaks kuupmeetri hinnale tuleb klientidel tasuda ka aastaabonementi, mille suurus sõltub toru jämedusest: (m³/h) vähim - 438,90 DK; üle 150 mm - 26.333,61 DK (abonementi hinnad on koos käibemaksuga).

KE Afløb A/S-i kehtestatud heitvee hind m³/ kohta koos maksudega on 2009. aasta seisuga 22,44 DK, sh. torustikud ja heitvee transport m³/ kohta - 17,10 DK ning torustike puhastus (makstakse I/S Lynette, kuid kogutakse Kopenhaageni kommuuni poolt) m³/ kohta - 4,96 DK.

Kopenhaageni kommuun pakub ühiskanalisatsioonivõrguga liitunud majapidamistele toetust sadeveekogujate (*faskine*) ostmiseks. Toetuse suurus on maksimaalselt 40% kanalisatsiooni ühendustasust ehk 21,794 DK 2009. aastal. Sadevee koguja tuleb kaevata maa sisse vähemalt 2-5 meetri kaugusele hoonetest ning naaberkruntide piiridest.

Kopenhaageni kommuun koostöös vee-ettevõttega pakub klientidele toetusi sekundaarse vee kasutamiseks. Toetuste ulatus on üldjuhul 50% vastava seadme maksumusest, mille abil saab majapidamine suunata omakasutusse sadevett (nt WC-s ning pesumasinate).

Lisaks on Kopenhaageni kommuunis ette nähtud ka toetus majapidamistele 2-süsteemsete WC loputuskastide ostmiseks. Toetuse suurus on kuni 1,000 DK majapidamise kohta.

Vee- ja kanalisatsiooniteenuste tasumise reeglite seaduse § 2 alusel on määratletud standardhind vee- ja kanalisatsioonivärgiga liitumisele - 30,000 DK (ilma käibemaksuta). Antud hind kehtib ühe- ja kahepereelamute kohta ning hõlmab nii vee- kui kanalisatsiooniühendust. Sama hind on ka juhul kui soovitakse vaid vee- või kanalisatsiooniühendust. Suuremate majade ning äride liitumistasu standardhind on 30,000 DK 800 m² kohta.

15.6.6 Personalile esitatavad nõuded

Vee-, kanalisatsiooni- ja gaasitorustike paigaldamise seaduse § 4 sätestab et vee- ja kanalisatsioonitorustike paigaldused peavad olema teostatud vastavalt litsentseeritud firmade või spetsialistide poolt. Tööde teostamisega seotud ettevõtte peab omama vähemalt ühte spetsialist-ülevaatajat, kes on läbinud Ohutuse Inspektsiooni testi.

15.6.7 Teavitamisega seotud nõuded

Joogivee kvaliteedi publitseerimisega seotud protseduurid sätestab keskkonna- ja energiainistri otsus nr. 871 (21 September 2001).

Veevarustuse planeerimise juhise § 29 näeb ette, et avaliku veevarustussüsteemi omanik on kohustatud kliente õigeaegselt teavitama katkestustest veevarustuses, selle korda seadmise tähtaegadest ning avaldama andmeid tarbijatele suunatava vee kvaliteedi kohta. Eriti oluline on avariinfo jagamine sotsiaalselt tundlikule elanike grupile (vanurid, puudega inimesed jt).

Klientidele jagatav teave peab sisaldama andmeid veevarustuse piirkondade kohta, vee abstraherimise mahud ning abstraherimise piirkonnad, andmeid veekäitluse kohta veepuhastusjaamades, joogivee kvaliteedi üldnäitajaid ning nende suhet lubatavate standarditega, kvaliteediproovide arvu ning tulemusi. Avaldamisel tuleb muuseas esitada vee kvaliteedi üldine kirjeldus, vastavalt veevarustuse planeerimise

juhises toodud nimekirjale (organoleptilised, mikrobioloogilised ja füüsikaliskemilised parameetrid). Veevarustussüsteemi omanik peab infot uuendama vähemalt 1 kord aastas.

15.7 Finantseerimine

Veevarustuse ja kanalisatsiooniteenuste kulud kaetakse teenuse osutamise tuludega. Kobenhavns Energi Konzerni tulud 2008. aastal olid 4,2 mrd DKK, sellest müügitulud 3,6 mrd DKK. Kobenhavns Energi Vand A/S tulud olid 612 mln DKK. KE Afløb A/S tulude maht 2008. aastal 755 DKK.

Kobenhavn Energi kontserni kogukulud olid 3,7 mrd DKK, sellest materjalide ja puhastusainete kulud 1 935 mln, personalikulu 317 mln, mahaarvamised ; 744 mln; finantskulud 363 mln DKK. Kobenhavns Energi Vand A/S kulud olid 625 mln DKK.

Lynettefællesskabet I/S kulud kaetakse osalevate kommuunide poolt vastavalt juhatuse poolt kinnitatud skeemile. Skeem lähtub viimase 5 aasta töödeldud heitveemahtudest ja koostisest. Kehtiv skeem jagab eraldised järgmiselt - Kopenhaagen 67,8%; Frederiksberg 11,7%; Gentofte 8,6%; Gladsaxe 4,3%; Hvidovre 4,0%; Rødovre 2,4%; Herlev 0,9% ning Lyngby-Taarbæk 0,3%.

16 Jäätmemajandus

16.1 Õigusaktid

Jäätmemajanduse korraldust reguleerivad keskkonnakaitse seadus (Lov om miljøbeskyttelse), jäätmeveo, -planeerimise ja registreerimise määrus (Bortskaffelse, planlægning og registrering af affald) ning Kopenhaageni olmejäätmete käitluse määrus (Regulativ for husholdningsaffald i Københavns kommune).

16.2 Avalikud ülesanded ja nende jaotus

Keskkonnaministerium kehtestab regulatsioonid kommuunidele, kuidas kommuunid peavad jäätmeid koguma, ümber töötlema ja ladestama, jäätmekavade sisu ja koostamisprotseduuride kohta, samuti nõustab kommuune jäätmevaldkonnas. Keskkonnaminister kehtestab jäätmetasude määramise üldised alused.

Regioonide ülesanded on seotud ruumiplaneerimisega – regiooni planeeringus määratakse prügilate ja teiste jäätmekäitlussüsteemi rajatiste asukohad.

Kommuuni volikogu kehtestab jäätmemääruse ja jäätmekava, kehtestab ja kogub jäätmeveo ja –ladestamise tasud. Kommuun võib teenuse osutamise delegeerida erafirmale. Tüüpiliselt on kommuunil leping nii jäätmevedajatega kui ka jäätmete ladustajate ja –töötlejatega.

Taanis on toimiv riiklik jäätmeregister Information System for Affald og Genanvendelse (ISAG), mis sisaldab jäätmetöötamise andmeid ning teavet taaskasutatavate materjalide kohta. Registrit on võimalik teatud ulatuses tasuta kasutada nii kohalikel omavalitsustel kui ka jäätmemajandamisega tegelevatel ettevõtetel. Tingimuseks on, et tasuta info on kasutatav kohalike omavalitsuste jäätmemajanduse planeerimisel ja korraldamisel.

Registri täitmiseks peavad jäätmekäitlusjaamad ning taaskasutuskeskused talletama andmeid käideldud jäätmete päritolu, tüübi ning kvantiteedi kohta. Samas ei ole jaamadel kohustust fikseerida jäätmete päritolu omavalitsuste alusel. Jaamad on kohustatud kogutud info saatma nõudel Keskkonnakaitse Agentuurile. Seega on ISAG põhinev andmetel, mida saadab jäätmejaam, mitte aga kohalik omavalitsus.

Jäätmeveo, -planeerimise ja registreerimise määruse § 5 alusel on kohalik omavalitsus kohustatud esitama jäätmemajanduse raporteid Keskkonnakaitse Agentuurile. Igal aastal koostatav raport peab sisaldama informatsiooni kogumissüsteemidest (arv, tüüp, kasutajad), hindadest ning andmeid omavalitsuse territooriumil asuvate prügilate ning põletusjaamade kohta (iga 4 aasta järel).

16.3 Koostöö alused ja koostööpiirkonnad

Ühise jäätmeettevõtte olemasolul võib jäätmekava koostada ka mitme kommuuni kohta ühiselt, selle peavad kinnitama kõik asjaosalised volikogud.

I/S Vestforbrænding jäätmekorralduse ettevõtte teeninduspiirkonda kuulub 19 pealinnaregiooni kommuuni. I/S Vestforbrænding osanikud on Albertslund, Ballerup, Brøndby, Egedal, Frederikssund, Furesø, Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Gribskov, Halsnaes, Herlev, Hillerød, Høje-Taastrup, Ishøj, Kopenhaagen (põhjaosa), Lyngby-Taarbæk, Rudersdal, Rødovre ja Vallensbæk.

Joonis 7. I/S Vestforbrænding koostööpiirkond

R98 kontserni teeninduspiirkonda kuulub Kopenhaageni lõunaosa, Fredriksbergi kommuun ja lepinguliselt veel pealinnaregiooni kommuune, mille arv ja loetelu teenuste kaupa on erinev.

16.4 Organisatoorne struktuur pealinnas ja pealinnaregioonis

Kopenhaageni kommuunivalitsuse organisatsioonis on Tehnika- ja keskkonnaadministratsioon (Teknik- og Miljø forvaltningen) ja volikogus vastav komitee. Administratsioon koosneb 12 keskusest, millest üks – keskkonnakeskus (Centre for Miljø) tegeleb prügimajandusega. Keskus on vastutav jäätmekava ja määruse koostamise eest, tegeleb jäätmesaire, majapidamiste ja ärisectori jäätmeprobleemidega, tagab kohalike huvide arvessevõtmise jäätmettevõtetes, sõlmib hankelepinguid teenust osutavate ettevõtetega ning teostab järelevalvet lepingute täitmise üle, annab kodanike jäätmealast nõu.

Vastavalt EL regulatsioonidele ja koostatud jäätmekavale on toimunud ja toimumas üleminek monopoolselt süsteemilt vähempakkumiste süsteemile. Jäätmekava alusel on lepinguperioodiks 3 aastat. Konkursid linnaosade rühmade ja jäätmeliikide kohta viiakse läbi lahutatuna ning erinevatel aastatel. Jäätmekava alusel toimub ohtlike ja põletatavate jäätmete kogumine ja prügilate haldamine jätkuvalt (ühiste) munitsipaaltegevõtete poolt.

I/S Vestforbrænding on 19 pealinnaregiooni kommuuni jäätmekorralduse ettevõtte, mille osanikud on Albertslund, Ballerup, Brøndby, Egedal, Frederikssund, Furesø, Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Gribskov, Halsnaes, Herlev, Hillerød, Høje-Taastrup, Ishøj, Kopenhaagen, Lyngby-Taarbæk, Rudersdal, Rødovre ja Vallensbæk. I/S Vestforbrændingi peaassamblee hääle arv määratakse elanike arvu alusel – iga 20 tuhat annab ühe hääle (juurde). Kommuunil, mille elanike arv on üle 50 tuhande, või siis kahel assamblee liikmel, on juhatuse otsustele vetoõigus. Ettevõtte ei tegele prügi kogumise ja transpordiga, need ettevõtted valib haknemenetluse kaudu iga kommuun ise.

Jäätmemajandamise mittetulunduslik ühing Renholdningsselskabet af 1898 (R98) kuulub Kopenhaageni linnale ja Fredriksbergi kommuunile. Ühing vastutab jäätmekogumissüsteemide arendamise, jäätmekogumise ja jäätmetasude kogumise eest. Ühingul on leping kommuunidega teenuse osutamiseks kuni 2020. aastani, kuid leping on vastuolus EL regulatsioonidega ning alates 2012 toimub teenuse osutajale uus konkurss. Kuni 2004. aastani oli ühingul jäätmevaldkonnas monopoliõigused. R98 praegusel kujul likvideeritakse 2012. aastal.

R98 nõukogu koosneb 67 liikmest, sh 13 Kopenhaageni ja 8 Fredriksbergi kommuuni poolt. Lisaks veel nt. majaomanike ja üürnike esindajad. Juhatuse on 12 liikmeline.

R98 on osalus järgmistes ettevõtetes - Envac Denmark A/S (kontserni müügi ja nõuandefirma, 35%), Danish Computer Recycling A/S (elektrooniliste jäätmete töötlemine, 100%), DanFiber A/S (vanapaberi töötlemine, 16,7%), DanBors A/S (taaskasutatavate jäätmete ost-müük).

R98 tütarfirma Renoflex Gruppen A/S tegeleb suuremõduliste jäätmete ja aiapäätmete kogumise ja transpordiga 13 kommuunis vastavalt sõlmitud lepingutele. Teeniduspiirkonda kuuluvad - Brøndby, Fredensborg, Frederikssund, Gentofte,

Greve, Halsnæs, Hørsholm, Kalundborg, Køge, Lyngby Taarbaek, Roskilde, Rudersdal ja Lolland – kuid mitte Kopenhaageni ja Fredriksbergi kommuunid.

I/S Amagerforbrænding on jäätmeenergia ettevõtte, mille omanikud on Dragør, Frederiksberg, Hvidovre, Kopenhaageni ja Tårnby kommuunid. Nõukogu koosneb 7 liikmest – 2 Kopenhaagenist, üks Dragør, Frederiksberg, Hvidovre ja Tårnby kommuunidest ning 1 töötajate esindaja.

Ohtlike jäätmete tehas Kommunekemi A/S omanikud on Taani Kommuunide Liit LGDK (82,5%), Kopenhaagen (14,8%) ning Frederiksberg (2,7%).

Ohtlike jäätmete käitlemise tehas I/S SMOKA (Storkøbenhavns Modtagestation for Olie- og Kemikalieaffald) on 16 kommuuni omanduses - Ballerup, Brøndby, Dragør, Egedal, Frederiksberg, Furesø, Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Herlev, Hvidovre, Ishøj, Kopenhaagen, Lyngby - Taarbaek, Rødovre ja Tårnby.

Prügimäge haldav ettevõtte AV Miljø omanikeks on I/S Vestforbrænding ja I/S Amagerforbrændin.

16.5 Osutatavad teenused ja teenusestandardid

16.5.1 Teenuse liigid ja maht

Kopenhaageni kommuuni olmejäätmete määruse § 5 alusel on elanikel kohustus sorteerida jäätmeid ning tähistada sorteeritud liigid vastavate sedelitega. Jäätmeid tuleb sorteerida vähemalt 12 liiki: segajäätmed, suuregabariidilised jäätmed, aiapäätmed, paber, papp, immutatud puit, plastik, elektroonilised jäätmed (mis ei sobi turustaja tagasivõtuskeemidesse), taaskasutatav klaas, pakendid, metall ning ohtlikud jäätmed. Määruse § 8 järgi võivad aiaga elamus elavad kliendid komposteerida aiapäätmeid ning sellisel juhul ei ole neil kohustust aiapäätmeid läbi üldjäätmeskeemide realiseerida.

Kopenhaageni kommuuni olmejäätmete määruse § 17 järgi peab jäätmeveo sagedus määratlemine lähtuma üldistest hügieenilistest kriteeriumitest. Segajäätmete konteinerite normaalne sagedus on vähemalt 1 kord nädalas ning konteinerite tühjendamine peab toimuma enne kella 18.00. Papikonteineri tühjendamise standard on 4 korda aastas ning aiapäätmeid veetakse 9 korda aastas.

Taani kommuunide poolt korraldatavad jäätmeskeemid majapidamistele ei sisalda keskkonnaohtlike patareide, elektrooniliste jäätmete, biomassi, mahakantud sõidukite ja pudeltaara realiseerimist. Alates 1990. aastast on omavalitsused kohustatud korraldama ajalehtede, ajakirjade ning klaasijäätmete kogumist vähemalt 2000 majapidamisega (või umbes 5000 elanikuga) asulatest.

I/S Vestforbrænding on 19 pealinnaregiooni kommuuni jäätmekorralduse ettevõtte., mis arendab ja juhib jäätmekogumissüsteeme, omab jäätmepõletusjaama, taaskasutusjaama, 24 mini-taaskasutusjaama. Firmal on kohustus korraldada ka erasektori jäätmeid (kaubandus, tööstus).

Renholdningsselskabet af 1898 osutab jäätmekäitlusteenuseid Kopenhaageni ja Fredriksbergi kommuunis. 2004. aastal läks osa Kopenhaageni põhjaosa teenustest

Vestforbrändingu alla, kuid jäätmete kogumine ja vedu on siiski kuni 2009-10 R98 korraldada.

R98 tütarfirma Renoflex Gruppen A/S tegeleb kodumajapidamise jäätmete, suuremõduliste jäätmete ja aiajäätmete kogumise ja transpordiga 13 kommunis vastavalt sõlmitud lepingutele. Teeniduspiirkonda kuuluvad - Brøndby, Fredensborg, Frederikssund, Gentofte, Greve, Halsnæs, Hørsholm, Kalundborg, Køge, Lyngby-Taarbæk, Roskilde, Rudersdal ja Lolland – kuid mitte Kopenhaageni ja Fredriksbergi kommunid.

Kopenhaageni linn on sõlminud eraomandis oleva ettevõttega City Renovation A/S lepingu jäätmete kogumiseks Kopenhaageni põhjaosa linnaosades (Valby, Vanløse, Bronshøj, Husum ja Bispebjerg) ja aiajäätmete kogumiseks kogu linnas, mis toimib alates 2009. aasta novembrist.

Kopenhaageni kommuuni minijäätmejaamad võtavad vastu elanike ning ettevõtete jäätmeid piiratud ulatuses. Sellist tüüpi jaamad ei aktsepteeri segajäätmeid. Minijäätmejaamad on avatud üldjuhul 7 päeva nädalas ning peamiseks nõudeks on piirangud transpordivahenditele. Masinad ei tohi kaaluda üle 3,500 kg ning ei tohi olla mahukamad kui 3,000 m². Kopenhaageni elanikud ja erasektor võivad tasuta kasutada ka naaberomavalitsuste territooriumil asetsevaid minijäätmejaamu.

MLarsen Vognmandsfirma A/S tegeleb alates maist 2009 Kopenhageni kommuuniga sõlmitud lepingu alusel paberi ja klaasi äraveoga konteineritest. Alates oktoobrist 2009 on ettevõttele leping Vestforbrænding A/S-iga, teenuse osutamiseks 12 kommunis - Ballerup, Brøndby, Egedal, Furesø, Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Gribskov, Herlev, Hillerød, Lyngby-Taarbæk ja Rødovre.

16.5.2 Transpordile ja konteineritele osutatavad nõuded

Kopenhaageni linnavalitsuse Tehnika ja Transpordi Komitee määrab standardid konteinerite tüüpide, märgistuste, mahtude, värvuse, asukoha ning täituvuse osas. Konteinerite märgistuse puhul tuleb omavalitsustel kokku leppida ühtne süsteem, et lihtsustada vedajate tööd (eelkõige juhul kui omavalitsustel on sama firma jäätmevedajaks). Kui elanikud ei järgi jäätmete sorteerimise eeskirju, on omavalitsusel õigus määrata lisamaks. Konteinerite tihedus peab olema nii suur, et vältida ületäituvust ka tipp-perioodidel (nt pühad jms). Üldjuhul eeldatakse, et ühes majapidamises tekib nädala jooksul segajäätmeid 125 liitrit. Kohalik omavalitsus peab määrama ka hinnakirja lisakonteinerite või jäätmekottide kohta. Konteineri asukoha puhul on oluline takistuseta ligipääsetavus, soovitatavalt hoovis või muus avatud alas ning asetusega maapinnal. Näiteks ratastega kuni 110 liitrise konteinerile ligipääs peab olema vähemalt 1 meeter laiune. Juhul kui konteinerite paigutuse standardeid eiratakse, on kohalikul omavalitsusel õigus koguda lisamaksu raskendatud tühjendamistööde läbiviimiseks. Konteinerite raskuse standardid määratakse parameetrite alusel, mis on fikseeritud Tööinspektsiooni poolt. Konteinerite korrashoiu eest vastutab klient, välja arvatud tühjendamisest tekkinud kahjustused. Muudel juhtudel kannab paranduse ning asenduse eest hoolt kohalik omavalitsus.

Kopenhaageni kommuun koostöös R98 on 2010. aastal alustanud kogu omavalitsuse territooriumil asetsevate jäätmekonteinerite registreerimist. Kokku kavatakse märgistada kuni 140 000 konteinerit, eesmärgiga saada ülevaade milliseid

konteineritüüpe ning kus kasutatakse (kõik olmejäätmete 2- ja 4- rattalised konteinerid, papi- ja paberikonteinerid, klaasikonteinerid ning patareide kastid). Loetud konteinerid kantakse andmebaasi, varustatakse kleebise ning raadiovastuvõtjaga.

Jäätmeveo, -planeerimise ja registreerimise määrus sätestab, et kohaliku omavalitsuse jäätmeskeemides osalevad jäätmekogujad ja –vedajad peavad olema registreeritud antud omavalitsuses. Täpsemad standardid jäätmeveo transpordile määrab kohalik omavalitsus.

16.5.3 Jäätmete kasutamine ja ladestamine

Keskkonnakaitse seadus § 45 alusel on kohalikul omavalitsusel õigus määratleda jäätmete, sh taaskasutatavate jäätmete käitlemise eeskirjad ning kogumisskeemid. Kohalik omavalitsus vastutab selle eest, et süsteem toimiks tõrgeteta.

Kopenhaageni kommuun sõlmib jäätmekäitlusjaamadega lepingud linna jäätmeskeemide kaudu kogutava jäätme hulga realiseerimiseks. Leping täpsustab muuhulgas vastu võetavad jäätmeliigid, nende käitlemise, tõendamise, dokumenteerimise ning registreerimise. Samuti jäätmejaamade tingimused jäätmete vastuvõtust loobuda. Jäätmejaamad on lepingu kaudu kohustatud omavalitsusele ka jäätmeinfot jagama. I/S Amagerforbrænding opereerib 8 taaskasutusjaama ja 1 põletusjaama.

AV Miljø prügimägi asub Hvidovre äärelinnas. Piirkonna ainsa prügimäena vastab selle teeninduspiirkond I/S Amagerforbrændings ja I/S Vestforbrænding teeninduspiirkondadele. 2012. aastal prügimägi ammendab end, siis avatakse uus Kalvebodernes.

16.5.4 Hind tarbijale

Kopenhaageni jäätmemaksu määruse alusel koosneb jäätmemaks majapidamistele mitmetest erinevatest osadest. Munitsipaalmaks katab segajäätmete, suuregabariidiliste jäätmete ning aiapäätmete kogumise, transpordi ja töötlemise kulud. Munitsipaalmaks koosneb omakorda mahumaksust ning asukohamaksust. Mahumaks arvutatakse aastase perioodi kohta, sõltuvalt konteinerite mahust ning jäätmeveo sagedusest. Nende majapidamiste puhul, kus kasutatakse *mobilsug*-i korrigeeritakse mahu mõõtmist indeksiga 0.8. Asukohamaks sõltub sellest, mitu konteineri kohta on registreeritud majapidamise juures. Lisaks munitsipaalmaksule liigitab Kopenhaageni jäätmemaksu määrus majapidamistele ka jäätmete korraldusmaksu, ohtlike jäätmete maksu ning jäätmete taastöötlusmaksu. Nende maksude suurus sõltub majapidamiste arvust. Korterelamute puhul jagatakse maks proportsionaalselt korterite arvuga elamus. Samuti eristab jäätmemaksu määrus jäätmete haldusmaksu, mille arvestamine on ka majapidamiste arvu põhine. Haldusmaks katab omavalitsuse majapidamisjäätmete administreerimise ja planeerimise kulud.

Jäätmemaksu suurused arvutatakse vähemalt 1 aasta ette enne nende kehtima hakkamist. Jäätmemaksu määrus annab omavalitsusele õiguse rakendada erinevates piirkondades erinevaid hinnaskeeme. 2009. aasta seisuga jaotub jäätmete munitsipaalmaksu suurus Kopenhaageni kommunis järgmiselt: mahumaks ($0,060-0,240 \text{ m}^3$) 205 DK/ m^3 kuni ($> 18.000 \text{ m}^3$) 95 DK/ m^3 ning asukohamaks 500 DK 1 asukoht. Jäätmete korraldusmaksu suurus on eluaseme kohta 304 DK ning jäätmete haldusmaks eluaseme kohta 160 DK. Lisanduvate veoringide puhul tuleb majapidamistel vastavalt jäätmete mahule maksta lisatasusid. Näiteks 75 liitrine kott – 62.50 DK, 140 liitrine konteiner – 93,75 DK, 240 liitrine konteiner - 131, 25, 600 liitrine konteiner – 237,50 DK, VIP- tüüpi konteiner (4 m^3) - 1.628 DK; VIP- tüüpi konteiner (12 m^3) - 3.594 DK. Kõik hinnad on esitatud koos käibemaksuga.

Jäätmesüsteemist välja lülitumisel ei maksa majapidamised jäätmete munitsipaalmaksu. Muid tasusid aga kogutakse seni kuni kinnistu on ümberregistreeritud elamuregistris.

Kohaliku omavalitsuse poolt on välja töötatud ka hinnakirjad konteinerite pesemisele – 174 DK ning ka konteinerite vahetuse puhuks (juhul kui konteinerite kõlbmatus ei ole tingitud jäätmevedaja tööst): 140 liitrine konteiner 433 DK; 240 liitrine konteiner 526 DK; 600 liitrine konteiner 1.813 DK; 240 liitrine paberkonteiner 663 DK; 240 liitrine aiajäätmete konteiner 527 DK; 600 liitrine piduriga reservuaar 2.617,50 DK; klaasikonteiner (900 liitrine) 5.739 DK ning papikonteiner (2000 liitrine) 18.593,75 DK (kõik hinnad koos käibemaksuga). Samuti on eraldi hind erakorralisele tühjendamisele – 37.50 DK/ 100 liitri kohta ning mitteametlikel aegadel - 1.156,25 DK/ tunni kohta (koos sõitmise ning käibemaksuga).

Ehkki Kopenhaageni kommun on läbi ühisfirma ühendatud osaliselt naaberomavalitsustega ühte jäätmemajanduse süsteemi, on jäätmehindade kujundamine, liigitamine ning kalkuleerimise omavalitsuste lõikes erinev. Seetõttu on jäätmemaksud pealinnaregioonis olenevalt majapidamise asukohast varieeruvad.

Jäätmekäitluse hindasid jäätmepõletusjaamades reguleeritakse üldjuhul igal aastal. Pealinnapiirkonna suurimas jäätmepõletusjaamas Glostrupis on jäätmete vastuvõtuhinnad 2010. aastal järgmised: olmejäätmed (Vestforbrændingi süsteemi omavalitsused) 460 DK/ tonn ning olmejäätmed ilma biojäätmeteta 330 DK/ tonn. Juhul kui jäätmed on sorteerimata, siis kehtib hind 1000 DK/ tonn + menetlustasu (kui teavitatakse enne mahalaadimist) ning 2000 DK/ tonn + menetlustasu (kui ei teavitata enne mahalaadimist). Minimaalne koorma hind on 200 DK. Hinnad sisaldavad riigimaksu 330 DK/ tonni kohta, kuid on esitatud ilma käibemaksuta. Frederikssundi jäätmepõletusjaamas on olmejäätmete vastuvõtu hind 610 DK/ tonn. Sorteerimata jäätmete puhul kehtivad samad hinnad, mis Glostrupis.

Ohtlike jäätmete kogumise, transpordi ja käitlemisega tegelev I/S Smoka on fikseerinud teenustele järgmised hinnad. Kuni 1 tonni jäätmete kogumine maksab 500 DK ning iga lisanduv tonn 350 DK. Jäätmete äravedu maksab 350 DK ühe korra eest.

Kopenhaageni piirkonda teenindavasse AV Miljø prügilasse viiakse jäätmed, mida ei tohi saata taaskasutusse ning põletada. Prügilas kehtivad erinevatele jäätmeliikidele erinevad kaalupõhised hinnad. Kõikide jäätmeliikide hinnad jäävad vahemikku 365-970 DK/ tonni kohta. Näiteks maksab tuhk 570.00 DK/ tonn, saastatud pinnas, kivid, killustik 570.00 DK/ tonn, asbest 970.00 DK/ tonn ning immutatud puit 970.00 DK/ tonn. Miinimumhind ühe mahalaaditud koorma pealt on 500 DK. Iga tonni pealt lisandub riigimaks 375 DK.

16.5.5 Personalile esitatavad nõuded

Jäätmekäitluse, planeerimise ja registreerimise määruse järgi ei reguleerita jäätmekogujate ning jäätmemasinade juhtide koolituse nõudeid. Detailsemad nõuded personalile fikseeritakse kohaliku omavalitsuse ning firmade omavahelisel kokkuleppel.

16.5.6 Elanike teavitamine

Jäätmekäitluse planeerimise ja reguleerimise eeskiri näeb ette, et jäätmemajandust puudutavad regulatsioonid tuleb avaldada kohalikus ajalehes, mida jagatakse kogu omavalitsuse territooriumil.

Elanike arupärimistega tegeleb Kopenhaageni Jäätmeteenindus. Küsimusi võib saata nii elektrooniliselt kui ka posti teel. Samuti on võimalus tulla teenindusüksusesse, mis on avatud esmaspäevast neljapäevani 7.00-15.30 ning reedel 7.00-15.00. Põhja-Kopenhaageni elanikke teenindab *Vestforbrandningi* teenindusüksus, mis samuti aktsepteerib nii elektroonilisi kui ka posti teel saadetud arupärimisi. *Vestforbrandningi* teenindusüksus on avatud Kopenhaageni teenindusüksusega samadel aegadel. Elanike küsimustele püütakse vastata nii kiiresti kui võimalik.

Jäätmekäitluse, planeerimise ja registreerimise määrus näeb ette, et teatud juhtudel on nii jäätmetootjad kui ka jäätmekäitlejad (käitlus- ja taaskasutusjaamad) kohustatud nõude peale jagama jäätmeinfot (sh. koguseid liikide kaupa ning hindasid) kohalikele omavalitsustele.

16.6 Finantseerimine

Keskkonnakaitse seadus sätestab, et kommuun võib kehtestada jäätmetasud, mis katavad kõik jäätmemajanduse kulud, sh halduse, planeerimise jäätmete kogumise ja ladestamise jms seotud. Jäätmetasu peab olema seotud osutatava teenuse mahu ja kvaliteediga.

I/S Vestforbrænding kulude katmise jaotus sõltub teenustest, mida osanikele osutatakse. Eraldiste maht sõltub kõige olulisemalt elanike arvust ja jäätmete kogusest. Ettevõtte tulud 2008. aastal olid 949 mln DKK, sh teenused kommuunidele 447 mln DKK ja põletusjaamadelt 499 mln DKK.

I/S Amagerforbrænding tegutseb tulude-kulude tasakaalu põhimõttel, st eesmärgiks ei ole saavutada kasumit. Ettevõtte 2008. aasta tulud olid 458 mln DKK ja kulud 411 mln DKK. Tuludes moodustasid suurema osa teenuse müügitulud (433 mln DKK), peamised kuluartiklid on põletus- ja taaskasutusjaamade opereerimise kulud (333 mln DKK) ja halduskulud (65 mln DKK).

R98 tulud 2008. aastal olid 376 mln. DK, sh teenuse müügi tulud 370 mln DK, ja kulud 356 mln DKK..

17 Ruumiplaneerimine

17.1 Õigusaktid

Olulisemad ruumiplaneerimist reguleerivad seadused on planeerimisseadus (Lov om planlægning) ning linnaarenduse ja -uuenduse seadus (Lov om byfornyelse og udvikling af byer).

17.2 Ülesannete jaotus

Keskonnaminister kehtestab üldise raamistiku kommunide ja regioonide planeeringutele – riiklikud planeeringuraportid, ülevaated riiklikest huvidest kohalikes planeeringutes, riiklikud planeerimisdirektiivid, dialoog kommunidega.

Regioonid koostavad ruumilise arengu planeeringud, mis kirjeldavad regiooni visiooni. Ruumilist arengut käsitletakse üldistatuna ja tihedalt seostatuna regiooni majandusarengu strateegiaga. Regiooni ruumilise arengu planeeringus kajastatakse järgmisi valdkondi – loodus ja keskkond, sh puhkealad, äri sektor, sh turismialad, tööhõive ja töökohad, haridus ja koolitus, kultuur.

Kommunide volikogud vastutavad üldplaneeringu (Kommuneplan) ja kohalike planeeringute koostamise eest ja kehtestavad need. 2007. aasta munitsipaalreformi tulemusena kasvas kommunide üldplaneeringute tähtsus (maakonnaplaneeringute arvelt). Üldplaneering sisaldab – kommuni arengu ja maakasutuse üldised eesmärgid, maakasutuse suunised (nt. alade paiknemise põhimõtted, kavandatavad muudatused maakasutuses), raamistiku kommuni osade kohta koostatavate kohalike planeeringute jaoks. Kommunide (üld)planeeringud erinevad teineteisest oluliselt – osa piirduvad maakasutusega, teised seovad selle eelarve ja teenustega. Kohalikud planeeringud kehtestavad selle, kuidas on maad võimalik kasutada. Need on maaomanikele õiguslikult siduvad edasises maakasutuses ja ehitustegevuses.

17.3 Organisatoorne struktuur

Kopenhaageni linnavalitsuses tegeleb planeerimisega tehnika- ja keskkonnaadministratsiooni koosseisus olev linnaplaneerimise keskus. Administratsioon on poliitiliselt allutatud tehnika- ja keskkonnavaldkonna abimeerile.

17.4 Koostöö alused- ja koostööpiirkonnad

Planeerimisseadus kehtestab erilised reeglid Suur-Kopenhaageni regiooni planeerimisel – selle juures tuleb säilitada “finger city structure”. Planeerimisseadus jagab Suur-kopenhaageni 4 tsooni, millele vastavad erinevad planeerimisvõimalused:

- Linnaregiooni tuumala – linnaline areng ja regeneratsioon eksisteerivates piirkondades, vajadus kaalutleda ühistranspordi teenuste tugevdamise võimalusi.
- Perifeersed linnaregioonid (sõrmed) – linnaareng vastavalt olemasolevale ja kavandatud infrastruktuurile, vajadus tugevdada ühistransporti
- Rohealad sõrmede vahel ja üle nende – ei tohi muuta linnalisteks tsoonideks või puhkealadeks
- Ülejäänud piirkonnad Suur-Kopenhaagenis - kohalik linnaline areng vastavalt kohalike keskuste võimest ja vajadustest.

Minister on kehtestanud spetsiaalsed juhtnöörid Kopenhaageni linnastu kommuunidele, et tagada nende reeglite rakendumine.

Planeerimisseadus loob teiste planeeringute vaidlustamise võimaluse, selleks et koordineerida kohalikke, regionaalseid ja riiklike huve läbi dialoogi ja partnerluse. Riik võib vetostada kommuunide planeeringud, juhul kui need ei vasta üleriigilistele huvidele. Regioonide volikogud võivad vetostada kommuuni üldplaneeringu ettepaneku, kui see on vastuolus regiooni ruumilise arengu planeeringuga. Kommuunid võivad vastustada naaberkommuunide üldplaneeringute ettepanekud, juhul kui ettepanek omab olulist mõju selle kommuuni arengule. Suur-Kopenhaageni regioonis võib iga kommuun vaidlustada teise kommuuni üldplaneeringu ettepaneku.

Planeerimisseaduse pg 11 kohustub planeeringul näitama seosed naaberkommuunide planeeringutega ning riigi transpordiplaneeringu ja ühistransporditeenust osutavate ettevõtete liinivõrgu kavadega.

Regioonide ruumilise arengu kavad koostatakse koostöös regiooni kommuunidega, äri sektori jt oluliste tegijatega regioonis.

17.5 Planeeringud

Kopenhaageni linna volikogu kehtestas 2009. aasta detsembris uue üldplaneeringu Kommuneplan 2009. Üldplaneering esitab intelligentse linna visiooni, mis tugineb strateegilisel tasandil 4 väärtusele: dünaamiline linn, säästlik linn, linn kõigile ja linn mere ääres.

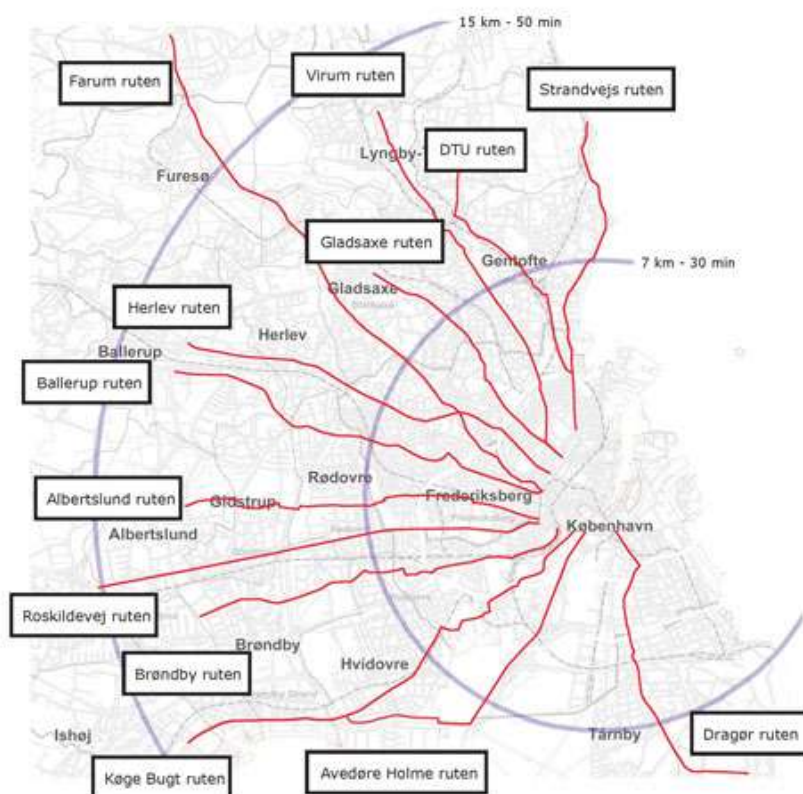
18 Kergliiklus

Kopenhaageni linnas on 350 km jalgrattateid (sh sõiduteele märgitud) ning 40 km nn rohelisi radasid. Linnas on rajatud tuhandeid jalgrattahoidlaid, sh liikuvaid. Arendamisel on mobiiliga tellitav jalgrattahoidla teenus. Jalgratturid läbivad päevas kokku u. 1,2 mln km. Ligi 40% Kopenhaageni töö- ja õpingutega seotud igapäevaliikumistest tehakse jalgrattal.

Jalgrattaliikluse suur osakaal on pika-ajalise erinevatel tasanditel teostatava kavandamise tulemuseks. Esimene tõeline linna jalgrattapoliitika avaldati 2002. aastal ning selle kehtivusperiood ulatub 2012. aastani. Iga kahe aasta tagant koostatakse raport poliitika eesmärkide saavutamise hindamiseks.

Jalgrattateede prioriseerimise kava 2006-2016 sisaldab konkreetsete ehitatavate jalgrattateede nimekirja. Kokku kavandatakse planeerimisperioodil ehitada 70 km uusi rattateid, mille kavandatav maksumus on u. 400 mln DKK.

Roheliste radade arendamise otsus tehti 2006. aastal. Rohelised rajad paiknevad puhke-, rohe ja merealade lähedusel, kaugemal sõidutänavatest. Kokku on kavandatud 22 rohelist raja ehitamine kogupikusega 110 km. Roheliste radade arendamist koordineeritakse naaberkommuunidega, eeskätt Fredriskberigi kommuuniga, aga ka laiemalt kogu Pealinnaregiooni kommuunidega, et nt. ühendada linn kogu Taanit katvate roheline turismi marsruutidega.

Joonis 8. Kavandatavad kommuunidevahelised jalgrattateed

Jalgrattaga tööl ja koolis käimise võimaluste parandamise ja atraktiivsuse suurendamise võimaluste väljaselgitamiseks on algatatud uuring. Hetkel kasutab ainult 1/5 4-10 km pendelrände ulatusega ning 1/10 10-15 km pendelrände ulatusega liiklejast jalgratast. Uuring peab pakkuma visiooni, kuidas jalgrattaliikluse osakaalu pendelrändes suurendada sihtväärtuseni – 50% kogu Kopenhaagenisse sisenevast pendelrändest tehakse jalgrattaga. Visioon sisaldab järgmisi vaateid: sujuvad, sillutatud ja puhastatud (ilma lehtede, jää ja lumeta) teed; selge märgistus; võimalus hoida suurt kiirust ja teha möödasõite teistest jalgratturitest; kiired ja ohutud ristmike ületused; valgusfooride roheline laine jalgratturitele. Võrgustiku väljaarendamisel kasutatakse ka olemasolevaid teid, selle kogumaksumuseks kavandatakse 250 mln DKK.

Kergliikluse arendamine on üks olulisimaid prioriteete Kopenhaageni liikluse ja keskkonnakavas, mida uuendati 2009. aastal. Arengustrateegia “Kopenhaagen kui keskkonnasõbralik metropol 2015” sisaldab 4 peaesmärki, millest üks taotleb Kopenhaageni muutmist “maailma parimaks jalgrattalinnaks”.

Norra pealinnaregioon

19 Norra haldus-territoriaalne ja KOV-korraldus

19.1 Õiguslik alus

Riigi haldus-territoriaalset korraldust ja kohaliku omavalitsuse üksuste tegevust suunavad peamised seadused on - kommunide ja maakondlike kommunide seadus (Lov om kommuner og fylkeskommuner), kommunide ja maakondlike kommunide piiride muutmise seadus (Lov om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser), avaliku halduse eksperimentide seadus (Lov om forsøk i offentlig forvaltning), valimisseadus (Lov om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre).

19.2 Kohalik ja regionaalne haldussüsteem

Kohaliku omavalitsuse teostatakse Norras 2 tasandilisel – kommunides ja maakondlikes kommunides. Norra jaguneb territoriaalselt 19 maakondlikuks kommuniks ja 431 kommuniks/munitsipaliteediks.

Kommunide ja maakondlike kommunide suurus elanike arvu ja pindala poolest erineb väga suurtes piirides. Suurema kommuni pindala on 9704 km², väikseimal 6 km², kommunide pindala keskmine väärtus on 751 km² ja mediaan 465 km². Suurima kommuni elanike arvu on 548617, väiksemal 214, riigi keskmine on 10861 ja mediaan 4435 elanikku kommunis. Üle pooltes kommunides elab vähem kui 5000 elanikku, kaheksas on rohkem kui 50 tuhat elanikku.

Kommunidel ja maakondlikel kommunidel on üheväärne halduslik staatus. Nende esindusorganid valitakse rahva poolt otsestest valimistel. Valimiste tulemusel moodustatakse iga 4 aasta tagant uued kohalikud volikogud ja maakondade volikogud. Volikogud valivad esimehe.

Volikogu valib täidesaatva komitee, mis koosneb vähemalt 5 liikmest. Täidesaatev komitee kaalutleb 4-aastast majandusplaani, eelarvet ja makse. Muud täidesaatva komitee ülesanded määrab volikogu. Volikogu võib moodustada ülesannete täitmiseks teisi komiteesid ja anda neile vastava otsustusõiguse.

Kohustus on palgata munitsipaldirektor, kes on ühise munitsipaaladministratsiooni juht. Munitsipaldirektor peab tagama, et valitud kogudes otsustatavad teemad on ettevalmistatud ja analüüsitud ning ellu viidud. Samuti peavad kõik munitsipaliteedid palkama raamatupidamise eest vastutava isiku.

Riik teostab järelevalvet KOV-administratsioonide tegevuse üle. Maakondades ja kommunides tegutsevad riigihalduse üksused. Peamiseks kohalike võimude üle järelevalve teostajaks on maavanem.

19.3 Pealinnaregiooni haldussüsteem

Pealinnaregiooni kuuluvad Oslo linn ja Akershusi maakond. Viimane jaguneb 4 piirkonda (Øvre Romerike, Nedre Romerike, Vestområdet, Follo) milles on kokku 22 kommuuni. Oslo linn on ühtaegu nii kommuuni- kui ka maakonna tasandi üksus.

Joonis 9. Oslo linn ja Akershusi maakonna kommuunid

Oslo linna volikogul on 5 alalist komiteed - tervishoiu ja sotsiaalse kaitse, hariduse ja kultuuri, linnaarengu, transpordi ja keskkonnakaitse ning finantskomitee. Linnaarengu komitee vastutab linna üldise arengu eest, sh maakasutuse planeerimine, elamumajandus ja linnauuendus, kinnisvarahooldus, äri sektori asutuste paiknemine. Transpordi ja keskkonnaküsimuste komitee vastutab infrastruktuuri, rohealade, ühistranspordi, sadamate, liikluse, jäätmemajanduse, ÜVK, energia,

puhkealade, keskkonnaküsimuste, parkide, linnametsade, spordirajatiste eest. Volikogu on moodustanud 15 piirkonnanõukogu.

Volikogu moodustab ka linnavalitsuse, mille alluvuses on 5 administratsiooni ja linnapea kontor, 38 madalama taseme struktuuriüksust ja 15 piirkonna-administratsiooni.

Akershusi maakonna volikogu (fylkestinget) koosneb 43 rahvaesindajast. Maakonna volikogu valib meeri ja asemeeri. Volikogu on moodustanud 3 põhikomiteed (hovedutvalg) - Transpordi- ja keskkonnakomitee; Kultuuri-, Tervise- ja Tööstuse komitee ning Hariduse ja teadmiste komitee - mis teatud asjades omavad otsustusõigust ja osades valmistavad ette materjale volikogule. Lisaks on maakonna volikogu loonud: Haldusajade komitee, Apellatsioonide juhatuse, Kutsehariduse juhatuse, Eakate nõukogu, Puudega inimeste nõukogu ning Kontrollikomitee.

Maakonna täidesaatev juhatus tegeleb põhiliselt finantside ja planeerimisega, samuti valmistab nõukogule ette materjale. Juhatus koosneb 13 liikmest, mis kõik tulevad volikogust.

Maakonna keskne administratsioon viib ellu otsuseid, mida volikogu vastu võtab. Administratsiooni juhib maakonna täidesaatev peadirektor, kes juhib, koordineerib, ja vaatab üle kõiki maakonna volikogu haldus- ja majandustoiminguid. Peadirektor on samuti vastutav maakonnaplaneeringu ja teenuste efektiivsuse aspektide osas. Peadirektorile alluvad maakonna direktorid. Mõlemad valmistavad ette ja esitavad ettepanekuid ja raporteid maakonna volikogule ja täidesaatvale juhatusele. Peadirektorit ja direktoreid toetavad 3 osakonda: Hariduse ja teenuste osakond, Haldusosakond, Regionaalarengu osakond.

20 Kohaliku omavalitsuse ülesanded

20.1 Õiguslik alus

Kommuunide ja maakondlike kommuunide seadus määrab kommuunide ja maakondlike kommuunide võimuorganite töö- ja menetlemispõhimõtted, seosed riiklike järelevalveorganitega, kuid ei reguleeri KOV-ülesannete sisu ja ulatust. Need on määratud valdkondlikes seadustes.

20.2 Süsteemi ülevaade

Riigi peamised ülesanded on riiklik (sotsiaal-)kindlustus, spetsialiseeritud tervishoiuteenused, kõrgharidus, tööturg, põgenikud ja immigrandid, riiklik teedevõrk, raudteed, põllumajandus, keskkonnakaitse, politsei, kohtusüsteem, vanglad, sõjavägi, välispoliitika.

Maakondlike kommuunide ülesanded on gümnaasiumiharidus, regionaalplaneerimine, maakonna teedevõrk ja ühistransport, ettevõtluse areng, muuseumid, lastekaitse institutsioonid, narko- ja alkoholiprobleemidega tegelevad asutused.

Kommuunide ülesanded on põhiharidus, sõimed ja lasteaiad, vanurite ja puudega inimeste hoolekanne, lastekaitse, sotsiaaltoetused, narko- ja alkoholiprobleemid, maakasutuse planeerimine, põllumajandus, kohalikud teed ja sadamad, keskkonnakaitse, raamatukogud, esmatasandi tervishoid, tuletõrje, veevarustus, kanalisatsioon, jäätmemajandus, elamumajandus.

21 KOV rahastamine

21.1 Õiguslik alus

Kommuunide ja maakondlike kommuunide tegevuse rahastamist reguleerivad peamised riiklikud õigusaktid on – kohalike eelarvete määrus (Forskrift om årsbudsjett (for kommuner og fylkeskommuner), raamatupidamise määrus (Forskrift om årsregnskap og årsberetning), kommuunide ja maakondade finantskorralduse määrus (Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning), kommuunide ja maakondade garantiide määrus (Forskrift om kommunale og fylkeskommunale garantier), kinnisvaramaksu seadus (Lov om eieendomsskatt til kommunane), kohalikele omavalitsustele käibemaksu hüvitamise seadus (Lov om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner).

21.2 Kokaliku omavalituse tulude struktuur

Norra kommuunide summaarsed tulud 2008. a. olid 217 mrd NOK ja maakondlike kommuunide tulud u. 50 mrd NOK. Peamiseks tuluallikaks on maksud, mis moodustavad ligi 50% tuludest kommuunidel ja 40% maakondlikel kommuunidel.

Toimub suur tulude ümberjaotamine kommuunide ja maakondlike kommuunide vahel, mis saavutatakse üldotstarbeliste toetuste skeemi alusel. Enamus ümberjaotumist teostatakse pearaha põhimõtte alusel. Lisaks veel kulude ühtlustamise mehhanismi kaudu – selleks arvutatakse iga kommuuni ja maakonna tootmishinnad objektiivsete kriteeriumite alusel; iga kriteeriumit kaalutakse tuginedes analüüsile, mis näitab olulisi süsteemiseid erisusi kommuunide ja maakondade sunnitud tootmishindades; tasandatakse kuluhinnad kui eksisteerivad süsteemsed erisused tootmishindades. Sunnitud hindade puhul hinnatakse – demograafilisi ja sotsiaalseid rahvastikunäitajaid, elanike arvu ja tihedust.

Kommuunide tuludes on valitsuse subsidiiumite osakaal 21%, maakondlikel kommuunidel 35%.

Tabel 4. Norra kommunide tulude jaotus 2008

	2005	2006	2007	2008
Kogutulud tuluallikate kaupa				
Valitsuse subsidiumid	20,8%	21,2%	21,4%	21,4%
Muud eriotstarbelised grandid	7,4%	8,0%	8,9%	9,8%
Tulumaks ja kapitalimaks	50,4%	51,0%	49,3%	48,6%
Tulud müügist ja rentimisest	17,4%	16,0%	16,1%	16,0%
Käibemaksu hüvitamine	3,9%	3,9%	4,2%	4,2%

Tabel 5. Norra maakondlike tulude jaotus 2008

	2005	2006	2007	2008
Kogutulud tulude allikate kaupa				
Valitsuse subsidiumid	33,5%	32,6%	34,6%	35,1%
Muud eriotstarbelised grandid	7,0%	7,5%	6,5%	6,5%
Tulumaksud ja kapitalimaksud	41,9%	42,2%	40,7%	39,9%
Müügi- ja renditulud	4,9%	4,8%	4,8%	4,8%
Käibemaksu hüvitamine	3,5%	3,7%	4,1%	4,1%

22 Kohalik ja regionaalne koostöö

22.1 Õiguslik alus

Koostööd reguleerivad riiklikud õigusaktid on - Kommuunide ja maakondlike kommunide seadus, Kohaliku partnerluse seadus (CDLR), Kommuunide vaheliste ühisasutuste seadus (Lov om interkommunale selskaper), Kommuunide ühisasutuste laenutingimuste määrus (Forskrift om lån og lånevilkår mv. for interkommunale selskaper), Kommuunide ühisasutuste eelarve määrus (Forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper), kommunide ühisasutuste järelevalve määrus (Forskrift om rapportering fra interkommunale selskaper og kommunale og fylkeskommunale foretak som driver næringsvirksomhet).

22.2 Kasutatavad koostöövõimalused

Lisaks seadustes soovituslikult või kohustuslikult erinevates valdkondades määratud koostööle kuuluvad kommuunid, maakondlikud kommuunid ja munitsipaalettevõtted üleriigilisse Kohalike ja regionaalvõimude assotsiatsiooni (Kommunenenes Sentralforbund, KS). Assotsiatsioon teostab läbirääkimisi riigiga.

22.3 Pealinnaregiooni koostööorganid

Oslo linna peamised koostööpartnerid on Akershusi maakond ja selle kommuunid. Koostöö toimub valdavalt ühiste ettevõtete vormis, mille omanikering ja teeninduspiirkond varieerub erinevate teenuste lõikes.

23 Ühistransport

23.1 Õigusaktid

Ühistransporditeenuse osutamist reguleerivad peamised riiklikud õigusaktid on transpordiseadus (Lov om samferdsel), raudtee ja metrooseadus (Lov om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane), liiklusseadus (Vegtrafikklov), kommertstranspordi seadus (Lov om yrkestransport med motorvogn og fartøy), liinitranspordi pakkumise määrus (Forskrift om anbud i lokal rutetransport), transporditoetuste määrus (Forskrift om nasjonal transportstøtte) ning rööbastranspordi litsentside määrus (Forskrift om tillatelse til å drive sporvei, tunnelbane og forstadsbane, samt sidespor).

23.2 Avalikud ülesanded ja nende jaotus

Liinitranspordi pakkumise määrusest tulenevalt on kommuunid ja maakondlikud kommuunid kohustatud leidma ühistransporditeenuse osutajad avaliku pakkumise tulemusel.

Ühistranspordiseadus annab kohalikel liinides reisijatranspordi litsentside väljaandmisõiguse maakondlikele kommuunidele (pg 4). Kui reisijatransport läbib kahte või rohkemat maakonda, siis jagab litsentsi ministeerium. Litsentsimääruse alusel on üldjuhul maavanema ülesanne määratleda kohaliku tasandi liinitranspordi (raudtee, metroo, tramm) teenusstandardid.

Raudtee- ja metrooseadus sätestab transpordiministeeriumi voli otsustada rongi- ja metrooteedel opereerimise lubade üle (pg 6). Rööbastranspordi litsentside määrus annab õiguse väljastada rongi- ja metrooteenuse osutamise lubasid Norra raudteeinspeksioonile (pg 1). Raudteeinspeksioon teostab samuti rongliikluse järelevalvet ja kontrolli. Sama asutus määrab ka ohutustingimused ning -standardid, mida ettevõtted peavad järgima.

Ministeerium kehtestab seaduse alusel määruse, mis reguleerib täpsemalt lepingute sõlmimise tingimusi ja reisijatevedudeks kvalifitseeruvad ettevõtted. Seaduse pg 7 annab juhul kui maakondlik kommuun rahastab maakondliku rongi- ja metrooliiklust selle volikogule õiguse kinnitada maakondliku ühistransporditeenuse osutamise tingimused – reisiplaani, hinnakirja ja subsiidiumid.

Maakondadele anti alates 2004. aastast õigus erastada lähiliinide rongiliikluse teenuse osutamine. Hetkel töötab üks selline liin (Oslo-Gjøvik). Võimul olev valitsus on edasise liinide privatiseerimise peatanud.

23.3 Koostöö alused ja koostööpiirkonnad

Seadustest ei tulene nõuet ühistranspordialase koostöö teostamiseks Oslo linnaregioonis. Olulisim praktiline koostööpiirkond haarab Oslo linna ja Akershusi

maakonna. See on nende ühist ühistranspordiliiklust korraldavad koordineeriva ettevõtte Ruter AS tegevuspiirkond.

23.4 Organisatoorne struktuur pealinnas ja pealinnaregioonis

Ühistranspordi valdkonnaga Oslo linnavolikogus tegeleb transpordi, keskkonna ja toiduosakond (Byrådsavdeling for samferdsel, miljø og næring). Osakonnale allub teede ja transpordiamet (Samferdselsetaten). Ametil on ühistransporditeenuse korraldamiseks lepingud Norra Avalike Teede Administratsiooniga, Ruter AS-iga ja Kollektivtransportproduksjon AS-iga.

Akershusi maakonna volikogu vastutab elanikele busi- ja laevauhenduse osutamise eest. Akershusi maakonna volikogu vastutab TT kaartide (puudega inimestele), transpordilubade, ühistranspordi ja maakondlike teede eest, teede planeerimise eest. Volikogu vastutab ka bussiterminalide eest. Maakonna omanduses on ettevõtte Akershusi renditerminalid (ACT). Maakonnavolikogul on teenuste osutamiseks leping Ruter AS'ga.

Ruter AS on Oslo ja Akershusi maakonna ühine transpordiettevõtte – Oslo linna omanduses on 60% ja Akershusi maakonnal 40%. Ruter AS moodustati 2008. aasta alguses kahest ettevõttest - Oslo Sporveier AS ja Stor-Oslo Lokaltrafikkas, mis on käesoleval hetkel Ruter AS mittetegutsevad allettevõtted kaubamärkide kaitseks. Lisaks sellele kuulub Ruter AS kontserni 3 ettevõtet - Konsentra AS, Interoperabilitetstjenester AS, Oslo og Akershus Trafikkservice AS.

Ruter AS nõukogusse kuulub 7 liiget. Ettevõttel on 7 osakonda. Ruter AS planeerib, koordineerib ja tellib ühistransporditeenust (bussid, trammid, metroo ja praamid) vastavalt omanike tellimustele. Samuti on ettevõtte vastutav koolitranspordi ja puudega inimeste transpordi eest ning elektroonilise piletisüsteemi juurutamise eest. Ruter AS ei oma sõidukeid ega osuta transporditeenust, vaid tellib selle erinevatelt veoettevõtetest vastavalt kommuunide ettepanekutele ja tellimustele. Ühistranspordi rahavood läbivad läbipaistvuse saavutamiseks Ruter AS raamatupidamise, kes kehtestab ka veoettevõtetele finantsarvestuse alused.

Oslo linnale kuulub 100% ulatuses Kollektivtransportproduksjon AS, mis haldab trammi- ja metroovõrku ning veeremit. Nõukogus on 5 Oslo linna ja 2 töötajate esindajat. Ettevõtte allub linna finantsosakonnale (Byrådsavdelig for finance og utvikling). Alates 2008. aastast opereerib Kollektivtransportproduksjon AS Ruter AS'iga sõlmitud lepingu alusel.

Kollektivtransportproduksjon AS grupp koosneb 6 ettevõttest, 3 kasumikeskusest ja korporatsiooni administratsioonist. Kollektivtransportproduksjon AS omanduses on Oslo Trikken AS, mis osutab Oslo trammiteenust, ning Oslo Vognselskap AS, kes omab trammi ja metrooveeremit. Oslo Vognselskap AS rendib veeremit Oslo Sporvognsdrift AS-le ja Oslo T-banedrift AS-ile. Oslo T-banedrift AS on samuti Kollektivtransportproduksjon AS omanduses ja vastutab Oslo metrooliikluse eest vastavalt lepingule Ruter AS'ga. Lepingud Ruter AS ning Oslo Sporvognsdrift AS ja Oslo T-banedrift AS-iga on iga-aastaste läbirääkimiste objektiks. Kollektivtransportproduksjon AS omab 100% ulatuses bussiveoettevõtet UniBus AS.

Oslo innalähiraudteel (lokaltog) korraldab reisijatevedu riigiraudtee Norges Statsbaner (NSB). Viimane omab Oslo ühistranspordiosakonnaga (Samferdelsdepartementet) 10

aastast lepingut, mis kehtib kuni 2016. Eraldis leping on ühe liini osas, mis on sõlmitud osakonna ja NSB tütarfirma NSB Gjøvikbanen AS vahel, mis loodi peale hanke võitmist.

Tasulisel ringteel, millel on 19 tollipunkti, teemaksu kogumisega tegeleva Fjellinjen AS omanikud on Oslo (60%) ja Akershusi maakond (40%).

23.5 Ühistranspordi kavandamine

Ruter AS on Oslo linna ja Akershusi maakonna ühistranspordi arengu pikaajalise arengustrateegia K2010 ajahorisondiga 2030.

Transpordi arendamise olulisemad konkreetsed tegevused Oslos ja Akershusis on viimasel kümnendil kavandatud ja elluviidud nn. Oslopakke projektidega. Oslopakke 3 juhtkomitee moodustati 2009. jaanuaris. See on algatanud rida projekte – nt tunnelite ehitamiseks, 4 realiste teede rajamiseks, linnaruumi uuendamiseks, uute terminalide rajamiseks. Akershusi maakonna volikogu algatusel on käivitatud nt. Fornebu metrooliini projekt, mille abil luuakse efektiivsem ühendus Oslo trammivõrgustikuga. Oslopakke 3 projekti ajahorisont on 2008-2027. Sellele on alates 2000. aastate algusest eelnenud projektid - Oslopakke 1 ja Oslopakke 2.

23.6 Osutatavad teenused ja teenuste standardid

23.6.1 Teenuste liigid ja maht

Liinitranspordi pakkumise määruse alusel sõlmitud veoleping sõlmitakse vastavalt hanketingimustele ja pakkumistele ning peab kehtima vähemalt 5 aastat. Valik tehakse kas madalaima hinna alusel või siis majanduslikult soodsaima pakkumise kasuks. Viimasel korral võidakse arvestada hinda, kvaliteeti, keskkonnakaitselisi asjaolusid või pakkuja võimekust teenuseid pakkuda.

Ühistransporditeenuseid busi-, trammi- ja metrooliinidel osutavad Oslo pealinnaregioonis operaatorfirmad Ruter AS'ga sõlmitud veolepingute alusel. Kokku oli Ruter AS poolt korraldatud ühistranspordiliinide liinikilomeetrite pikkus 2008. aastal 3332 km ja reisijakilomeetrite arv 1331 miljonit km.

Bussivedusid teostavad – Unibus AS, Veolia Transport Norge AS, Norgesbuss AS, Nettbus Lillestrom, Nobina Norge AS. Oslo linnas on suurim turuosa UniBus AS'1 (70%). Lisaks lepingule Ruter AS'ga on ettevõttel leping ka Vesvikeni kommuuniga transporditeenuse osutamiseks Vestfoldis. Nobina Norge AS teenindab Ski, Vestby, ja Nesodden kommuune, sh õpilastransport, ööliine Asker, Slemmestad, Sætre kommuunides. Nobina Norge AS on Rootsi kontserni Nobina AB tütarettevõtte. Norgesbuss AS tegeleb põhiliselt õpilastranspordiga Oslos ja Akershusi maakonnas, lisaks teenindab 3 lennujaamaliini. Ettevõtte kuulub Fosen Trafikklag ASA'le. Ruter AS bussireisijate arv 2008. aastal oli u. 100 mln, sh Oslos 69 mln ja Akershusis 31 mln reisijat. Akershusi teenindas 400 ja Oslos 70 bussiliini.

Trammiteenust Oslos ja Akershusi maakonnas osutab Ruter AS sõlmitud iga-aastaselt üle vaadatava lepingu alusel Oslotrikken AS. Liiklus toimub 6 trammiliinil, millest

üks ulatub Akershusi maakonda. Trammiteede kogupikkus on 131,4 km, millel on 99 peatust. Trammireisijate koguarv 2008. aastal oli 40 mln. Vedusid teostavad 72 trammi (40 SL79-mudeli ja 32 SL95-mudeli trammi).

Metrooteenust osutab Ruter AS sõlmitud iga-aastaselt üle vaadatava lepingu alusel Oslo T-banedrift AS. Metrooliinide pikkus on 104 km, kaks liini ulatuvad ka Akershusi maakonda. Reisijate koguarv metros oli 2008. aastal 73 mln.

Raudteeseaduse § 8b järgi peab reisijateveo konkursid raudteel korraldatama võrdsetel ja mitte-diskrimineerivatel tingimustel, ministeerium peab tagama, et konkurss viiakse läbi ja selle tulemusi rakendatakse arusaadavalt, läbipaistvalt ja tõendus põhisel.

Linnalähiraudteel korraldab reisijatevedu riigiraudtee (Norges Statsbaner). Ettevõtte ise opereerib 7 liini, 1 liin on aga selle tütarfirma NSB Gjøvikbanen AS poolt opereeritud. Reisijate arv 2008. aastal 26,2 mln, sh 21 mln Akershusi maakonna liinidel ja 5,2 mln Oslos.

23.6.2 Piletisüsteem ja piletihinnad

Oslos toimib ühtne ühistranspordi piletisüsteem kõigile transpordiliikidele, sh rongidele. Sama piletiga võib linna siseselt tunni jooksul vahetada transpordivahendit. Linnast väljudes selline võimalus puudub.

Oslo linna ja Akershusi maakonna ühistranspordi korraldamise ettevõtte Ruter AS, Oslo linna ühistranspordi operaator (tramm, metroo) Kollektivtrafikkproduksjon AS ning Norra riigiraudtee Norges Statsbaner BA (NSB) on sõlminud lepingu, mis tagab Ruter AS-i poolt välja arendatud pileti- ning hinnasüsteemi jõustumise kõigis transpordi liikides Oslo linna piires ning ka Akershusi linnalähirongides.

Oslos ja Akershusis saab ühissõiduki pileteid osta müügipunktidest, piletautomaatidest ning bussi- ja trammiliinide puhul ka sõiduki juhilt. Ruter AS on koos NSB-ga välja arendanud ka elektroonilise piletisüsteemi, mis kehtib kõigis pealinnaregiooni (Oslo ja Akershus) ühistranspordiliikides. Elektrooniline pilet on pilet, mis on laaditud spetsiaalsele plastikust reisijakaardile. Plastikust reisijakaardi võib tellida Interneti teel (tavareisija ja pensionär) või lunastada Ruter AS müügipunktidest (ka lapsed). Elektroonilist piletit saab laadida kas piletiaparaadist või Ruter AS müügipunktidest. Piletiliikideks on nädalapilet ning kuupilet. Esmakordsel reisijakaardi ostmisel on vastav pilet juba reisijakaardile laaditud.

Ruter AS piletisüsteem jaotab koostööala arvukateks hinnatsoonideks: Oslo linn on jagatud kolmeks tsooniks, kuid linnasiseste liinide puhul tsoone ei arvestata. Akershusi maakonnas on eristatud 123 hinnatsooni. Ühe tsooni pikkus on umbes 6 km. Pileti hind sõltub pileti liigist, tsoonide arvust, mida läbitakse ning sellest kas sõidetakse Oslos või Akershusis või mõlemas.

Oslo linna piires kehtivad tavapiletid jagunevad: üksikpilet, päevapilet, 8-korra pilet; nädalapilet ning kuupilet. Üksikpileti hind on 25 NOK ning seda saab osta ka bussist, trammist või rongist (hind sel juhul 36 NOK). Juhul kui üksikpilet ostetakse piletimasinast, tuleb seda kasutada kohe, piletimüügipunktidest ostes on kasutusaeg reisija poolt vabalt valitav. Üksikpileti kehtivuse aeg on 1 tund. Päevapileti hind on 65 NOK ning see kehtib 24 tundi alates märgistamisest (va ööliinid). 8-korra pileti hind on 180 NOK ning see võimaldab võrreldes üksikpiletiga kombineerida paremini sõidu

aega ning marsruuti. Nädalapilet maksab 200 NOK ning kehtib 7 päeva alates märkimisest. Nädalapiletit on võimalik osta ka juhilt. Kuupilet maksab 550 NOK ning kehtib 1 kuu märkimise hetkest. Ükski eelpool nimetatud piletiliikidest ei ole personaalne ning kehtivaid pileteid võivad vabalt kasutada ka teised reisijad.

Lisaks tavapiletitele on Oslo linna ühistranspordis võimalik kasutada ka spetsiaalseid kaarte: Grupi kaart ning Oslo pass. Grupi kaart on mõeldud eelkõige suuremate ürituste (nt spordivõistlused, konverentsid jms) korraldajatele. Grupi kaardi hind sõltub grupi suurusest ning ürituse kestvusest. Iga osaleja jaoks on eraldi kaart ning grupiga koos reisimise kohustust ei ole. Oslo pass kujutab endast kombineeritud piletisüsteemi. Selle hind on 220/320/420 NOK, sõltuvalt kestvusest (1-3 päeva). Passi omanik võib kasutada Oslo ühistransporti ning külastada Oslo peamisi muuseume. Lisaks annab see õiguse erinevatele soodustustele teatud restoranides, poodides ning teenindusasutustes.

Akershusi maakonnas kehtivad tavapiletid on üksikpilet, kohalik pilet, päevapilet. Üksikpileti maksumuseks ühes tsoonis on 30 NOK, ning iga järgmine läbitav tsoon maksab lisaks 9 NOK. Kohaliku pileti hind on samuti 30 NOK, kuid pileti kehtivust ei arvestata mitte tsoonide alusel, vaid sõidetud tee pikkuse järgi. Üks pilet kehtib kuni 6 km sõidu jooksul. Päevapilet maksab 100 NOK ning see kehtib 24 tundi Oslost väljudes igal suunal 4 tsoonis. Tavapiletite kõrval on kasutuses ka kupongikaardid. Kupongikaarte saab kasutada nii Oslos kui ka Akershusis. Selle hind on 250 NOK ning kaardil on 30 kupongi. Akershusis sõitu alustades arvestatakse lähtetsooni hinnaks 3 kupongi ja iga järgnev läbitav tsoon maksab 1 kupongi. Oslo sisesel sõidul tuleb ühe sõidu jaoks, olenemata selle kestvusest või pikkusest, kasutada 4 kupongi. Pikema kehtivuse ajaga piletitest on süsteemis nädalapilet ning kuupilet, mille hind varieerub sõltuvalt läbitavatest tsoonidest ning sellest kas sõidetakse Oslosse või mitte. Akershusi sisene nädalapilet maksab 235-500 NOK (roheline) ning Akershusi ja Oslo vaheline nädala pilet 270-535 NOK (punane). Kuupileti maksumus on Akershusi siseselt 865-1920 NOK (roheline) ning Akershusi ja Oslo vahelisel 1005-2060 NOK. Kuigi nii nädalapilet kui ka kuupilet ei ole personaalsed, tuleb nendega koos omada ka nn sageduskaarti, kus on määratletud piletitele kehtiv marsruut. Lisaks nimetatud mittepersonaalsetele pikema kehtivusega piletitele, on kasutuses ka personaalsed kuupiletid. Akershusi piires on personaalse kuupileti hind 790-1795 NOK ning kui soovitakse sõita ka Oslosse, siis 905-1870 NOK. Personaalse piletiga käib kaasas kohustuslik Ruter AS kliendikaart, milles fikseeritakse kasutaja isikuandmed ning kaardi kehtivuspiirkond.

Ruter AS poolt välja töötatud piletisüsteem jaotab Oslo piires ühistranspordile soodustusi saavad sotsiaalsed rühmad 3 gruppi: 1) lapsed, pensionärid, puudega inimesed; 2) grupid, ning 3) üliõpilased.

Lapsed, pensionärid ja puudega inimesed kasutavad valdavalt tavapileteid, millele kehtib märkimisväärne allahindlus. Üksikpilet on 18/13 NOK, sõltuvalt kas see on ostetud enne sõidukisse sisenemist või juhilt. Päevapilet maksab 35 NOK, 8 korra pilet 90 NOK, nädalapilet 100 NOK ning kuupilet 275 NOK. Lisaks on sellele sotsiaalsele rühmale soodustused ka Oslo passi ostul, mille hind sõltuvalt kestvusest (1-3 päeva) on 95/105/150 NOK.

Grupipilet maksab 125 NOK ning on mõeldud lasteaedadele ning koolidele. Pilet sisaldab 15 lasteaialapse või 15 kuni 10. klassi õpilase sõidu lisaks 2 saatvale täiskasvanule, kes samuti lisapiletit ostma ei pea. Grupipiletil ei ole piiranguid sõidu arvudele, kuid pilet kehtib 1 päeval kella 8.30-15.00. Pilet ei kehti laupäeviti ega

pühapäeviti. Samuti on tingimuseks see, et bussi või trammiga reisides ei aktsepteerita reeglina ühes sõidukis korraga rohkem kui ühte grupipiletit. Piisava ruumi olemasolul võib juht seda siiski lubada.

Oslo tudengikaart maksab 330 NOK. Peamisteks tingimusteks on vanus alla 30 eluaasta ning täisajaga õppimine Oslo kõrgkoolides ning elamine Oslo ülikoolilinnakus. Tudengikaart kehtib 1 kuu ning on kehtiv vaid sõiduks Oslo linna piires.

Akershusi maakonna ühistranspordiliinidel on soodustused ette nähtud samuti 3 sotsiaalsele rühmale: lapsed, pensionärid, puudega inimesed; 2) grupid ning 3) tudengid. Piletite hinnad on siiski Oslost erinevad. Üksikpilet esimesele grupile maksab 15 NOK ning iga lisanduv tsoon on 4.50 NOK. Kohalik pilett on 15 NOK, kupongi kaardid 125 NOK ning päevapilet 50 NOK. Pensionäride kuupileti hind on 390 NOK ning see kehtib nii Akershusis kui ka Oslos. Laste kuupilet maksab 390 NOK ning ka see pilett on kasutatav nii Akershusis kui ka Oslos. Mõlema piletitüübi puhul on vajalik Ruteri kliendikaardi olemasolu, mis sisuliselt toimib identifitseerimiskaardina. Seetõttu võib ühte piletit kasutada igäüks, kes kuulub vastavasse sotsiaalsesse rühma. Grupipileti hind Akershusis on 400 NOK. Akershusi tudengipilet maksab 800 NOK ning see kehtib 1 kuu. Piletit võivad kasutada Akershusis ja Oslos õppivad tudengid, kelle vanus jääb alla 30 eluaasta.

Pealinnaregioonis kuuluvad pensionäri/ puudega inimese soodustusi saavate inimeste hulka need, kes on vanemad kui 66 eluaastat, kes saavad Norra sotsiaalkindlustussüsteemist puudetoetust ning pimedad. Lisaks saavad soodustust ka eelnimetatud isikute gruppi kuuluvate inimestega koos reisivad abikaasad/ partnerid. Laste piletit saavad kasutada 4-15 aastased ning lastele alla 4 aasta on sõit pealinnaregiooni ühistranspordis tasuta. Osade piletiliikide puhul laieneb õigus soodustustele ka kuni 20 aastastele noortele.

Lisaks on Ruter AS-i poolt eristatud ka spetsiaalsed soodustused perekondadele ning militaarpersonalile. Perekondadele pakutav soodustus kehtib laupäeviti, pühapäeviti ja riigipühadel ning sisaldab tingimust, et mis tahes tavapiletiga reisija võib tasuta kaasa võtta kuni 4 alla 16 aastast last (või mis tahes vanuses koera). Militaarpersonal (ajateenijad, naissõdurid ning sõjaväe tsiviilpersonal) soodus kehtib vaid üksikpiletite puhul ning on sama, mis lapse pileti hind. Oslos on soodus ühesuunalisele üksikpiletile, mis on ostetud enne sõidukisse sisenemist.

Ühistranspordi sõiduplaanid kinnitavad Oslo linna ja Akershusi maakonna volikogud.

23.6.3 Kontroll ja trahvid

Norra kommertstranspordi seaduse § 33 järgi võib ministeerium seada üldised tingimused ühistranspordi piletikontrolli korraldamisele ning trahvide määramisele. Ühissõidukites teostavad piletikontrolli nii vormis kui ka erariietes ametnikud. Seaduse järgi on transpordiettevõtja kontrolliametnikel õigus pidada kinni piletita sõitvat kodanikku kuni isiku identifitseerimiseni (nimi, aadress ja sünniaeg). Seaduse antud punkti ei tohi rakendada alla 15 aastase isiku suhtes.

Ruter AS-i trahvimäär piletita sõidu eest on sularahas või krediitkaardiga kohapeal makstes 750 NOK ning ülekandega 900 NOK. Maksetähtaeg on 14 päeva. Võltsitud piletiga sõitmisel on trahv 1500 NOK.

23.6.4 Teenusekindlus

Juhul kui ühistranspordi veoteenuse pakkuja poolsest tegevusest tingituna tekivad hiline mised sõidugraafikutes, muudetakse liinimarsruuti või toimuvad muud seisakud liinil, peab Ruter AS-i määrusest tulenevalt ühistranspordi ettevõtte reisija nõudel hüvitama kahju kuni 400 NOK ulatuses.

23.6.5 Liiklusinfo avaldamine

Transpordiministeeriumi poolt kinnitatud Ruter AS-i määruse järgi on ühistranspordi teenust korraldaval ettevõttel kohustus tagada kõikide jaamade ja peatuste juures info sõidugraafikute kohta. Lisaks peavad teenusepakkujad liinigraafiku infot esitlema ka vastavat liini teenindavas ühissõidukis.

Ühistransporditeenust pakkuvatel ettevõtetel on kohustus jagada statistilist infot ministeeriumile. Ministeeriumil on õigus seada rööbastranspordi teenust osutavatele ettevõtetele kohustus jagada omavahel reisijainformatsiooni. Samuti võib ministeerium nõuda rööbastransporditeenust pakkuvate firmadelt informatsiooni, mis hõlbustavad rööbastranspordi valdkonna planeerimist ning haldamist.

Ühistranspordiga seotud üldistele küsimustele vastavad otseselt vastavat funktsiooni täitvad Ruter AS töötajad. Protestide puhul tuleb esitada kirjalik avaldus administratsioonile. Ka opereerimisega seotud aspektidele vastavad üldjuhul ettevõtte administratiivtöötajad.

Ühistranspordi või jaamadesse unustatud isiklike esemete hoiuaeg on 3 kuud. Juhul kui omanikud antud aja piires päringuid ei tee, müüakse esemed ning saadud tulu paigutamine jääb ettevõtte pädevusse.

23.6.6 Nõuded teenust osutavale ettevõttele

Kommertstranspordi seaduse § 4 alusel peavad tasulist veoteenust pakkuvad ettevõtted omama vastavat tegutsemislitsentsi. Litsentsi jagamise peamiseks eeltingimusteks on ettevõtte läbipaistev juhtimine, finantsilised võimalused ning piisav tehnilise asjatundlikkuse tase. Kindlal sõidugraafikul ühistranspordi liinivedusid teostavad ettevõtted peavad lisaks põhilitsentsile omama ka spetsiaalset litsentsi. Kindlal sõidugraafikul teenust pakkuvatele ettevõtetele võib litsentse jagav asutus (Løyvestyresmakta) korraldada litsentsikonkurse.

Ministeerium kontrollib rööbastranspordi operaatorfirmade lepingutingimuste täitmist, vastastikuse info vahetamise kohustust ning jälgib, et firmad täidaksid info konfidentsiaalsuse printsiipi.

Liinitranspordi pakkumise määruse § 4 alusel võib pakkumise esitaja määratlada pakkumise kaudu täpsemad teenusstandardid transpordiettevõttele ning nõuda vastavate standardite järgimist kinnitava dokumentatsiooni esitamist.

23.6.7 Nõuded liiklusvahenditele ja infrastruktuurile

Rutes AS poolt tellitud ühistranspordiliinidel sõitvad bussid jagunesid 2009. aasta alguse seisuga emissioonistandardite alusel järgmiselt: Euro 0-bussid -12 (0,9 %); Euro 1-bussid 81 (6,2 %); Euro 2-bussid - 245 (18,7 %); Euro 3-bussid 572 (43,7 %); Euro 4-bussid - 272 (20,8 %); Euro 5- või EEV-bussid 128 (9,8 %). 2008. lasti liinidele 100 uut Euro 5-bussi, mis samuti vastavad EEV standardile. Akershusi bussipargis asetati Euro 4 standardist madalamaid emissiooninõudeid täitvatele bussidele spetsiaalsed filtrid, mis tähendab, et nende busside saasteemissiooni tase on samuti väga madalale viidud.

Rööbastranspordi teenust pakkuvad ettevõtted peavad enne veeremi kasutusse võtmist hankima heakskiidu vastavast ministeeriumist. Ehkki Norra pealinnaregiooni raudteeliinide opereerimise avamine avalikule pakkumisele on valitsuse vahetuse tulemusena külmutatud, näeb raudteeseadus ette, et ministeerium võib kohustada riigi raudteefirma NSB AS võimaldama reisijate veoks veeremit pakkumise võitnud ettevõtetele. Sama tingimus kehtib ka muud infrastruktuuri omavate ettevõtete kohta. Vastavad kulud kompenseeritakse. Oslo T-banedrift AS sertifitseeriti 2007. aasta sügisel ISO 14001 keskkonnasertifikaadiga ning ja Oslo Trikken AS on samast aastast keskkonnasertifikaat.

Ministeerium võib nõuda litsentsile vastavat tähistust transpordivahenditel, mis teenindavad ühistranspordiliine.

23.6.8 Nõuded personalile

Ühistranspordi litsentsi omavad ettevõtted peavad tagama, et töötajate, kes otseselt täidavad veoteenuse lepingutes ette nähtud ülesandeid, palgad ja töötingimused ei oleks halvemad kui riiklikul tasandil vormistatud kollektiivlepingud ette näevad. Ministeeriumil on õigus teha korrektiive litsentsikonkursside tingimustes.

Raudteeseaduse § 3 lõige (d) järgi peavad rööbastranspordi ettevõtte töötajaid, kelle tööülesanded on seotud ohutusega, vastama järelevalve asutuse poolt seatud nõuetele. Nimetatud nõuded puudutavad eelkõige töötajate kvalifikatsiooni, vanust, tervislikku seisundit, haridust ning ka instrueeritust ja koolitust. Järelevalve asutusel on õigus nõuda töötajate kvalifikatsiooni litsentsi. Lisaks on järelevalve asutusel õigus määratleda nõuded asutustele, mis tegelevad rööbastranspordi teenust pakkuvate ettevõtete töötajate koolituse, hindamise ning eksamineerimisega. Raudteeseaduse § 8 lõige (g) alusel peavad rööbastranspordi ettevõtted tagama, et töötajate palgad ning töötingimused vastavad vähemalt tasemele, mis on määratletud riiklikus palgalepingus. Antud tingimus kehtib ka allhankijate töötajate kohta.

23.7 *Finantseerimine*

Ühistranspordiseaduse pg 22 alusel on maakondlikel kommunidel (sh Oslol) kohustus tagada maakondlike liinide rahastamine. Riigil on kohustus tagada iga-aastane toetus kommunide ja maakondade toetuskeemi kaudu, et osaliselt katta kulusid. Maakondlikule kommunile on antud õigus otsustada, kuidas toetusi jagada.

Ruter AS 2008. aasta tulude maht oli 4421 mln NOK, 2009. aasta eelarve 5312 mln NOK (sh 540 mln Oslopakke 3). 2008. aasta piletitulude maht oli 2631 mln NOK ehk 60% tuludest – tulud Oslo liinidelt olid 1469 mln NOK, Akershusi liinidelt 969 mln NOK ja muudelt liinidelt 193 mln NOK. Oslo osamak kulude kompenseerimiseks oli 1202 mln NOK ja Akershusi maakonnalt 492 mln NOK. 2013 aastaks on kavandatud kasvatada piletitulu 3,25 mrd NOK ja osamakse 2,1 mrd NOK. Transpordiliikide lõikes laekusid tulud selliselt: metrooliinid - 1061 mln NOK, trammiliinid – 662 mln NOK, bussiliinid – 1706 mln NOK (sh linnaliinid 856 mln NOK, regionaalliinid 768 mln NOK). Ruter AS 2008. aasta kulud olid 2008. aastal 4478 mln NOK, sellest 3583 olid kulud bussi-, metroo-, trammi ja praamiteenuse ostmiseks. Ruter AS kui kasumit mittetaotlev ühing on vabastatud ettevõtte tulumaksust, selle allettevõtted mitte.

Kollektivtransportproduksjon AS grupi tulud 2008. aastal olid 2,5 mrd NOK, sh u. 1/5 on trammiteenust osutava Oslo T-banedrift AS tulud (530 mln NOK) ning 1/3 metrooteenust osutava Oslo T-banedrift AS tulud (802 NOK). Kollektivtransportproduksjon AS grupi kulud olid 2008. aastal 2 412 mln NOK. Oslo T-banedrift AS 2007. aasta kulud eraldivõetuna olid 809 mln NOK ja Oslo T-banedrift AS 2006. aasta kulud 514 mln NOK.

24 Ühisveevärk ja -kanalisatsioon

24.1 Õigusaktid

ÜVK teenuse osutamist reguleerivad olulisemad õigusaktid on vee- ja kanalisatsioonitasude seadus (Lov om kommunale vass- og kloakkavgifter), veeressursside seadus (Lov om vassdrag og grunnvann), jäätmee- ja reostusekaitse seadus (Lov om vern mot forurensninger og om avfall), joogiveemäärus (Forskrift om vannforsyning og drikkevann), veekorraldusmäärus (Forskrift om rammer for vannforvaltningen).

24.2 Avalikud ülesanded ja nende jaotus

ÜVK teenuste korraldamise kohustus on kommuunidel, kes võivad teenuse osutamise delegerida eraettevõtetele.

Vee-ettevõtte otsesed suunajad ning kontrollorganid on Norra Toiduohutuse Amet ning lähtuvalt kohaliku tervishoiu seadusest kohalik omavalitsus. Vee kvaliteedi kontrolli ja analüüse viivad füüsikalise-keemiliste omaduste suhtes läbi peamiselt ettevõtte oma laborid, muid analüüse teostavad Eurofins Norsk Matanalyse, Norra Põllumajanduse- ja Keskkonnauuringute Instituut ning Norra Veterinaar-teaduste Instituut.

24.3 Koostöö alused ja koostööpiirkonnad

Seadustes ei ole sätestatud kommuunide koostöö kohustust ÜVK teenuse osutamisel. Jäätme- ja reostusekaitse seadusest tulenevalt võib vastav jäätmekontrolli agentuur (nt maavalitsuse osakond) nõuda kohaliku omavalitsuse heitveepuhastussüsteemi ehitamist selliselt, et vajadusel oleks puhastusjaama võimalik suunata ka naaber omavalitsuste heitvett.

Oslo linn on ühtne veevarustusepiirkond koos Ski kommuuniga ja väikese osaga Lorenskogi kommuuniga, mis moodustavad munitsipaalühingu VAV teeninduspiirkonna. Veepuhastuse piirkond on laiem haarates lisaks Oslose Askeri, Baerumi, Roykeni, Nesoddeni, Opegardi ja Nittendali kommuunidele. Seda piirkonda teenindab munitsipaalühing VEAS.

24.4 Organisatoorne struktuur pealinnas ja pealinnaregioonis

ÜVK teenuse osutamist korraldab ja osutab Oslo kommuuni Vee- ja kanalisatsioonitööde üksus (Vann- og avløpsetaten, VAV). VAV allub otseselt Oslo Transpordi- ja keskkonnaasjade osakonnale.

VAV vastutab Oslo linna joogivee ja heitvete veepuhastusjaamade, torustike ja pumplate opereerimise, haldamise ja renoveerimise eest. VAV teostab samuti erasektori opereerimisel töötava Bekkelageti puhastusjaama auditeid. Ka kommunikatsioon tarbijatega on VAV-i vastutusallas. VAV katab Oslo linna kulude osa kommuunide ühises ettevõttes Vestfjordi Kanalisatsioonikompanii (VEAS).

Heitvete puhastamisega tegelevad Bekkelaget renseanlegg (BRA) ja Vestfjorden Avløpselskap (VEAS). BRA on Oslo linna omanduses olev ettevõtte, mille opereerimine on aga 15 aastase lepinguga linna poolt delegeeritud eraettevõttele Bekkelaget Vann AS. VEAS on Oslo, Askeri ja Bærumi kommuunide ühine ettevõtte. Osalus VEAS'es jaguneb järgnevalt - Oslo (70,5%), Bærum (21,5%) ning Asker (8%). VEAS juhatuse koosseis on 9 liikmeline, sh 3 Oslost, 2 Askeri ja Bærumi kommuunidest ning 2 töötajate esindajat. Ettevõtte nõukogus on 21 liiget, kommuunide volikogude liikmed – 11 Oslost, 6 Bærumist ja 4 Askerist.

Kommuunide territooriumil asetsevate torustike ning pumplate eest on vastutav iga omavalitsus eraldi.

24.5 ÜVK-süsteemide kavandamine

VAV on koostanud veevarustussüsteemi uuendamise programmi, mille oluliseks eesmärgiks on vähendada lekkeid 35%-lt 20%-ni. Praegu 250 leket aastas ühisveevärgis ja 600 individuaalvaldustes olevates torudes.

24.6 Osutatavad teenused ja teenusestandardid

24.6.1 Teenuse liigid ja maht

ÜVK-süsteemid peavad seaduse järgi tagama piisava veehulga, et piirangud vastutustundliku tarbimise korral ei ole vajalikud. Joogivesi peab vastama joogivee regulatsioonides sätestatud nõuetele. Valitsus on kehtestanud nõuded puhastusjaamade emissioonile ja mudale.

VAV omab ja haldab - 4 veepuhastusjaama, 1550 km veetorusid, 27 pumbajaama, 18 tiiki mahuga 200 000 m³. Aastane toodetud vee maht on 95 mln kuupmeetrit Oslo jaoks, 2,6 mln Ski kommuuni jaoks ja 750m³ Lørenskogi piirkonna jaoks. Veetarbimine jaotub järgmiselt – eratarbijad 40%, kommertstarbijad 18%, avalik kasutus (purskkaev jne) 9%, lekkes 20%, muu nt min voolavus külmumiste vältimiseks 5%. Oseti veepuhastusjaam toodab u. 90% kogu tarbitavast veest ja Skullerudi veepuhastusjaam 10%. Lisaks tegutseb kaks väiksemat jaama, neist üks on reservis. VAV'l on u. 52 tuhat ÜVK võrku ühendatud klienti, neist 47 tuhat eramajapidamisi varustavad ühendused. VAV teenindab 558 tuhandet Oslo (530 tuhat) ja Ski (20 tuhat) kommuuni elanikku.

VEAS puhastab Oslo lääneosa (60% Oslo heitvetest) ning Askeri, Bærumi, Røykeni ja Nesoddeni kommuunide heitveed. VEAS poolt 2008. aastal vastu võetud ja puhastatud heitvee hulk oli 109,6 mln m³, lisaks 6,6 mln m³ vihmaveega segatud

reovett ülejooksu. Oslo osakaal selles 76,9 mil/m³ (sh. ülejooksust 4,3 mil/m³). Baerumi 27,3 mln m³; Askeri 10,4 mln m³; Roykeni 1,3 mln m³ ja Nesoddeni 0,25 mln m³. VEAS jaama võimsus on kuni 4000 l/s VEAS klientide arv on 467 tuhat, sh 300 tuhat Oslos, 104 tuhat Bærumis, 50 tuhat Askeris ja 2 tuhat Nesodalenis.

BRA heitveepuhastusjaam puhastab Oslo idaosa ning Oppegård and Nittedali kommuunide osa piirkondade heitveed. Üle 90% heitvetest tuleb sellesse jaama Oslo linnast. Bekketlageti jaam võttis 2008. aastal kokku 45.5 mln m³ heitvett, sellest Oslo 42,9 mln m³; Oppegårdi kommuun 1,9 mln m³; Nittedali kommuun 0,67 mln. m. Puhastatud heitvee maht oli 43.3 mln m³. Bekkelageti jaama võimsus on kuni 4000 l/s.

24.6.2 ÜVK võrk ja sellega liitumine

Ehitus- ja planeerimisseaduse § 65 alusel võib kohalik omavalitsus vajadusel nõuda majapidamise ühendamist veesüsteemi. Oslo linnas arvestatakse majapidamistele veevärgiga liitumise hind ruutmeetri põhised. Koos käibemaksuga on liitumine 37,84 NOK 1 m² kohta. Kohalikul omavalitsusel on õigus teatud juhtudel nõuda ka madalamat liitumishinda.

Heitvee kanalisatsioonivõrgu üldnõuded määrab jäätme- ja reostuskaitse seaduse pg 22 järgi kohalik omavalitsus. Seaduse § 24 tulenevalt on kohalik omavalitsus vastutav täielikult või osaliselt omavalitsuse omandis oleva kanalisatsiooni toimimise ja hoolduse eest. Erasektori kanalisatsiooni eest hoolitseb üldjuhul kinnistu omanik. Määruse järgi võib siiski panna kohalik omavalitsus võtta endale kohustuse ka erasektori heitvett käidelda ning opereerida.

Kommuunid otsustavad ise, kas kogu heitvesi suunatakse ühte tüüpi torustikesse või tuleb välja ehitada eraldi torustikud nt sadevee jaoks.

VAV valduses oli 2005. aasta seisuga kokku 2,253 km kanalisatsioonitorusid (82008. 2102 km), millest 670 km oli heitvee, 760 km sadevee- ja 823 km ühisveelise kanalisatsiooni torusid.

24.6.3 Vee kvaliteet

Tarbijale suunatav joogivesi peab vastama üldistele hügieeninõuetele: olema puhas, selgelt läbipaistev, lõhnatu, värvusetu ning ilma kõrvalmaitseta. Vesi ei tohi sisaldada füüsikalisi, keemilisi või bioloogilisi komponente, mis võivad kahjustada tarbijate tervist.

Norra joogivee määrus liigitab tarbijatele suunatava (läbi torustiksüsteemi) joogivee kvaliteedinormid üldjuhul 3 gruppi. Kvaliteedi hindamisel analüüsitakse organoleptilisi, mikrobioloogilisi ja füüsikalisi-keemilisi parameetreid. Ametlike proovide võtmise sagedus sõltub vee-ettevõtja klientide arvust. Oslo puhul, kus vee-ettevõtte kliente on üle 500 000, võetakse proove vähemalt 48 korda aastas. Lisaks tehakse ka juhuslikke mõõtmisi. Proovide protseduuride õigsust ning meetodite vastavust kontrollib Toiduohutuse Ameti poolt akrediteeritud isik.

Organoleptiliste parameetrite puhul pööratakse tähelepanu vee üldomadustele. Värvuse lubatav väärtuslavi on 20, lõhnal ja maitasel on määratletud väärtuslavi 12°C juures 2 ning 25°C juures 3, ning läbipaistvuse normparameetriks on 4 (nt reoveepuhastit läbival veel on see parameeter 1).

Mikrobioloogilistest näitajatest on vee kvaliteedi määramisel olulisemad eelkõige *coli*-laadsed bakterid ning muud bakteriaalset reostust põhjustavad mikroorganismid (lubatud väärtused 0 ühikut 250 ml/ kohta).

Vee füüsikalise-keemilise kvaliteeti võidakse määruse järgi kontrollida kuni 40 erineva näitaja alusel. Olulisemate parameetritena määratletakse vee pH taset (norm 6,5-9,5), summaarset orgaanilise süsiniku sisaldust (TOC) (mg/l – 5,0), ammoniumi sisaldust (mg/l – 0,5), elektrijuhtivust (mS/m 25 kraadi juures – 250), kloriidi sisalduvust (mg/l – 200), nitraatide sisalduvust (mg/l – 10) ning rauasisaldust (mg/l – 0,2).

Joogiveemääruse lisa sisaldab detailseid nõudeid (<http://www.lovddata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-20011204-1372.html>)

Oseti veepuhastusjaamas 2008. aastal mõõdetud keskmised tulemused olulisemates vee kvaliteedinäitajates olid järgnevad: (pH) 7,7-8,0; karedus (mg Ca/l) 3,0-3,5; värvus (mg Pt/l) 3-5; happesus (mmol/l) 0,09 – 0,1; hägusus (FTU) 0,07-0,1. Teises Oslo suuremas veepuhastusjaamas – Skullerudis mõõdeti 2008. aastal keskmisteks tulemusteks: (pH) 7,65-7,95, karedus (dH) 2,5-3,0, värvus (mg Pt/l) 4-6, happesus (mmol/l) 0,55-0,80 ning hägusus (FTU) 0,07-0,1.

24.6.4 Heitvee koostis

Puhastatava heitvee peamised kvaliteediparameetrid puudutavad lämmastiku, fosfori ning keemilise (COD) ja bioloogilise hapniku (BOD5) puhastusefekti. Fosfori puhul on kehtestatud normparameetriks 90%, lämmastiku puhul 70% ning orgaanilisel materjalil samuti 70%.

Pealinnaregiooni koostööpiirkonnas on 2 heitvee puhastusjaama. Bekkelageti jaamas (teeninduspiirkond hõlmab Oslo linna idaosa ning piirkondi Oppegårdi ja Nittedali kommuunidest) olid 2008. aastal puhastustulemused järgmised: lämmastiku puhastusefekt 70,5%, fosfori puhastusefekt 94,8 ning bioloogilise hapniku BOF5 puhastusefekt 97,2%. Jaama tulemused ei sisalda puhastitest mööda lastavat heitvett. VEAS-i jaamas (teeninduspiirkond Oslo lääneosa, Askeri ning Bærumi kommuunid) tulemused 2008. aastal olid vastavalt: lämmastikul 69,4% ning fosforil 91,6%. Bioloogilise hapniku taandamise nõue täideti piisava varuga. Jaama tulemused sisaldavad puhastitest mööda juhitavat heitvett.

24.6.5 Koguste mõõtmine

Vee- ja kanalisatsiooni tarbimistasude määramisel on 2 peamist lähenemisviisi. Tasu arvestatakse kas mõõtja näidu järgi või eeldatava tarbimismahu alusel 1,3 m³ ruutmeetri elamispinna kohta (sissetulev veehulk on võrdsustatud välja mineva veehulgaga). Ehkki seadus ei kohusta tarbijat veemõõturit kasutama, on näiteks Oslos

vaid 200 sellist majapidamist, mille tarbimistasu määratakse ruutmeetri põhiselt. Äri- ja tööstustarbimist on kohustuslik mõõta.

24.6.6 Vee- ja kanalisatsiooniteenuse hind

Kommuunide vee- ja kanalisatsioonitasude seaduse järgi on vee- ja kanalisatsioonivõrgustikuga liitunud klient kohustatud tasuma teenuste eest kohalikele omavalitsusele. Maksude üldised printsiibid, kalkuleerimise ning kogumise põhimõtted määrab Kuningas ning sellest raamistikust lähtuvalt loob iga omavalitsus oma hinnad ning arvutus- ja kogumissüsteemi. Erinevused on eelkõige tingitud KOV-ide erinevast investeerimispoliitikast, riigitasandi erinevatest nõuetest tegevusele ning asustustiheduse ja loodusolude varieeruvusest. Keskkonnaministeerium ning maavanem võivad abistada kohalikke omavalitsusi ühiste hinnasüsteemide välja kujundamisel (eelkõige naaberomavalitsuste vahel).

Kommuunide vee- ja kanalisatsioonitasude seaduse § 1 järgi peab kommuun hindade määramisel lähtuma reaalsest planeeritud kuludest, sh investeeringud (minimaalselt 3 aastat). Üldjuhul peaks tarbija katma teenuse kulud ning omavalitsusel ei ole õigust vee- ja kanalisatsiooni teenust maksustada kõrgemalt kui teenuse kogukuludeks vajalik. Kohalikul omavalitsusel on õigus määrata erinevaid abonemendi tasusid ning liitumishindasid, tulenevalt majapidamise tüübist.

Heitveepuhastussüsteemi, mida täielikult või osaliselt omab kohalik omavalitsus, loomise, opereerimise ning korrashoiu eest vastutab kohalik omavalitsus. Vastavad kulud peab katma omavalitsus läbi heitveepuhastusmaksude.

Vee- ja kanalisatsioonisüsteemidele kehtib ühine aasta-abonemendi tasu, mis on koostööpiirkonna omavalitsustes erinev. Oslos on abonemendi tasu 270 NOK (koos käibemaksuga) ning Askeris suhteliselt sarnane 224,80 NOK (ilma käibemaksuta). Samas näiteks Ski kommunis on aastamaks 715 NOK ning Roykeni klientidel tuleb aasta-abonemendi eest tasuda 750 NOK (hinnad koos käibemaksuga).

Oslo vee-ettevõtte VAV pakub veeteenust ka Ski kommuunile ning veetasud on naaberomavalitsuse klientidele märkimisväärselt kõrgemad. Vee hind kuupmeetritl on Oslo klientidele 8,50 NOK ning Ski kommuuni tarbijatele 15 NOK (kõik hinnad koos käibemaksuga). Seaduse järgi on omavalitsusel õigus teha tasude tasandusi omavalitsuse eelarve vahenditega.

Heitvee hind kuupmeetri kohta varieerub koostööpiirkonnas samuti. Heitvee hind Oslos kuupmeetri kohta on 10,26 NOK, Askeris 8,38 NOK, Bærumis 8,70 NOK (VEAS-i omavalitsused), kuid näiteks Oppegårdis 16 NOK (kõik hinnad ilma käibemaksuta).

Vee- ja kanalisatsioonisüsteemiga liitumise tasud on koostööpiirkonnas erinevad. Hinna arvestus võib toimuda nii elamispinna ruutmeetrite põhiselt kui ka fikseeritud summana. Näiteks Oslos ning Askeris maksab liitumine vastavalt 56,73 NOK ja 145 NOK ruutmeetri elamispinna kohta, kuid Roykenis on fikseeritud liitumishind 25 000 NOK majapidamistele.

24.6.7 Personalile esitatavad nõuded

Jäätme- ja reostusekaitse seaduse § 24 järgi on kommunidel õigus määrata kvalifikatsiooni nõuded heitveesüsteemide haldamise, opereerimise ning korrashoiuga tegelevatele töötajatele.

24.6.8 Teavitamisega seotud nõuded

Joogivee määruse § 5 alusel on vee-ettevõttel kohustus jagada tarbijatele informatsiooni joogivee kvaliteedi kohta. Samuti peab vee-ettevõtja informeerima elanikke joogivee kvaliteedi muutustest ning teavitama potentsiaalsetest terviseriskidest seoses tarbitava joogiveega. Tarbija peab olema operatiivselt teavitatud ka süsteemi korrashoiu ning ehitusega kaasnevatest veekatkestustest või joogivee kvaliteedi muutustest. Joogivee määrusest tulenevalt on vee-ettevõttel kohustus informeerida ka kommuuni vastavat kontrollinstitutsiooni määral, mis võimaldab sellel institutsioonil seadusega sätestatud tegevusi läbi viia. Lisaks on vee-ettevõttel kohustus jagada riiklikule registrile statistilisi andmeid.

Vee-ettevõtte vastutab tarbijate nõuetele vastamise eest. Oslo vee-ettevõtte VAV on seadnud eesmärgiks Interneti-põhiselt luua 24 tundi ööpäevas funktsioneeriva teavitus- ja klienditeenindussüsteem.

24.7 Finantseerimine

Kommuunide vee- ja kanalisatsioonitasude seadus ütleb, et kohaliku vee ja heitveetasude määrus peab kindlustama kohalikele omavalitsusele rahastamise, mis võimaldab neil tagada joogivee tootmise ja jagamise ning heitvete puhastamise (pg 25). Tasude suurus on kommuuni volikogu otsustada. Kanalisatsiooniteenuse juures tuleb seadusest tulenevalt lähtuda reostaja-maksab printsiibist.

Kogutud vee- ja kanalisatsioonitasusid kasutatakse teenuse osutamise finantseerimiseks. Vee teenuse puhul on võimalik osade kulude katmine kommuuni eelarvest, heitvete puhul rakendatakse reostaja-maksab põhimõtet. Rohkem kui teenuse osutamiseks vajalik tasusid korjata ei tohi.

VAV tegevusi finantseeritakse läbi vee- ja kanalisatsioonitasude Oslo ja Ski kommuuni klientidele. VAV 2008. aasta tulud oli 1171 mln NOK, sh 963 mln müügitulu, 201 mln finantstulu ja 7 mln toetusi. VAV 2008. aasta kulud 758 796 tuhat NOK jagunes järgmiselt - palgad ja sotsiaalsed kulud 190 500 tuhat, finantskulud ja finantstehingud 205 354 tuhat, materjalide ost 154 853 tuhat NOK. 2008 maksis VAV BEKKELAGET-i puhastusjaama operaatorfirmale BEVAS 41,3 milj. ning VEAS-ile Oslo osaluse eest 107,8 milj. NOK

VEAS ei ole lähtudes põhikirjast kasumit taotlev ühing. Taotletakse tulude ja kulude iga-aastast tasakaal, tulude ülejääk kasutatakse järgmistel aastatel. VEAS tulud olid 2008. aastal 146 mln NOK, millest 98 mln NOK laekus omanikkommuunidelt puhastusteenuse eest maksmiseks (Oslo 96 mln NOK, Roykeni 1,6 mln NOK ja Nesodden 0,6 mln NOK) ja 41 mln laenude ja intresside tasumiseks. Oslo koguosalus

oli 2008. aastal 108 mln NOK. Kommuunidelt saadavad tulud on proportsionaalsed heitvee hulgaga, mis neist saabub.

VEAS 2008. aasta kulud olid kokku 151 471 tuhat NOK, millest arvatud amortisatsioon oli 46 530 tuhat, palgad, puhkuserahad 20 547 tuhat; elekter 16 070 tuhat; kemikaalid 30 207 tuhat, hooldus- ja muu varustus 8 802 tuhat NOK.

25 Jäätmemajandus

25.1 Õigusaktid

Olulisemad õigusaktid, mis reguleerivad jäätmemajanduse korraldust on jäätme- ja reostusekaitseadus (Lov om vern mot forurensninger og om avfall), keskkonnaseadus (Lov om rett til miljøinformasjon og deltakelse i offentlige beslutningsprosesser av betydning for miljøet) ning jäätmekäitlusmäärus (Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall).

25.2 Avalikud ülesanded ja nende jaotus

Jäätme- ja reostuskaitseaduse üheks eesmärgiks on tagada jäätmetekke vähenemine ja parem jäätmete käitlemine, selliselt et see oleks võimalikult ohutu tervisele ja keskkonnale. Seaduse järgi (pg 29-30) vastutavad kommuunid jäätmekorralduse eest.

Riiklik reostuskontrolli amet (Forurensningsmyndigheten) võib üldaktiga või korraldusega sundida kommuune jäätmekogumisega, sh ohtlike jäätmete kogumisega ja transportimisega, tegelema. Amet võib võtta vastu otsuseid jäätmete taaskasutuse, katlamajades küttena kasutamise, kogumise, hoidmise ja sorteerimise viiside ning eesmärkide kohta.

Prügimajanduse standardite täitmist klientide poolt teostab kohaliku omavalitsuse vastav institutsioon. Selleks et tagada kvaliteedistandardite täitmist võib Norra Reostuskontrolli Agentuur anda maakonna või valla vastavatele institutsioonidele õiguse määrata sunnivahendina trahve vastavalt reostuse tõrje seaduse § 73 või toote kontrollimise seaduse § 13 alusel.

Jäätme- ja reostuskaitseadus sätestab, et käitlusjaamadel on kohustus pidada jäätmeregistrit ning jaamad peavad nõudel jagama statistilist infot riiklikule ametile ja EL-i vastavale institutsioonile. Andmete säilitamise kohustus on 10 aastat.

25.3 Koostöö alused ja koostööpiirkonnad

Jäätme- ja reostusekaitseaduse pg 44 annab Reostuskontrolli ametile õiguse kohustada kommuune tegema koostööd reostusohutude ennetamisel, sh kommuunidevahelise hädaolukorra plaanide koostamisel ja rahastamisel. Muus osas koostöös seadustest tulenevalt kohustuslik jäätmemajanduses ei ole. Oslo linn korraldab prügivedu iseseisvalt.

25.4 Organisatoorne struktuur pealinnas ja pealinnaregioonis

Oslo jäätmemajanduse korraldaja on Oslo kommune Renovasjonsetaten (REN), mille tegevust kontrollib Oslo linna transpordi- ja keskkonnamitee. REN ülesanne on tagada volikogu õigusaktidest tulenevate ülesannete täitmine jäätmekorralduses (eeskätt majapidamiste jäätmed).

Jäätmete kogumine ja transport on hankelepingutega delegeeritud eraettevõtetele. Kõik Oslo jäätmekäitlusjaamad on REN-i koosseisus, välja arvatud põletusjaamad, mis on energiaosakonna hallata.

REN-i kontrollorganid on Oslo ja Akershusi maavanem ja Tervisekaitseagentuur.

25.5 Jäätmemajanduse kavandamine

Oslo linnal on jäätmemajanduse strateegia.

25.6 Osutatavad teenused ja teenusestandardid

25.6.1 Teenuse liigid ja maht

Norra jäätmekäitlusmäärus paneb vastutuse jäätmemajandamise skeemide välja töötamise, jäätmete kogumise ning käitlemise eest kohalikule omavalitsusele, kuid omavalitsusel on õigus teatud hõredalt asustatud piirkondi mitte ühendada üldistesse majapidamisjäätmete kogumissüsteemidesse. Selline välistus peab sisalduma kommuuni jäätmemääruses. Kohalikus jäätmemääruses peab samuti olema sätestatud, kuidas saavutatakse jäätmete hügieeniline kogumine ja transportimine (pg 30). Kommuunide peavad tagama avaliku kasutusega kohtadel prügikastide ja konteinerite olemasolu ja tühjendamise (pg 35).

Oslo prügimäärus piiritleb jäätmeveo sagedused sõltuvalt jäätmete liigist. Prügivedamise teenust osutaval ettevõttel on kohustus tühjendada elanike jäätmekonteinereid, mis sisaldavad segajäätmeid (see mis ei kuulu sorteeritavate jäätmete gruppi), toitu ja plastikut vähemalt 1 kord nädalas [reeglina sisaldab konteiner kõiki 3 jäätmeliiki, kuid eraldi tähistatud kottides]. Teatud Oslo korrusmajade piirkondades toimub segajäätmete konteinerite tühjendamine siiski üldjuhul 3 korda nädalas. Juhul kui konteiner ei sisalda orgaanilisi jäätmeid, võib Oslo Jäätme Agentuur (Oslo kommune Renovasjonsetaten (REN)) konteinerite tühjendamise sagedust vähendada. Mitteorgaanilisi jäätmeid sisaldavate konteinerite nt paber jms tühjendamise sagedusi linn määruse kaudu ei reguleeri. Paberikonteinerid, mis ei asu korrusmajade piirkonnas tühjendatakse reeglina 1 kord kuus. Korrusmajade juures viiakse paberit 1 kord nädalas.

Oslo linnas on välja arendatud SMS teenus, mida saavad kasutada elanikud, kelle konteinerid vajavad erakorralist tühjendamist. SMS sõnum saadetakse otse REN-i

ning saatja registreeritakse. Tühjendamise aeg ei ole määratletud, kuid püütakse järgida printsiipi – nõue täidetakse esimesel võimalusel.

REN jäätmeveo klientide arv on 270 tuhat majapidamist. Elanikud peavad sorteerima jäätmed: 1) paber, 2) klaas ja metallkonteinerid, 3) ohtlikud jäätmed (liimid, värvid, määrded, elektroonilised jäätmed jms.), 4) toit, 5) riided, 6) plastik, 7) tagastatav klaastaara. Plastiku ja toidu sorteerimine toimub alates 1.10.2009. Elanike konteinereid tühjendavad ning teostavad prügivedu 5 aastaste lepingute alusel (alates 2008) REN-i jäätmejaamadesse RenoNorden AS ja Veolia Miljø Gjenvinning AS. 2008. aastal võttis REN Oslo majapidamistest kokku 225 747 tonni jäätmeid, sh 125 604 tonni olmejäätmeid, 40 733 tonni vanapaberit, pappi ja kartongi.

Jäätmekogumispunktide asukohad ning tiheduse määrab jäätmekäitlusmäärusest tulenevalt kohalik omavalitsus. Jäätmekäitluse määrus paneb kommuunile kohustuse muuhulgas ohtlike jäätmete kogumispunktide loomise ja opereerimise igas omavalitsuse piirkonnas. Reostuskontrolli amet võib kohustada (pg 30) kommuune arendama välja jäätmesorteerimise süsteemid. Selline kohustus peab sisaldama süsteemi rakendamise ja ülapingimise kulude hindamist võrdluses saavutatavate mõjudega keskkonnale.

Norra jäätmekäitluse määruse §1 ning 11 alusel on kohalikud omavalitsused kohustatud looma nii kodutarbijatele kui ka ettevõtetele ohtlike jäätmete kogumisvõrgustiku. Elanike poolt toodud ohtlikud jäätmed peavad olema nõuete kohaselt pakitud ning varustatud informatiivsete sedelitega. Jäätmekäitluse määruse järgi peab elektrooniliste jäätmete vastuvõtja tagama jäätmete ohutu ladustamise.

REN haldab 2 suurt jäätmejaama ja 4 minijaama, 605 klaasi ja metallipakendite konteinerit ja 39 ohtlike jäätmete jaama. 2 suures jäätmejaamas ja 4 minijaamas koguti 2008. aastal kokku 49 989 tonni (sorteeritud) jäätmeid, ohtlike jäätmete jaamas 925 tonni, klaasi ja metallikonteinerites 6 687 tonni Riided saab ära anda Fretex and UFF punktidesse. 2008. aastal oli nende kogukaal 1598 tonni. Jäätmepunktide korrashoiu ja ümbruse puhastamisega tegeleb REN. Majapidamises tekkiva suuremat sorti kola aga kogutakse REN-i poolt 2 korda aastas kokku (aastas 220 tonni).

25.6.2 Transpordile ja konteineritele osutatavad nõuded

REN määrab kindlaks, kas ja kuhu jäätmekonteinerid paigutatakse. Samuti on REN-il õigus konteinereid ümber paigutada. Konteinerid peavad olema stabiilsel, horisontaalsel, lume- ning veevabal pinnal. Klient peab tagama juurdepääsu konteineritele ning konteiner ei tohi asetseda kaugemal kui 10 meetrit kasutatavast rajast. Raskemate kui 100 kg kaaluvate konteinerite korral on suurimaks lubatud vahemaaks kasutatavast rajast määratud 5 meetrit. Konteinerid ei tohi olla liiga rasked või liiga tihedalt täidetud. Hõlbustamiseks tühjendajate normaalse töötsükli kulgu, on REN-i poolt määratletud orienteeruvad mõõdud: 180 liitrine konteiner/kott ei tohi kaaluda rohkem kui 25 kg; 140-330 ratastega konteineri kaalu ülempiir on 50 kg ning 660 liitrise ratastega konteineri lubatud kaal on kuni 100 kg. Majapidamiste juures asuvate konteinerite ümbruse heakorra eest vastutab Oslos klient. Jäätmekogumispunktide keskkonnaohutuse standardid fikseerib kohalik omavalitsus.

REN on hanketingimustes kehtestanud teenuse osutajale keskkonna- ja kvaliteedinõuded. Jäätmeveo masinatele kehtestatud standarditest on olulisemad

piirangud koorma kaalule ning mahule. Jäätmejaamadesse lubatakse vaid neid masinaid, mille laadungi kaal ei ületa 3,5 tonni ning maht 2,5 m³. Erandina on alates 2009. aastast lubatud Haraldruudi jaama ka kuni 5 m³ koormamahuga sõidukeid. Oluline on ka nõue, et jäätmeveo masinad peavad olema puhtad ning tehniliselt korras. Antud nõuet kontrollib perioodiliselt REN.

Oslo jäätmemajanduse strateegia näeb ette uute biogaasil töötavate jäätmeveo masinate järk-järgulise kasutuselevõtu. Nendel masinatel ei tohi kasutada naastrehve ning sõidust põhjustatud müratase peab vastama EL-i normatiividele. Samuti on kohustus neid masinaid pesta biolagundavate kemikaalidega autopesulates. Uutes jäätmeveo lepingutes on sätestatud tingimus, mille kohaselt REN teostab ka riskianalüüsi.

25.6.3 Jäätmete taaskasutamine ja ladestamine

Norra jäätmekäitlusmäärus sätestab kohaliku omavalitsuse, tootja ja edasimüüja vastutuse elektrooniliste jäätmete kogumisel. Edasimüüja on kohustatud tasuta vastu võtma sarnaseid tooteid või tootekomponente, mida ta müüb või on müünud (kuni aasta tagasi). Posti- või e-kaubanduse puhul on turustaja kohustus luua asendussüsteem ekvivalentsete koguste vastu võtmiseks. Elektrooniliste jäätmete sorteerimise ning ladustamise eest vastutab turustaja. Samuti on elektrooniliste seadmete müüjad kohustatud teavitama tarbijaid sorteerimise vajalikkusest ning kogumisskeemidest. Kohalik omavalitsus peab hoolitsema selle eest, et elektrooniliste jäätmete kogumise ja ladustamise süsteem toimiks. Jäätmekäitlusmääruse alusel on omavalitsusel sarnaselt turustajatega kohustus võtta vastu elektroonilisi jäätmeid kogumispunktides.

Tootjavastutus on määratletud eelkõige finantseerimise kaudu. Tootja peab rahastama elektrooniliste jäätmete kogumist, sorteerimist, taaskasutust, taaskäitlust või ladustamist läbi osaluse Norra Reostusekontrolli Agentuuri poolt akrediteeritud tagasivõtu ettevõttes. Seega ostab tootja vastavat teenust lepinguga või loob ise vastava ettevõtte, mis jäätmemajandusega tegeleb. Tootjatel on samuti kohustus informeerida tarbijat läbi pakendiinfo toodete potentsiaalsest keskkonnaohust. Osapoolte kohustusi kontrollib maavanem. Elektrooniliste jäätmete tooterühmad määratleb Norra jäätmekäitluse määrus. Edasimüüjate ning tootjate vastutus on fikseeritud ka keskkonnaohtlike patareide, mahakantud sõidukite, kasutatud rehvide ning joogipakendite puhul. Kohalikul omavalitsusel jäätmekäitluse määruse järgi nende jäätmeliikide majandamisel vastutus puudub.

Norra jäätmekäitluse määrus liigitab prügilad 3 kategooriasse: ohtlike jäätmete prügilad, tavajäätmete prügilad ning püsijäätmete prügilad. Vastavalt prügila liigile sätestab määrus ka üldnõuded prügilate projekteerimisele ning opereerimisele lähtuvalt keskkonnaohutusest: pinnasekaitse, põhja- ja sadeveekaitse, gaasikontroll, stabiilsus ning ökosüsteem. Prügilate keskkonnaohutuse kontrolli eesmärgil analüüsitakse järelevalve asutuse poolt kindlate tsüklitena põhjavee taset ja koostist, nõrgvee koostist, pinnavee kogust ja koostist ning gaasi kontsentratsiooni ja koostist.

Jäätmekäitluse määruse § 9 keelab hoiustada biolagunevaid jäätmeid (välja arvatud jäätmed, mille orgaanilise süsiniku koguhulk (TOC) ei ületa 10%), vedeljäätmeid,

radioaktiivseid ning plahvatusohtlikke jäätmeid, nakkusohtlikke jäätmeid ning sõidukite rehve (va. jalgratta rehvid).

Maa-alustes prügilates on keelatud ladestada jäätmeid, mille stabiilsus ei vasta geotehnilistele tingimustele, jäätmeid, mis võivad toota mürgiseid gaase, biolagunevaid jäätmeid, tugevalõhnalisi jäätmeid ning isesüttivaid jäätmeid.

Prügilatesse veetavate jäätmete koostis peab olema dokumenteeritud jäätmetootja poolt. Olmejäätmete tootjaks loetakse seejuures kohalik omavalitsus. Info peab muuhulgas sisaldama andmed selle kohta, kuidas jäätmed tekivad ning võimalusel loetelu toorainetest, mida on kasutatud; kinnitama, et jäätmed ei sisalda jäätmekäitluse määruises § 9 loetletuid jäätmeliike; andmeid jäätmete koostise ja leostumisevõimaluste kohta (loksutustest); iseloomustama jäätmete lõhna, värvi ja füüsilist vormi; ohtlike omadusi; teave selle kohta, millist liiki prügilas jäätmeid saab kõrvaldada ning mis tahes lisameetmeid, mida prügila peab kasutama jäätmete käitlemiseks. Leostumise kontrolli peab tegema jäätmetootja. Nõuded tulemustele on esitatud detailsemalt jäätmekäitluse määruises.

Jäätmete kontroll peab toimuma ka prügilates. Normiks on kehtestatud vähemalt 1 proov 100 koorma kohta. Võetud tilkanalüüsidega kontrollitakse eelkõige dokumentatsiooni vastavust. Prügila peab analüüse säilitama vähemalt 1 kuu ning analüütilisi aruandeid säilitama vähemalt 1 aasta.

Kütteväärtusega jäätmed viiakse kas Haraldrud energiajaama või Klemetsrudanlegget põletusjaama ning toodetakse energiat. Põletusjaamades võetakse jäätmeid vastu ka teistest kommuunidest. Haraldrud energiatootmisjaam kasutab sooja vee tootmiseks aastas u. 100 000 tonni jäätmeid. Klemetsrudanleggeti jäätmepõletusjaam kasutab nii majapidamiste kui tootmisjäätmeid Oslost ja ümberkaudsetest kommuunidest. Energiat kasutatakse soojuse ja elektri tootmiseks. Mõlemad põletusjaamad kuuluvad Oslo linnale ning alluvad Oslo kommuni Energigjenvinningsetaten'ile. Siia viiakse see prügi, mis ei ole kõlblik ümber töötlemise jaamades. Toodetud energia katab umbes 10% linna vajadustest.

REN asutus Oslo Kompost toodab aiapäätmetest komposti ja mullasegusid.

25.6.4 Hind tarbijale

Jäätmeseaduse § 34 alusel on jäätmesektori hindade määramise ülesanne kohalikul omavalitsusel. Jäätmehinnad peavad täielikult katma kogu jäätmemajanduse kulud (nii kapitali kulud kui ka opereerimise kulud). Samas ei tohi hinnad ületada jäätmekorralduse kulusid. Kohalikel omavalitsustel on õigus kehtestada elanikele erinevaid hindasid, sõltuvalt jäätmete mahu kasvust. Hinna kalkulatsioonide üle peab järevalvet Jäätmekontrolli agentuur (Forurensningsmyndigheten). Oslos määrab jäätmesektori hinnad kodutarbijatele Oslo linna volikogu.

Oslo jäätmemaksud sisaldavad segajäätmete, toidujäätmete, plastiku, paberi ning papi kogumist; konteinerite kohale toomist, vahetust ning parandust; klaasi ja metallpakendite kogumispunktide ning ohtlike jäätmete kogumispunktide ning minijäätmejaamade korraldamist; aiapäätmete vastuvõttu ning kompostimise kursust. Jäätmemaks jaguneb üldjuhul kolmeks osaks: konteinerimaks, asukohamaks ning sõidumaks. Konteinerimaksu arvestatakse aasta- ning mahupõhiselt ning see on (koos kõigi maksudega) 140 liitri konteineri puhul 2189 NOK ning 240 liitri konteineri

puhul 3033 NOK. Mahukamate konteinerite aastamaks on: 400 liitrisel 4424 NOK ning 660 liitrisel 7249 NOK. Asukohamaks on 278 NOK. Ühel kohal võib olla mitu konteinerit ning nende arv asukohamaksu ei mõjuta. Küll aga võib asukohamaks tõusta juhul kui jäätmeveo sagedus tõuseb. Asukohamaks jagatakse konteinerite kasutajate vahel. Sõidumaks on 415 NOK. Juhul kui majapidamises tekib aeg-ajalt rohkem jäätmeid, võib elanik osta lisaks jäätmekoti, mille hind on 30 NOK. Jäätmekotid on müügil näiteks kütusetanklates. Täidetud jäätmekotid jäetakse konteinerite kõrvale ning nende äravedu toimub koos konteinerite tühjendamisega.

Oslo elanikele on jäätmete toomine jäätmetöötusjaamadesse tasuta. Teiste kommuunide elanikud peavad kasutama oma kommuuni jäätmekogumissüsteemi. Elanike poolt minijäätmejaamadesse veetavate jäätmete pealt ei võeta samuti tasu. Küll aga on toodavale kogusele seatud ülempiir sõltuvalt minijäätmejaamadest: kuni 0,5m³ või 1m³. Osades jaamades ei aktsepteerita treileril transportitavaid koormaid, juhul kui ei tooda aiapäätmeid. Ettevõtetele kehtib alates 2009. aastast jäätmejaamadesse toodavatele jäätmetele 200 NOK tasu.

25.6.5 Personalile esitatavad nõuded

Jäätmekäitluse määruse järgi peavad töötajad, kes tegelevad ohtlike jäätmete vastuvõtu ja käitlemisega, omama vastavaid teadmisi ning kogemusi, ja järgima et ohtlike jäätmete käitlemine ei kahjustaks keskkonda. Selle tagamiseks peavad töötajad omama isiklikku tegevuskava oskuste ja teadmist suurendamiseks. Tegevuskava täitmiseks peavad töötajad läbima vastavasisulisi pädevuskoolitusi.

Jäätmeveo masinate juhid läbivad ökojuhtimise koolituse.

25.6.6 Elanike teavitamine

Keskkonnaseadus paneb kohalikule omavalitsusele ka kohustuse jagada elanikele keskkonnaalast infot. Teatud objektiivsetel tingimustel võib omavalitsus siiski keelduda info avalikustamisest. Protseduurilised üldreeglid määratleb keskkonnaseaduse § 13. Üldjuhul täidetakse nõue 15 päeva jooksul, kuid keerulisematel ning mahukatel juhtudel on arvestatud maksimaalseks ajakulaks kuni 2 kuud. Tähtaja pikenemisel üle 15 päeva peab vastava nõudega tegelev ametnik informeerima arupärijat viivituse põhjustest. Samuti peab vastav ametnik nõudest keeldumisel lühidalt selgitama, miks nõutavat informatsiooni ei avaldata. Nõude esitajal on pärast keeldumist õigus 3 nädala jooksul esitada taotlus detailsemale põhjendusele ning antud taotlus täidetakse 10 tööpäeva jooksul.

Seaduse § 12 kohustab jagama infot alati, kui on toimunud tõsine keskkonnareostus, mis võib põhjustada ohtu elanikkonnale. Samuti on omavalitsusel kohustus informeerida keskkonnareostuse korral elanikkonda vastavatest kaitsemeetmetest. Info avalikustamise protseduuri ning vormi määrab kohalik omavalitsus.

Üldinfot Oslo jäätmemajanduses toimuva kohta jagatakse 4 korda aastas ilmuva infolehe ning Interneti kaudu. Klienditeenindus on avatud tööpäevadel 8.00-15.35. 4 korda aastas klientidele infoleht - RENT Nytt.

Tulenevalt keskkonnaseadusest vastab REN elanike arupärimistele vähemalt 2 nädala jooksul. Konteinerite parandamise ning vahetamisega seotud probleemidele vastatakse üldjuhul 1-3 tööpäeva jooksul. Aktsepteeritakse ka SMS-i või meili teel saadetud küsimusi.

25.7 Finantseerimine

Jäätme- ja reostusekaitseaduse pg 34 sätestab, et kommunid peavad kehtestama tasud, mis katavad jäätmesektori kulud, sh kogumise, transpordi, ladestamise, töötlemise ja järelkontrolli kulud. Kogutavad tasud ei tohi ületada kulusid jäätmeveole ja -korraldusele. REN tulud 2008. aastal olid 413 mln NOK, sh müügitulu 399 mln NOK. REN kulude maht oli 2008. aastal 358 mln NOK, sh 71 mln personalikulud.

26 Planeerimine

26.1 Õigusaktid

Planeerimistegevust reguleerivad olulisemad riiklikud õigusaktid on planeerimis- ja ehitusseadus (Plan- og bygningslov), Oslo ja selle ümbruse rohealade seadus (Lov om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner).

26.2 Avalikud ülesanded ja ülesannete jaotus

Riigi keskvalitsuse ülesanded on: riiklike planeeringute koostamine, juhtnööride ja piirangute kehtestamine planeerimisele, planeeringute lõplik kinnitamine, kontroll planeerimistegevuse üle. Maavanem riigi esindajana teostab järelevalvet maakondlike kommunide ja kommunide planeerimisprotsessi ja planeeringute üle.

Maakondlikud kommunid koostavad ja kehtestavad maakonnaplaneeringud. Kommunid koostavad üldplaneeringu, maakasutuse tsoneerimisplaani ja ehitusarenduse plaane.

26.3 Koostöö alused ja koostööpiirkonnad

Planeerimis- ja ehitusseaduse pg 14 sätestab riigi, maakondade ja kommunide kohustuse teha planeerimisel vajaliku informatsiooni kogumisel, töötlemisel ja kasutamisel koostööd. Ministeerium võib anda täiendavaid õigusakte koostöö tagamiseks. Samuti võib ministeerium kohustada kommune ja maakondi looma ühiseid planeerimisasutusi (pg 20 ja 19). Vastavatel võimuorganitele tuleb anda võimalus oma seisukoha esitamiseks.

Riik on andnud välja koordineeritud maakasutuse ja transpordi planeerimise poliitikajuhtnöörid. Selles dokumendis kehtestatakse riigile, maakondadele ja kommunidele kohustus planeerida maakasutust ja transpordisüsteemi kooskõlastatult. Põhivastutus koordineeritud lahendusteni jõudmisele transporditeede, teeninduskeskuste, linnaliste- ja maaliste asulate piiritlemisel on pandud maakondadele, , selliselt et koordinaatsiooni vastavalt järgmistele juhistele:

26.4 Pealinna ja pealinnaregiooni valitsemis- ja haldusstruktuurid ja teenuseid osutavad üksused

Oslo linnavalitsuse koosseisus on planeerimis- ja ehitusteenuste agentuur, mis kuulub linnaarengu osakonna koosseisu.

Akershusi maakonna volikogu panustab üldise maakasutuse poliitika väljatöötamisesse ja elluviimisesse, sh pikaajalised transpordilahendused mis teevad regiooni konkurentsivõimelisemaks. Volikogu osaleb munitsipaalplaanide väljatöötamisel.

27 Kergliiklus

Kergliiklusteede arendamise, ehitamise ja hooldamisega tegelevad Oslo linna Transpordiameti (Samferdselsetaten) struktuuriüksused. Linn on koostanud jalgrattateede strateegia perioodiks 2005-2015. Regionaalse jalgrattateede võrgu arendamisel teeb linn koostööd riikliku Ida-Norra regionaalse teedeametiga.

Amet on sõlminud hanke tulemusel 8 aasta pikkuse lepingu Clear Channel Adshel'iga teenuse pakkumiseks 1200 linnarattal. Vajalik registreerimine kodulehele www.oslobysykkel.no – hinnad, tellimine, parklad. Teenuse tellides saadakse elektrooniline kaart, millega on võimalik rattaid laenutada. Parklad asuvad Oslo kesklinnas.

Dokumendid

Lisatud MS Excel fail Dokumendid 17.01.2010

ⁱ 7 § Kulujen jakaminen jäsenkuntien kesken

Jäsenkunnat maksavat yhteistyövaltuuskunnan eri tehtävistä aiheutuvat kulut, siltä osin kuin tehtävän hoidosta perittävät maksut ja muut tuotot eivät riitä kattamaan kuluja, palvelujen käytön mukaisesti.

Niistä kuluista, joihin 1 momentissa olevaa perustetta ei voida soveltaa, Helsingin kaupunki suorittaa puolet ja muut jäsenkunnat yhteensä toisen puolen asianomaisen vuoden tammikuun 1 päivän mukaisen kuntien asukkaiden lukumäärän suhteessa, kukin kuitenkin vähintään kolme prosenttia.

8 § Sopimukseen perustuvien kulujen jakaminen ja ennakot maksuosuuksista

Yhteistyövaltuuskunnan tehtävistä aiheutuvien kulujen jakamisesta jäsenkunnat voivat yhdessä päättää toisin kuin 7 §:ssä säädetään.

Jäsenkunnilta voidaan periä ennakoita niiden osuuksista 7 §:ssä mainittuihin kuluihin seutukokouksen päättämien perusteiden mukaan.

Korvaus niistä tehtävistä, jotka yhteistyövaltuuskunta hoitaa sopimuksen perusteella, määritellään sopimuksessa, jonka perusteet yhteistyövaltuuskunnan hallitus hyväksyy.

ⁱⁱ 3 § Lain tavoite

Lain tavoitteena on joukkoliikenteen kehittäminen siten, että ihmisten käytettävissä on välttämättömiä jokapäiväisiä liikkumistarpeita vastaavat joukkoliikenteen palvelut koko maassa. Tavoitteena on lisäksi, että runsasväkisillä kaupunkiseuduilla ja niiden välisessä liikenteessä palvelutaso on niin korkea, että joukkoliikenteen kulkutapaosuus kasvaa.

ⁱⁱⁱ 4 § Joukkoliikenteen palvelutason määrittely

Tämän lain 14 §:n 1 momentissa tarkoitettujen viranomaiset ovat velvollisia määrittämään toimivalta-alueensa joukkoliikenteen palvelutason. Valtakunnallisen liikenteen palvelutason määrittelee liikenne- ja viestintäministeriö. Eri väestöryhmien tarpeet on otettava palvelutason määrittelyssä huomioon.

Palvelutason määrittelyä valmistellessaan viranomaisten tulee toimia tarpeellisilta osin yhteistyössä keskenään sekä kuntien ja maakuntien liittojen kanssa. Palvelutason määrittely on voimassa määräajan.

^{iv} 8 § Luvan tarve

Ammattimainen henkilöiden kuljettaminen tiellä linja-autolla edellyttää liikennelupaa.

Ilman liikennelupaa saa kuitenkin suorittaa konsernin tai siihen verrattavan yhtymän, kunnan, kuntayhtymän tai yhteisön, jossa kunnalla on kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta, sisäisiä henkilökuljetuksia niiden hallinnassa olevilla linja-autoilla

^v 3 § Joukkoliikenne

Pääkaupunkiseudun kuntien on hoidettava yhteistoiminnassa kuntien aluetta koskeva:

- 1) liikennejärjestelmän ja joukkoliikenteen suunnittelu;
- 2) joukkoliikenteen liikennepalveluiden suunnittelu ja hankinta; ja
- 3) joukkoliikenteen taksa- ja lippujärjestelmästä sekä taksoista päättäminen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä hoitaa kuntayhtymä. Kuntayhtymään sovelletaan, mitä kuntalain 10 luvussa säädetään kuntayhtymästä.

Kuntayhtymän toimintaan sovelletaan, mitä säädetään vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista annetussa laissa (349/2007) säädetään.

Kuntayhtymä voi toimialueellaan antaa liikenteenharjoittajalle enintään 15 vuoden ajaksi yksinoikeuden harjoittaa raitiovaunu- ja metrolinjoja.

Kuntayhtymä voi lisäksi ottaa sopimuksella hoitaakseen joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annetun lain (469/1979) 4 §:ssä tarkoitettujen tarkastusmaksun perimisen myös muussa kuin alueen joukkoliikenteessä.

vi 8 § Eräät liikenteen palvelut:

Tätä lakia sovelletaan sellaisten verkkojen rakentamiseen, huoltoon, ylläpitoon sekä tarjoamiseen, joiden tarkoituksena on tarjota julkisia kuljetuspalveluita rautateitse, raitioteitse, johdinautoilla, linja-autoilla tai metrolla. Kuljetuspalvelujen verkolla tarkoitetaan palvelua, jota tarjotaan viranomaisen toiminnalle asettamien ehtojen mukaisesti. Ehdot voivat koskea liikennöitäviä reittejä, käytettävissä olevaa kuljetuskapasiteettia tai vuorotiheyttä.

Tätä lakia ei sovelleta yleisölle linja-autokuljetuspalveluja tuottaviin yksiköihin, jos muut yksiköt voivat vapaasti tarjota samoja palveluja joko yleisesti tai tietyllä maantieteellisellä alueella samoin edellytyksin kuin hankintayksiköt.

Tätä lakia sovelletaan lentokenttien, meri- tai sisävesisatamien ylläpitoon taikka terminaalipalvelujen tarjoamiseen lento-, meri- tai sisävesiliikenteen harjoittajille.

^{vii} 20 § Yksinoikeuteen perustuvat palveluhankinnat

Tätä lakia ei sovelleta palveluhankintoihin, jotka tehdään toiselta hankintayksiköltä tai hankintayksiköiden yhteenliittymältä sille Euroopan yhteisön perustamissopimuksen mukaisella lailla, asetuksella tai hallinnollisella määräyksellä annetun palvelujen tuottamista koskevan yksinoikeuden perusteella.

^{viii} 36 § Tarjouspyynnön sisältö

Tarjouspyynnössä tai soveltuvin osin hankintailmoituksessa taikka ilmoituksessa toimittajarekisterin olemassaolosta silloin, kun tällainen ilmoitus on samalla kutsu tarjouskilpailuun, on oltava:

1) hankinnan kohteen määrittely noudattaen, mitä teknisten eritelmien ja vaatimusten esittämisestä 40 ja 41 §:ssä säädetään sekä hankinnan kohteeseen liittyvät muut laatuvaatimukset;

^{ix} 54 § Tarjouksen valinta

Tarjouksista on hyväksyttävä se, joka on hankintayksikön kannalta kokonaistaloudellisesti edullisin hankinnan kohteeseen liittyvien vertailuperusteiden mukaan tai se, joka on hinnaltaan halvin. Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen vertailuperusteina voidaan käyttää esimerkiksi laatua, hintaa, teknisiä ansioita, esteettisiä ja toiminnallisia ominaisuuksia, ympäristöystävällisyyttä, käyttökustannuksia, kustannustehokkuutta, myynnin jälkeistä palvelua ja teknistä tukea, huoltopalveluja, toimituspäivää tai toimitus- tai toteutusaikaa taikka elinkaarikustannuksia.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, hankintayksikkö voi kokonaistaloudellista edullisuutta arvioidessaan ottaa huomioon myös asianomaisen yleisön tarpeisiin liittyviä taloudellisia ja laadullisia perusteita sekä ympäristövaatimusten täyttämiseen liittyviä perusteita, jos tällaiset perusteet ovat mitattavissa ja liittyvät hankinnan kohteeseen. Samoin edellytyksin hankintayksikkö voi ottaa huomioon myös hankinnan kohteen käyttäjänä toimivan erityisen heikossa asemassa olevan väestöosan tarpeisiin liittyviä perusteita, jos tällaiset tekijät on määritelty teknisissä eritelmissä.

Käytettäessä valintaperusteena kokonaistaloudellista edullisuutta, vertailuperusteet ja niiden suhteellinen painotus on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai tarjouspyyntöasiakirjoissa. Painotus voidaan ilmaista myös ilmoittamalla kohtuullinen vaihteluväli. Jos vertailuperusteiden suhteellisen painotuksen ilmaiseminen ei ole perustellusti mahdollista, vertailuperusteet on ilmoitettava tärkeysjärjestyksessä.

^x 21 § Aikatauluehdotuksen laadinta ja asianosaisten kuuleminen

Ratahallintokeskuksen on laadittava hakemusten perusteella aikatauluehdotus seuraavaa aikataulukautta varten neljän kuukauden kuluessa ratakapasiteetin hakuajan päättymisestä. Aikatauluehdotukseen voidaan sisällyttää tiedot hakijalle myönnettäväksi ehdotettavasta ratakapasiteetista ainoastaan siinä laajuudessa ja sellaisin rajoituksin kuin mitä ratakapasiteetin käyttö liikenteenohjauksen toteuttamiseksi edellyttää.

Aikatauluehdotuksen tulee perustua ensisijaisesti haetun ratakapasiteetin myöntämiseen edellyttäen, että ratakapasiteetin mukaisilla aikatauluilla voidaan harjoittaa rautatieliikennettä teknisten vaatimusten ja turvallisuusvaatimusten mukaisesti. Ratahallintokeskus voi kuitenkin tarjota ratakapasiteetin jaon parantamiseksi hakijalle sellaista ratakapasiteettia, joka ei oleellisesti poikkea tämän hakemasta ratakapasiteetista. Ratakapasiteetti voidaan jättää myös jakamatta, jos aikataulukautta varten tarvitaan varakapasiteettia rautatieliikenteen etusijajärjestyksen vuoksi.

Ratahallintokeskuksen on toimitettava aikatauluehdotus tiedoksi ratakapasiteetin hakijoille viimeistään 1 momentissa tarkoitettuun määräaikaan mennessä ja varattava hakijoille tilaisuus tulla kuulluiksi. Kuulemisaika on 30 päivää aikatauluehdotuksen tiedoksiannosta. Tavaraliikenteen rautatiekuljetuspalveluita hankkivilla asiakkailta ja rautatiekuljetuspalveluiden ostajia edustavilla yhteisöillä on oikeus antaa lausunto aikatauluehdotuksesta 30 päivän kuulemisaikana, joka alkaa kulua näiden asianosaisten osalta Ratahallintokeskuksen määräyskokoelmassa julkaistavasta aikatauluehdotuksen valmistumista koskevasta ilmoituksesta.

^{xi} 25 § Rataverkon käyttösopimus

Ratahallintokeskuksen on tehtävä rautatieliikenteen harjoittajan kanssa rataverkon käyttöä koskeva sopimus, jossa on sovittava 13 §:ssä tarkoitettujen Ratahallintokeskuksen tarjoamien palvelujen käytöstä ja muista rautatieliikenteen harjoittamiseen liittyvistä käytännön järjestelyistä sekä 14 a §:ssä tarkoitetuista korvauksista ja niiden perusteista. (26.6.2009/530)

Ratahallintokeskuksen on tehtävä käyttösopimus jokaisen rautatieliikenteen harjoittajan kanssa tasapuolisin ja kohtuullisin ehdoin. Sopimuksella on edistettävä rataverkon tehokasta käyttöä ja rautatieliikenteen täsmällisyyttä sekä rautatieliikenteestä ja radanpidosta aiheutuvien rataverkon käytettävyyshäiriöiden vähentämistä. Sopimus tehdään kutakin aikataulukautta varten ottaen huomioon aikataulukaudelle myönnetty ratakapasiteetti. Sopimusta voidaan muuttaa, jos aikataulukauden aikana tehdyt ratakapasiteetin jakamista koskevat päätökset tai muut sopimukseen vaikuttavat seikat sitä edellyttävät.

^{xii} Single & value tickets: HELSINKI - Single ticket, adult 2.50; Single ticket from ticket machine, adult 2.00; Ticket by mobile phone, adult 2.00; Tram ticket from the machine 1.80; single ticket at night 2am-4.30am- 4.00; Value tickets, Value ticket, 1.65; Value ticket, discount group 1 1.24; Value ticket, discount group 2 0.83; Value ticket, tram, adult 1.24; value ticket at night 2 am-4.30 am 3.50. ESPOO & KAUNIAINEN - Single ticket, 2.50; single ticket at night 2am-4.30am- 4.00; Value tickets, Value ticket, adult 1.65; Value ticket, discount group 1 1.24; Value ticket, discount group 2 0.83; value ticket at night 2 am-4.30 am 3.50. VANTAA - Single ticket, 2.50; single ticket at night 2am-4.30am-4.00; Value tickets, Value ticket, adult 2.05; Value ticket, discount group 1 1.54; Value ticket, discount group 2 1.03; value ticket at night 2 am-4.30 am 3.50.

Single & value tickets: KERAVA - Single ticket, 2.50; single ticket at night 2am 4.30 am 4.00; value ticket 1.65; Value ticket, discount group 1 1.24; Value ticket, discount group 2 0.83; value ticket at night 2 am-4.30 am 3.50. KIRKKONUMMI - Single ticket, 2.50; single ticket at night 2am 4.30 am 4.00; value ticket 1.65; Value ticket, discount group 1 1.24; Value ticket, discount group 2 0.83; value ticket at night 2 am-4.30 am 3.50.

Regional and two- and three-zone extended regional single and value tickets: Regional 1 (Valid in Helsinki, Espoo, Kauniainen and Vantaa). Single ticket, adult 4.00 Single ticket at night 2 am-4.30 am 5.00 Value ticket, adult 3.36 Value ticket, discount group 1 2.52 Value ticket, discount group 2 1.68 Value ticket at night 2 am-4.30 am 4.50. Region two-zone: Single ticket, adult 4.00, Single ticket at night 2 am-4.30 am 5.00, Value ticket, adult 3.36, Value ticket, discount group 1 2.52, Value ticket, discount group 2 1.68, Value ticket at night 2 am-4.30 am 4.50. Region three-zone Single ticket, adult 6.20, Single ticket at night 2 am-4.30 am 7.60, Value ticket, adult 5.20, Value ticket, discount group 1 3.90, Value ticket, discount group 2 2.60 Value ticket at night 2 am-4.30 am 6.66.

Single-charge card ticket prices: Helsinki 1-7 days 6.80-27.20; 2 hours 3.40* (Also internal tickets for Espoo and Vantaa), Region 1-7 days 12.00-48.00, 2 hours 5.70. Period ticket in HELSINKI: Price [14 days/30 days] - 21.6/41.20 - extra day 1.23; Period ticket, discount group 1 16.20/30.90 - extra day 0.92, Period ticket, discount group 2 10.70/20.60 - extra day 0.62, General period ticket, adult 35.50/67.80 - extra day 2.02, General period ticket, child 17.80/33.90, - extra day 1.01, Multi-user Travel Card, 35.50/67.80 - extra day 2.02 (not Kerava and Kirkkonummi).

Internal period tickets in Espoo and Kauniainen, Kerava and Kirkkonummi Price [14 days/30 days] Period ticket, adult 21.80/41.60 - extra day 1.24, Period ticket, discount group 1 16.40/31.20 - extra day 0.93, Period ticket, discount group 2 10.90/20.80 - extra day 0.62, General period ticket, adult 35.50/67.80 - extra day 2.02, Multi-user Travel Card, 35.50/67.80 - extra day 2.02. Vantaa internal period tickets Price [14 days/30 days] Period ticket, 24.50/46.90 - extra day 1.40, Period ticket, discount group 1 18.40/35.20 - extra day 1.05, Period ticket, discount group 2 12.20/23.40 - extra day 0.70, General period ticket, 35.50/67.80 - extra day 2.02, Multi-user Travel Card, 35.50/67.80 - extra day 2.02.

"Regional period [tsoonisüsteemsed siis]: Price [14 days/30 days] Period ticket Regional period 44.10/84.40 - extra day 2.52; Region two-zone 44.10/84.40 - extra day 2.52; Region three-zone 61.70/118.00 - extra day 3.52 Period ticket, discount group 1 Regional period 33.10/63.30 - extra day 1.89, Region two-zone 33.10/63.30 - extra day 1.89, Region three-zone 46.30/88.50 - extra day 2.64, Period ticket, discount group 2 Regional period

22.10/42.20 - extra day 1.26, Region two-zone 22.10/42.20 - extra day 1.26, Region three-zone 30.90/59.00 - extra day 1.76, General period ticket Regional period 61.60/117.90 - extra day 3.52, Region two-zone 61.60/117.90 - extra day 3.52, Region three-zone 84.70/161.90 - extra day 4.83, Multi-user Travel Card Regional period 61.60/117.90 - extra day 3.52.

HELSINKI - Single ticket, child 7-16 years 1.20; Single ticket from ticket machine, child 1.00; Value ticket, child 0.68; ESPOO & KAUNIAINEN - Single ticket child 1.20; Value ticket, child 0.83. VANTAA, Single ticket child 1.20; Value ticket, child 1.03. KERAVA, single ticket child 1.20; value ticket child 0.83; KIRKKONUMMI: single ticket child 1.20; value ticket child 0.83.

Regional and two- and three-zone extended regional single and value tickets: Regional 1 (Valid in Helsinki, Espoo, Kauniainen and Vantaa). Single ticket, child 2.00 Value ticket, child 1.68; Region

two-zone Single ticket, child 2.00, Value ticket, child 1.68. Region three-zone Single ticket, child 3.10, Value ticket, child 2.60.

Single-charge card ticket prices for children: Helsinki 1-7 days 3.40-13.60; 2 hours 1.70 (Also internal tickets for Espoo and Vantaa), Region 1-7 days 6.00-24.00, 2 hours 2.85. Period internal ticket in HELSINKI: Price [14 days/30 days] - 9.00/17.30 - extra day 0.52, Multi-user Travel Card, child 17.80/33.90 - extra day 1.01(not Kerava and Kirkkonummi). Internal period tickets in Espoo and Kauniainen, Kerava and Kirkkonummi Price [14 days/30 days] Period ticket, child 10.90/20.80 - extra day 0.62, General period ticket child 17.80/33.90 - extra day 1.01 Multi-user Travel Card, child 17.80/33.90 - extra day 1.01. Vantaa internal period tickets Price [14 days/30 days] Period ticket, child 12.20/23.40 - extra day 0.70, General period ticket, child 17.80/33.90 - extra day 1.01, Multi-user Travel Card, child 17.80/33.90 - extra day 1.01.

Regional period [tsoonisüsteemsed siis]: Price [14 days/30 days] Period ticket Regional period 22.10/42.20 - extra day 1.26; Region two-zone 22.10/42.20- extra day 1.26; Region three-zone 30.90/59.00 - extra day 1.76, General period ticket Regional period 30.90/59.00 - extra day 1.76, Region two-zone 30.90/59.00 - extra day 1.76, Region three-zone 42.30/81.00 - extra day 2.42, Multi-user Travel Card Regional period 30.90/59.00 - extra day 1.76.

Tram ticket from the machine 1.80; Value ticket, tram, adult 1.24;

^{xiii} Oikeus tarkastusmaksun perimiseen ilman asianmukaista matkalippua joukkoliikenteessä matkustavalta voidaan myöntää kunnalle sekä pääkaupunkiseudun kuntien jätehuoltoa ja joukkoliikennettä koskevasta yhteistoiminnasta annetun lain (829/2009) 3 §:ssä tarkoitetulle kuntayhtymälle, jolle rautatieliikenteen osalta voidaan myöntää oikeus tarkastusmaksun keräämiseen valtakunnallisesti. (6.11.2009/831)

^{xiv}

Jäsenkuntien kuntayhtymän käyttöön erillisillä sopimuksilla osoittaman joukkoliikenneinfraomaisuuden käytöstä maksettavan käyttöoikeuskorvauksen laskentaperusteena käytetään infraomaisuuden tarkistettua käypää arvoa.

Joukkoliikenteen lipputulojen ja järjestämisen menojen kohdentaminen

Joukkoliikenteen lipputulojen ja joukkoliikenteen järjestämisestä aiheutuvien kulujen kohdistamisessa jäsenkunnille noudatetaan seuraavia periaatteita:

Lipputulot - henkilökohtaiset arvo- ja kausiliput kohdistetaan matkakorttijärjestelmän tietojen mukaan, muut liput joko suoraan ao. kunnalle tai henkilökohtaisten lippujen suhteessa soveltaen.

Tilajaorganisaation suunnittelu, hallinto yms. kulut - Liikennemuodoittain nousujen suhteessa

Operointikulut (liikennöintikorvaukset) - Liikennemuodoittain matkustuskilometrien suhteessa

Infrakulut - Liikennemuodoittain nousujen suhteessa

Infrakulut lasketaan käypien arvojen perusteella. Kuluihin sisältyvät 50 % pääoman poistoista ja koroista sekä täysimääräisesti infran hallinto- ja ylläpitokulut. Infran hallinto- ja ylläpitokuluista neuvotellaan kuntayhtymän ja jäsenkuntien kesken vuosittain.

Jäsenkuntien uusien joukkoliikenneinvestointien osalta otetaan huomioon myös rakennusaikaiset korot. Määriteltäessä jäsenkuntien vanhojen joukkoliikenneinvestointien käypää arvoa ei rakennusaikaisia korkoja kuitenkaan jälkikäteen oteta huomioon.

Vantaan kehärata ja tulevat muut kaupunkiratahankkeet sisällytetään infrakustannuksiin, mutta ei vanhojen kaupunkiratojen kustannuksiin.

Kustannusten jaossa käytettävä kysyntätieto (nousut ja matkustuskilometrit liikennemuodoittain ja kunnittain) perustuu lippulajitukseen ja matkakorttijärjestelmän keräämiin tietoihin. Kysyntätieto päivittyy raitiovaunun ja metron osalta syksyllä 2008 valmistuvan lippulajitukseen perusteella. Käytettävä kysyntätieto ei saa olla kolmea (3) vuotta vanhempaa, ellei kuntayhtymän hallitus muuta päätä.

Kuntayhtymän hallitus päättää edellä selostettujen periaatteiden mukaisesti yksityiskohtaiset laskentaperiaatteet järjestämänsä joukkoliikenteen lipputulojen ja menojen kohdentamisesta jäsenkunnille.

Siirtymäsäännökset

Mikäli vuonna 2010 kuntakohtaiset nettokustannukset (kunnan netto-osuus joukkoliikenteen alijäämän kattamisesta) muuttuvat merkittävästi vuodesta 2009 sovelletaan tällöin siirtymäaikaan siten, että vuonna 2010 muutoksesta otetaan huomioon 33 %, vuonna 2011 67 % ja vuonna 2012 100 %.

^{xv} Erillisten tuloslaskelmien ja taseiden laatiminen Kuntayhtymän tilinpäätöksessä on laadittava erikseen tuloslaskelma ja tase vesihuollon osalta. Hulevesiä koskevat järjestelyt on sovittu Sopimuksessa pääkaupunkiseudun vesi- ja viemäriulaitostointojen yhdistämisen periaatteista ja edellytyksistä.

^{xvi} Kuntayhtymä on velvollinen kustannuksellaan rakentamaan ja laajentamaan vesihuoltoverkostoaan kunkin jäsenkunnan kaava-alueellaan päättämässä ja asemakaava-alueen ulkopuolella kuntakohtaisen kehittämissuunnitelman mukaisessa aikataulussa ja laajuudessa.

Kuntayhtymä toteuttaa kustannuksellaan kaikki toiminta-alueensa uusinvestoinnit ja saneeraukset. Kuntayhtymä rahoittaa investointinsa tulo-rahoituksella, lainarahoituksella tai peruspääomaa korottamalla. Mikäli jäsenkunta haluaa Sopimuksessa pääkaupunkiseudun vesi- ja viemärlaitostointojen yhdistämisen periaatteista ja edellytyksistä mainituista periaatteista poiketen toteuttaa alueellaan vesihuollon investointeja, jäsenkunta ja kuntayhtymä sopivat erikseen jäsenkunnan osuudesta investointikustannusten kattamiseen.

^{xvii} Tätä lakia sovelletaan vesihuoltolaissa (119/2001) tarkoitettuun yhdyskunnan vesihuoltoon.

Tätä lakia sovelletaan myös hankintoihin ja suunnittelukilpailuihin, jotka:

- 1) edellä 1 momentissa tarkoitettua toimintaa harjoittava hankintayksikkö tekee tai järjestää ja jotka liittyvät vesirakennushankkeisiin, maan kasteluun tai kuivatukseen; ja
- 2) talousvedeksi hankittavan veden osuus hankkeissa taikka kastelu- tai kuivatusjärjestelmissä tuotettavan veden koko määrästä on yli 20 prosenttia.

Tätä lakia ei sovelleta, jos muu kuin 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu hankintayksikkö toimittaa talousvettä julkisen palvelun verkkoihin seuraavien ehtojen täytyessä:

- 1) talousvettä tuotetaan muun kuin edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen toiminnan harjoittamiseksi;
- 2) yleiseen verkkoon toimittamisen tarkoituksena on tasata yksikön oman kulutuksen vaihteluja; ja
- 3) yleiseen verkkoon toimitettavan yli jäävän talousveden osuus on enintään 30 prosenttia yksikön talousveden kokonaistuotannosta laskettuna viimeksi kuluneiden kolmen vuoden keskimääräisen tuotannon mukaan, kuluva vuosi mukaan lukien.

Tätä lakia ei sovelleta tässä pykälässä tarkoitetun hankintayksikön tekemään raakaveden hankintaan.

^{xviii} 2.3. Liittyjä antaa laitokselle tiedot kiinteistön sijainnista, käyttötarkoituksesta ja liitettävien rakennusten määrästä, arvon vedenkulutuksesta ja viemäriveriesien määrästä ja laadusta sekä tarvittavat karttaliitteet ja mahdolliset muut laitoksen erikseen määrittelemät selvitykset. Laitos merkitsee liitoskohtalautusuntoon vesijohdon ja/tai viemäreiden liittämiskohdat ja viemäreiden padotuskorkeudet sekä vesijohtoverkoston painetasoa osoittavan korkeustason. Tonttijohtojen aineen, koon ja sijoituksen määrää tai hyväksyy laitos. Laitoksella on velvollisuus tehdä ainoastaan yksi liittymä kiinteistöä kohden.

^{xix} Helsingin Vesi puhastusjaamadest väljastatav vesi - (2008): Pitkäkoski puhastusjaam: turbidity FTU 0,07; KMnO₄-luku (permanganaat) mg/l 2,6; ph 8,41; organic carbon (TOC) 1.4 mg/l; KMnO₄-luku (permanganaat) mg/l 2,6; Kolimuotoiset bakteerit pmy/100 ml < 1; Nitriittityppi, NO₂-N mg/l <1; Nitraattityppi, NO₃-N mg/l 1,00; Kloridit, Cl mg/l 11,1; Rauta, Fe mg/l 0,01; Mangaani, Mn mg/l 0,004. Hardness dH 5,5.

Vanhakaupunki puhastusjaamast väljastava vesi: turbidity FTU 0,07; KMnO₄-luku (permanganaat) mg/l 2,6; ph 8,47; organic carbon (TOC) 1.4 mg/l; KMnO₄-luku (permanganaat) mg/l 2,7; Kolimuotoiset bakteerit pmy/100 ml < 1; Nitriittityppi, NO₂-N mg/l <1; Nitraattityppi, NO₃-N mg/l 0,86; Kloridit, Cl mg/l 13,2; Rauta, Fe mg/l 0,2; Mangaani, Mn mg/l 0,007. Hardness dH 5,8.

^{xx} Laitoksen viemäriin ei saa johtaa haittaa tai vahingon vaaraa tuottavasti:

- esineitä, tekstiilejä, metalleja, hiekkaa, multaa, lasia, kumia, muovia, rasvaa, öljyä tai muita sellaisia yhdyskunta- tai teollisuusjätteitä, jotka saattavat aiheuttaa viemäriin tukkeutumista tai vaikeuttaa viemäriveriesien käsittelyä tai ainetta, joka reagoidessaan viemärivereden kanssa voi aiheuttaa tukkeutumista, myrkyjä, syöpymistä tai viemärivereden merkittävää lämmön nousua,
- myrkyjä tai myrkyllisiä kaasuja muodostavia aineita, happoja tai viemärlaitoksen rakenteita syövyttäviä aineita,
- viemäriverettä, jonka pH luku (happamuusarvo) yleisen viemäriin liitoskohdassa on pienempi kuin 6,0 tai suurempi kuin 11,
- suurta hetkellistä vesimäärää tai suurta määrää vettä, jonka lämpötila ylittää +40 oC,
- viemärlaitoksen tai purkuvesistön kannalta muita vahingollisia tai myrkyllisiä aineita tai aineita, jotka häiritsevät viemäriverkoston tai jätevedenpuhdistamon toimintaa tai vaarantavat työntekijöiden terveyden.

^{xxi} Maksut yhtenäistetään koko kuntayhtymän vesihuollon toiminta-alueella kolmen (3) vuoden siirtymäaikaana vuoden 2012 loppuun mennessä. Jos perus- tai liittymismaksut määrätään toiminta-alueen eri osissa erisuuruiseksi, jäsenkunnan raja ei voi olla perusteena.

Maksuja määritettäessä ja yhtenäistettäessä niistä saatujen tulojen tulee pitkällä aikavälillä kattaa vesihuollon strategioiden, suunnitelmien ja ohjelmien mukaiset investoinnit ja saneeraukset sekä muut toiminnan kustannukset ja taata jäsenkunnille kohtuullinen tuotto pääomalle.

^{xxii} Pääkaupunkiseudun kuntien on hoidettava yhteistoiminnassa jätelaisissa (1072/1993) tarkoitettujen kunnan tehtävät lukuun ottamatta tehtäviä, jotka säädetään kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäväksi. Tehtävien hoitamisesta vastaa kuntayhtymä. Kuntayhtymään sovelletaan, mitä kuntalain (365/1995) 10 luvussa säädetään kuntayhtymästä.

^{xxiii} Kuntayhtymän on pyydettävä jäsenkunnilta kirjalliset lausunnot Sopimuksessa pääkaupunkiseudun vesi- ja viemärlaitostointojen yhdistämisen periaatteista ja edellytyksistä tai sen liitteissä mainittujen strategioiden, suunnitelmien ja ohjelmien lisäksi talousarviosta ja -suunnitelmasta sekä toimintasuunnitelmasta ennen niiden hyväksymistä.

^{xxiv} Kuntayhtymä rahoittaa toimintamenoja vesihuolto- ja jätehuoltotoimintojen maksuilla, kuntaosuuksilla ja muilla tuloilla. Kuntayhtymä perii jäsenkunniltaan maksuosuudet muista kuin vesihuollon tai jätehuollon tehtävistä sekä siitä osuudesta tukipalvelujen kustannuksia, jota ei kateta vesi- ja jätehuollon tuloksesta. Jäsenkunnilta voidaan periä ennakkoja niiden osuuksista.

Maksuosuudet jaetaan jäsenkuntien virallisen asukasluvun suhteessa kuitenkin niin, että yhden kunnan maksuosuus ei voi olla yli 50 %:a ja se on vähintään 1 %:a. Korvaus niistä tehtävistä, jotka kuntayhtymä hoitaa sopimuksen perusteella, määritellään sopimuksessa, jonka perusteet hallitus hyväksyy. Kuntayhtymä voi hankkia pääomarahoitusta jäsenkuntien oman pääoman ehtoisena sijoituksena tai lainana jäsenkunnilta tai rahoituslaitoksilta.

Jäsenkuntien lainoille maksettavan koron, lainojen lyhennysohjelmien sekä muiden lainaehtojen tulee määräytyä yhtenäisin ehdoin.

^{xxv} Maakunnan liiton on tiedotettava alueensa kunnille vireillä olevista suunnitelmistaan ja muista kuntien alueiden käytön suunnitteluun, rakennettuun ympäristöön ja rakentamisen ohjaukseen vaikuttavista toimenpiteistä.